

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

ZMĚNY V SEBEHODNOCENÍ ÚČASTNÍKŮ ZIMNÍHO INSTRUKTORSKÉHO
KURZU 2013 V POROVNÁNÍ S VÝZKUMEM ZE 70. – 80. LET 20. STOLETÍ

Diplomová práce

(magisterská)

Autor: Adéla Dvořáčková, Rekreologie

Vedoucí práce: Mgr. Ferdinand Salonna, Ph.D.

Olomouc 2014

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Bc. Adéla Dvořáčková

Název diplomové práce: Změny v sebehodnocení účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 v porovnání s výzkumem ze 70. – 80. let 20. století

Pracoviště: Katedra Rekreologie, FTK UP Olomouc

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ferdinand Salonna, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2014

Abstrakt: Předkládaná diplomová práce si klade za cíl zjistit míru výchovného působení Zimního instruktorského kurzu 2013 na jeho účastníky. Použili jsme Test sebehodnocení s nuceným Q-výběrem 34 položek, a to před začátkem kurzu, bezprostředně po kurzu a s tříměsíčním odstupem po ukončení akce. Metodika byla převzata totožná jako ve výzkumu ze 70. -80. let 20. století, který se zabýval právě účinností výchovného působení sedmi krátkodobých prázdninových akcí Prázdninové školy. Porovnání výsledků je druhým hlavním cílem práce. Na Zimním instruktorském kurzu 2013 jsme zjistili statisticky významnou změnu u tří položek. Klesá potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování, s odstupem po kurzu zesiluje smyslové zaměření a emotivita a klesá konformní postoj v málo-strukturovaných situacích. Tyto tři zjištěné položky jsou odlišné oproti výsledkům z celkového souboru z výzkumu ze 70. - 80. let 20. století. Jelikož u nás stále hledáme nástroje jak měřit vliv zážitkově-pedagogických kurzů na účastníky, bylo dodatečným cílem vyzkoušet použitelnost testu pro případné doporučení dalšího užití na zážitkově-pedagogické projekty. Z výsledků ale vyplývá, že pro další použití by bylo nutné test výrazně inovovat.

Klíčová slova: Zážitková pedagogika, výchovné působení, účinnost kurzu, Q-metodologie, Zimní instruktorský kurz, zimní projekty, Test sebehodnocení.

„Tato práce vznikla v rámci projektu Posílení odborného potenciálu výzkumných týmů v oblasti podpory pohybové aktivity na Univerzitě Palackého (CZ.1.07/2.3.00/20.0171)“

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author's first name and surname: Bc. Adéla Dvořáčková

Title of the master thesis: Examining the impact of Winter instructor course 2013 on self-esteem of participants in comparison with research conducted in the 1970's and 1980's

Department: Department of Recreology

Supervisor: Mgr. Ferdinand Salonna, Ph.D.

The year of presentation: 2014

Abstract: The first aim of the presented thesis is to analyse changes in the self-esteem of participants in a 2013 Winter instructor course by using the Test of self-esteem. The test was administered in three phases, before the course, upon completion of the course, and three months after the course. The methodological structure parallels research from the 1977-1980 where the impact of seven courses within Vacation school was measured. The second aim is to compare the results from both researches. After completion of the Winter instructor course, changes were explored in three areas and the results show a decreased need for self-education, increased sensory orientation and emotionality, and a decreased conformist attitude in low-structured situations. These results provide a contrast with research from the 70's and 80's. In experiential pedagogy, appropriate scales for measuring the impact of courses on participants are still being developed. When testing the applicability of using this measure for self-esteem the results indicate the need for upgrading before further use of this test.

Keywords: Experiential education, educational impact, Q-methodology, Winter instructor course, winter projects, Test of self-esteem.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Ferdinanda Salony, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 30. 4. 2014

.....

„Tato práce vznikla v rámci projektu Posílení odborného potenciálu výzkumných týmů v oblasti podpory pohybové aktivity na Univerzitě Palackého (CZ.1.07/2.3.00/20.0171)“

Především bych ráda poděkovala mému vedoucímu práce, jímž byl Mgr. Ferdinand Salonna, Ph.D., který mi věnoval několik ranních i večerních konzultací a trpělivě mi vysvětloval použité statistické metody, pomáhal interpretovat významnosti, oponoval tuto práci, diskutoval a nakonec i podporoval ke zdárnému dokončení. Děkuji mu za jeho odborné vedení, podnětné rady a připomínky. Také děkuji prof. PhDr. Ivo Jiráskovi, Ph.D., který mě jemně nutí psát články, používat odborný jazyk, zaměřit se na přesnost a preciznost, poskytuje mi vhled do dané problematiky, cenné rady a díky němuž, věřím, šlo psaní této práce mnohem snadněji. Dík patří i Mgr. Radkovi Hanušovi, Ph.D., který mě i v pracovním čase podporoval v psaní diplomové práce, v absolvování předmětů a v dokončení celého studia. Každá z diskusí byla podnětnou. V neposlední řadě patří zvláštní dík všem účastníkům projektu Zimního instruktorského kurzu 2013, kteří mi ochotně poskytli cenná výzkumná data a podklady pro tuto práci. Dovolila bych si zde i poděkovat Jakubovi Rudému, který mi pomohl s formulací klíčových částí práce a byl mi podporou. Děkuji i mým milým spolubydlícím, především Denče Vobořilové, která se mnou sdílela přibývající stránky nekonečných statistických dat a Verče Čukanové a Johnovi Vroegopovi za drobnou anglickou korekturu. Závěrem bych největší poděkování poslala mamince za to, že je. A za to, že díky ní mohu stát na prahu dokončení magisterského studia a pokračovat třeba ještě ve studiu dále.

V Olomouci dne 30. 4. 2014

.....

OBSAH

1	ÚVOD.....	10
2	PŘEHLED POZNATKŮ.....	14
2.1	Zážitková pedagogika.....	14
2.1.1	Školy, na kterých se zážitková pedagogika učí.....	15
2.1.2	Studentské kvalifikační práce.....	15
2.1.3	Neziskové organizace využívající principy zážitkové pedagogiky.....	15
2.1.3.1	Prázdninová škola Lipnice.....	16
2.1.4	Komerční sféra a zážitková pedagogika.....	16
2.1.5	Časopis Gymnasion.....	16
2.2	Zimní projekty Prázdninové školy Lipnice.....	17
2.3	Zimní instruktorský kurz (ZIK).....	18
2.3.1	ZIK 2009.....	18
2.3.2	ZIK 2010.....	19
2.3.3	ZIK 2013.....	20
2.4	Sebepojetí, sebehodnocení.....	21
2.4.1	Sebepojetí.....	21
2.4.2	Sebehodnocení.....	22
2.5	Shrnutí teoretické části.....	23
3	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY.....	24
3.1	Míra výchovného působení na Zimním instruktorském kurzu 2013.....	24
3.1.1	Cíl 1.....	24
3.1.2	Výzkumná otázka 1.....	24
3.1.3	Hypotéza 1.....	24
3.2	Porovnání výsledků s výzkumem ze 70. – 80. let 20. století.....	25
3.2.1	Cíl 2.....	25
3.2.2	Výzkumná otázka 2.....	25
3.2.3	Hypotéza 2.....	25
3.3	Analýza použitelnosti Testu sebehodnocení.....	25
3.3.1	Cíl 3 (dodatečný).....	25
3.3.2	Výzkumná otázka 3.....	26
3.3.3	Hypotéza 3.....	26

4	METODIKA.....	27
4.1	Orientace výzkumu.....	27
4.2	Metody.....	27
4.2.1	Měření sebehodnocení	27
4.2.1.1	Q-metodologie	28
4.2.1.2	Test sebehodnocení s nuceným Q-výběrem 34 položek.....	28
4.2.1.3	Párový t-test	29
4.2.1.4	Jednofaktorová analýza rozptylu	29
4.2.1.5	Post hoc test	30
4.2.2	Analýza Testu sebehodnocení	30
4.2.2.1	Test reliability	30
4.2.2.2	Faktorová analýza.....	30
4.3	Výzkum z přelomu 70. a 80. let 20. století.....	31
4.4	Design výzkumu	32
4.4.1	Rozdíly v designech výzkumů	32
4.5	Výzkumná skupina	33
4.6	Charakteristika kurzů, jejichž data jsou zahrnuty ve výsledcích.....	35
4.6.1	Šance 77.....	35
4.6.2	Kurz Hron 78	35
4.6.3	Akce Šance 78	35
4.6.4	Akce Orbis Pictus 78	36
4.6.5	Kurz vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79	36
4.6.6	Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 79.....	36
4.6.7	Letní výcvikový kurz KTV FAST VUT Brno.....	37
4.6.8	Zimní instruktorský kurz 2013	37
4.7	Zpracování dat	37
5	VÝSLEDKY.....	39
5.1	Míra výchovného působení na ZIKu 2013	39
5.2	Míra výchovného působení na kurzech ze 70. – 80. let 20. století.....	40
5.2.1	Kurz Hron 78	40
5.2.2	Akce Šance 78	41
5.2.3	Akce Orbis Pictus 78	42
5.2.4	Kurz vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79	43
5.2.5	Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 79.....	44

5.2.6	Letní výcvikový kurz KTV FAST VUT Brno	45
5.2.7	Výsledky kompletního výzkumného vzorku 130 účastníků	45
5.2.7.1	Výsledek muži a ženy	49
5.2.8	Výsledky jednofaktorové analýzy rozptylu a Post hoc testu	51
5.3	Analýza použitelnosti Testu sebehodnocení	54
5.3.1	Výsledky testu reliability (Cronbach α)	54
5.3.2	Výsledky faktorové analýzy	54
6	DISKUSE	56
6.1	Diskuse nad výsledky Zimního instruktorského kurzu 2013	56
6.2	Diskuse nad porovnání výsledků s výzkumem ze 70. – 80. let 20. století	56
6.3	Diskuse nad použitelností Testu sebehodnocení	59
6.4	Limity práce	61
6.5	Silné stránky práce	61
7	ZÁVĚRY	62
7.1	Míra výchovného působení na ZIKu 2013	62
7.2	Porovnání výsledků s výzkumem ze 70. - 80. let 20. století	63
7.3	Použitelnost Testu sebehodnocení	64
8	SOUHRN	66
9	SUMMARY	67
10	REFERENČNÍ SEZNAM	68
11	PŘÍLOHY	71

1 ÚVOD

Nelze si představit, jakého prožitku tělesného i duševního skýtá pohyb na zdravém, svěžím vzduchu zimním, volný, na cesty nikterak nevázaný, vydatný i rychlý, sílu, obratnost i duchapřítomnost znamenitě pěstící! Krásu plání, lesů a hor v zimě těžko s něčím jiným v přírodě srovnati, nepadno vylíčiti ji tomu, kdo neviděl. Celý nový, pohádkový svět otevírá se srdci krásna milovanému... Neznám nic krásnějšího nad zimní přírodu, nic vzácnějšího nad pobyt v ní (Ročák, in Brtník & Neuman, 1999, 19).

Takto poeticky navnadíme čtenáře na krásu zimní přírody a na potenciál jejího prostředí pro osobnostní rozvoj. Předkládaná práce se totiž zaměřuje na výchovné působení zážitkově-pedagogického projektu Zimního instruktorského kurzu 2013 na jeho účastníky, konkrétně v oblasti sebehodnocení. Jak píše Smékal (1986), tyto programy působí všestranně - na všechny složky osobnosti. Na tělesnou stránku, citovou, estetickou, rozumovou, světonázorovou i sociální. Díky této komplexnosti hovoří o „moderních formách pobytu v přírodě (oproti tradičním formám zahrnujícím turistiku a táborectví).“ My se ale v této oblasti potýkáme s problémem, jak zmíněný vliv empiricky ověřit.

Pro zážitkově-pedagogické kurzy u nás doposud nebyl vytvořen standardizovaný dotazník, který by cíleně pro tuto oblast mapoval výchovný vliv kurzu na účastníka. Analyzujeme-li na portálu theses.cz dostupné kvalifikační práce obsahující kapitolu či podkapitolu o zážitkové pedagogice zjistíme, že z celkem 84 diplomových, rigorózních a disertačních prací je 57 s empirickým výzkumem. Pouze 8 z těchto prací využívá jako nástroj standardizovaný dotazník. Všechny z těchto dotazníků jsou určeny primárně především pro sociologickou a také psychologickou praxi, nikoli pro oblast zážitkové pedagogiky (počty datovány k září 2013, sumář k dispozici u autorky). Otevřeme-li si české pedagogické časopisy *Pedagogia*, *e-Pedagogium*, *Pedagogická orientace* a *Gymnasion* od roku 1977 (celkem 345 čísel) zjistíme, že pouze 14 článků obsahovalo klíčové slovo „zážitková/prožitková pedagogika, pedagogika zážitku či experiential learning“. Žádný z těchto článků však nepoužíval výzkumných metod empirického šetření (Šulcová, 2012). Toto letmé nahlédnutí do odborných pedagogických časopisů a do studentských kvalifikačních prací nám naznačuje, že v oblasti zážitkové pedagogiky se v empirických šetřeních vlivu zážitkově-pedagogických akcí nemáme příliš o co opřít.

Tomu nepomáhá ani fakt, že zážitková pedagogika nemá doposud v českém prostředí pevné teoretické ukotvení (Jirásek, 2004).

Nezbývá, než skládat střípek po střípku různé aspekty, které prostřednictvím metodiky zážitkové pedagogiky můžeme (a chceme) u účastníků kurzů ovlivnit a tím empiricky dokazovat výchovné působení kurzu a jeho míru. Pro předkládaný výzkum realizovaný na Zimním instruktorském kurzu 2013, jsme se nechali inspirovat ojedinělým výzkumem, který proběhl před více než třiceti lety. Cíle ze 70. - 80. let 20. století byly formulovány prostě: shrnout a utřídit zkušenosti ze sedmi experimentálních akcí pořádaných v letech 1977 - 1980, porovnat výchovné výsledky akcí a vymezit místo, které by podobné akce měly mít v ideově výchovném systému SSM (Holec, 1982; Smékal, 1986). Výzkumným nástrojem byl (mimo jiné) Test sebehodnocení (Smékal) s nuceným Q-výběrem o 34 položkách (Holec, 1980), který se ukázal pro potřeby úkolu jako dobře použitelný. Metodiku (včetně použití zmíněného dotazníku) jsme zopakovali po více než třiceti letech pro zjišťování výchovného působení na Zimním instruktorském kurzu 2013, pro porovnání s výsledky původního výzkumu a pro vyzkoušení, zdali je metodika použitelná i v dnešní době. Jak autor uvádí v závěrečné zprávě, tak „proti původnímu záměru byly z výzkumu vypuštěny zimní akce. Předně, metodika zimních akcí je o něco hůře zpracovaná, než metodika vedení akcí letních. Zimní akce navíc trvají tradičně týden, zatímco letní akce dva týdny. Rozdíl v době působení je značný a vzájemné porovnání zimních a letních akcí není možné“ (Holec, 1980, 4). V této práci si toto porovnání dovoluujeme učinit, jelikož nutno říci, že metodika zimních akcí se zpracovává, stále rozšiřuje a doplňuje (čemuž odpovídá stoupající počet zimních projektů konaných pod hlavičkou nejen Prázdninové školy Lipnice). Délka konkrétně Zimního instruktorského kurzu 2013 byla celkem 17 dní, což se vyrovnává délce letních akcí, kde proběhl zmiňovaný výzkum. Zároveň ale porovnání výsledků může přinést zjištění odlišnosti působení jednotlivých typů kurzů na účastníky a především s odstupem času více než 30 let. Dále může vyzkoušení metody přinést nové podněty pro inovaci Smékalova Testu sebehodnocení a celé metodiky pro následné využití na zážitkově-pedagogických projektech.

Pro tuto práci vycházíme z výsledků i z metodiky původního výzkumu, proto se krátce zmíníme o jeho závěrech. Autoři výzkumu dospěli k závěrům, že významná změna s hladinou statistické významnosti pod 5% se ukázala celkem u devíti položek. Konkrétně se jednalo o nárůst sebedůvěry, ochoty k náročnosti a soutěživosti, dále významné po

posílení kolektivistické orientace, stejně tak posílení houževnatosti a potřeby sebeúcty. Po akcích poklesla potřeba bezkonfliktních vztahů, pokles nedostatku sebedůvěry a strachu riskovat, stejně jako pokles afiliativního jednání a strachu z blamáže. Posílilo se u účastníků autoritářství a důrazné sebeprosazování a poklesla potřeba klidu a nediferencované pasivity (respektive se zvýšila aktivita). Z těchto výsledků pro náš výzkum vycházíme a předpokládáme, že i u Zimního instruktorského kurzu může docházet k významným změnám u podobných položek.

Již v původním výzkumu se ukázalo zajímavé zjištění. Zatímco v některých případech výběr v časech 1-2 (před kurzem a při jeho ukončení) nezaznamenává významný posun, výběr 1-3 (před kurzem a s odstupem tří měsíců) ukazuje, že přeci jen výchovné působení bylo účinné. „V průběhu akce došlo zřejmě u respondentů ke změnám kritérií, hodnot a postojů, aniž by si to uvědomili. Teprve návrat do původního prostředí je aktivizuje a dostává do vědomí“ (Holec, 1980). V zážitkově-pedagogických projektech se může projevit výchovná změna právě až s odstupem času po zvnitřnění zkušenosti, po tom, co bezprostřední emoce odeznějí, a účastník se navrátí domů. „Zkušenost je výsledný otisk, který má v každém jedinci jinou dimenzi, a především je to výsledek procesů uvědomování a jednání ze situací, které měly značnou emoční působivost, velkou emoční hodnotu“ (Hanus & Chytilová, 2009, 88).

34 položek Testu sebehodnocení bylo pro původní výzkum rozděleno do tří okruhů (faktorů). Prvním je Vztah k sobě a svému okolí; druhým okruhem Tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností a jako třetí okruh byla stanovena Aktivita. V kategorii Vztah k sobě a svému okolí došlo k významným změnám u sedmi položek z deseti. U druhé oblasti výsledky nebyly příliš průkazné. A v dimenzi Aktivita byl zaznamenán významný růst, který byl naprosto průkazný (Holec, 1980).

Zmiňovaný výzkum ze 70. – 80. let 20. století byl ojedinělým počinem u nás. Po roce 1990 dochází k velkému rozšiřování metod a prostředků zážitkové pedagogiky, ale takřka bez výzkumné orientace. Až přibližně na přelomu desetiletí zaznamenáváme růst výzkumných šetření, a to prostřednictvím kvalifikačních prací studentů. Zapojení odborné veřejnosti do této oblasti je zcela výjimečný. V zahraničí se s výzkumy můžeme setkat již od 40. let 20. století. Tato práce se těmito zahraničními výzkumům nevěnuje, ale k doporučení jsou například periodika: *Journal of Experiential Education*, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, *Australia Journal of Outdoor Education* a

New Zealand Journal of Outdoor Education. Nejčastěji se v zahraničí setkáme s kvalitativním přístupem (pozorování účastníků, rozhovory, deníkové zápisy...). Mezi známé metody patří také tzv. Means-end teorie pocházející původně z marketingu zaměřující se na hodnoty a důsledky, které z konkrétního programu plynou. Dále lze zmínit Experience Sampling Method, která byla vyvinuta Csikszentmihalyim a která zachycuje současné pocity subjektů. Používanou je i metoda Photo elicitation čili Vyvolání fotografie, kde je úkolem výzkumníka vyvolat u dotazovaných vzpomínky za pomoci fotografie (Ballard et al., 2006).

Ač teoretické ukotvení zážitkové pedagogiky stále není vymezeno a otazníků kolem empirického šetření na zážitkově-pedagogických projektech je mnoho, přesto si v současnosti tento koncept vysloužil nemalou pozornost ať už v odborné nebo laické veřejnosti. To dokládá množství článků týkající se této oblasti, množství vycházejících publikací, pořádaných konferencí, neziskových i komerčních společností, které metodiku zážitkové pedagogiky využívají v praxi a také množství studentských prací, které jsou obhajovány na mnoha fakultách různých vysokých škol. O výskytu zážitkové pedagogiky u nás se více rozepisujeme v teoretické části práce.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Zážitková pedagogika

České prostředí je kolébkou unikátní podoby zážitkové pedagogiky známé ve světě jako „czech way“ (Franc, Zouňková a Martin, 2007). Kořeny této podoby zážitkové pedagogiky najdeme v širokém hnutí pobytu v přírodě (jako je skautská organizace, woodcraft, turistika, neorganizovaný tramping, ale také významná vychovatelská osobnost Jaroslava Foglara). V 60. letech 20. století navazují na tyto zdroje tábornické školy (Snopek, 1969, Stárek, 1974) a poté moderní formy pobytu a výchovy v přírodě vedené tzv. intenzivním rekreačním režimem (Holec, 1982, Gintel, 1986, Smékal, 1986), v současnosti vnímané především jako projekty zážitkové pedagogiky.

Zážitkově pedagogické přístupy vytvářejí situace, které člověku umožňují vlastním, originálním, konkrétním pro-žitím odhalit neznámé oblasti, dosáhnout vědomosti a získat empirické poznatky (Vážanský, & Smékal, 1995). V programové oblasti zahrnuje především programy organizované formou fyzicky náročné činnosti spojené s určitou mírou rizika ve vnějším, přírodním i městském prostředí, se zaměřením na rozvoj sebepojetí, sociálních vztahů a vztahů k životnímu prostředí. Proto kromě fyzického výkonu programy zahrnují i sebereflexi, reflexi sociální interakce a pozorování prostředí (Průcha et al., 1998). „Některé z těchto akcí jsou tak promyšleně organizované, že zanechávají v účastnících nesmazatelné dojmy a výrazně ovlivňují jejich osobnosti. Vyznačují se výraznými nároky na fyzické a duševní schopnosti účastníků. Mají prokazatelně výchovný efekt“ (Smékal, 1986).

S pojmem „zážitková pedagogika“ se můžeme setkat prakticky v jakékoli oblasti týkající se výchovy a vzdělávání – na základních a středních školách, v komerčním vzdělávání dospělých, v neziskových organizacích zabývajících se rozvojem osobnosti, ve střediscích volného času, při studiu na univerzitě či vysoké škole. V české společnosti je aktuálně zážitková pedagogika atraktivním a živým tématem. Dokládá to množství realizovaných zážitkově-pedagogických projektů, kurzů a akcí, pořádaných konferencí, vycházejících publikací nebo počet studentských kvalifikačních prací, které byly za posledních sedm let obhájeny na minimálně dvanácti fakultách několika univerzit. O výskytu zážitkové pedagogiky v českém prostředí je dále rozepsáno níže.

Kromě již zmiňovaných autorů a zdrojů se o konceptu zážitkové pedagogiky více dovíme například od autorů Vážanský (1992), Holec et al. (1994), Jirásek (2004), Neumann (1998), Neumann et al. (1999), Vážanský a Smékal (1995) nebo Pelánek (2008).

2.1.1 Školy, na kterých se zážitková pedagogika učí

Zážitkovou pedagogiku najdeme v různých podobách na několika vysokých školách jako vyučovaný předmět. Z výsledků analýzy nabídky českých vysokých škol a univerzit zaměřené na vyučovaný předmět „Zážitková pedagogika“ bylo nalezeno celkem 31 předmětů obsahově se týkající zážitkové pedagogiky. Tyto předměty jsou vyučovány na různých fakultách devíti vysokých škol (Krul, 2011).

2.1.2 Studentské kvalifikační práce

Jen na portálu theses.cz bylo vygenerováno s klíčovým pojmem „zážitková pedagogika“ 765 studentských prací (bakalářských, diplomových, rigorózních a disertačních) za období posledních sedmi let (2007 – říjen 2013). Obhájeny byly na různých fakultách několika univerzit. To nám dokládá široký zájem ze strany studentů o toto téma.

2.1.3 Neziskové organizace využívající principy zážitkové pedagogiky

Jako leader oboru je vnímána nezisková organizace Prázdninová škola Lipnice. O té se zmíníme blíže v následujícím odstavci. Dále mezi nejznámější organizace využívající metodiku zážitkové pedagogiky patří občanská sdružení jako jsou Instruktoři Brno, Užitečný život, Velký Vůz, Hnutí GO! a nespočet jiných menších či větších občanských sdružení. Některá působí přímo v pedagogické oblasti na učitele a žáky (např. o. s. Škola v praxi, Odyssea nebo Jules a Jim o. s.). Zaměřené na adaptační a jiné kurzy nabízí například o. s. Atmosféra. Reprezentující organizací zabývajících se environmentální výchovou s principy zážitkové pedagogiky je Areaviva o. s. Dále vzniklo mnoho menších organizací jako je Hnutí Žebřík o. s., Skřítek o. s. a další. Jen ve vyhledávači seznam.cz na odkaz „občanské sdružení, zážitková pedagogika“ se ukázalo 6.589 možností (k březnu 2014).

2.1.3.1 Prázdninová škola Lipnice

Prázdninová škola Lipnice o. s. (PŠL) je organizací s dlouholetou tradicí, která využívá na svých kurzech principy zážitkové pedagogiky. Mezi tyto principy patří především cílená dramaturgie projektů, důraz na skupinovou a osobnostní dynamiku, emoční bilanci, na vytváření co nejrozmanitějších příběhů a dějů, rolí a postav s důrazem na jednání a další (Hanuš, Chytilová, 2009). PŠL usiluje o to být metodickým centrem zážitkové pedagogiky. Je členem celosvětové pedagogické organizace Outward Bound. Každoročně pod její hlavičkou vznikají autorské zážitkově-pedagogické projekty (za posledních pět let 2009 - 2013 vznikalo mezi 11 a 21 rozvojovými zážitkovými projekty ročně). Zimní instruktorský kurz 2013, na kterém se sbírala data pro tuto práci, je také jedním z projektů realizovaných částečně pod hlavičkou PŠL. Více o organizaci a její aktuální činnosti je možné nalézt na www.psl.cz.

2.1.4 Komerční sféra a zážitková pedagogika

Od roku 2006 existuje profesní sdružení pro zážitkové vzdělávání (PSZV) jehož hlavní prioritou je garance kvality služeb nabízených jeho členy a to v rovinách odbornosti, bezpečnosti a etiky. Členové PSZV jsou Česká Cesta - Outward Bound s.r.o., Project Education s.r.o., Tern Event s.r.o., Alpinautic s.r.o., New day activity marketing s.r.o., Odyssey performance enhancement network s.r.o. a OMT Group s.r.o.. Dále vzniklo nespočet více či méně odborných komerčních společností zprostředkovávající metodiku zážitkové pedagogiky v programech pro své klienty.

2.1.5 Časopis Gymnasion

Gymnasion je časopisem pro zážitkovou pedagogiku, jehož první tištěné číslo vyšlo již na jaře roku 2004. Od té doby vyšlo do konce roku 2013 celkem 13 čísel a následně vychází dvakrát do roka, vždy na jaře a na podzim. Jednotlivá čísla mají svá specifická témata, ale v obsahu najdeme jak teorii, tak popis praxe, metody zážitkové pedagogiky, také inspiraci a další rubriky. Dosavadní témata jednotlivých čísel byla například: Dobrodružství (jaro 2005), Tvořivost (jaro 2006), Příroda (podzim 2007), Čas (jaro 2008), Integrace (podzim 2004) a nejaktuálnější téma Spirituality (podzim 2013).

2.2 Zimní projekty Prázdninové školy Lipnice

Jelikož se výzkum, který je součástí této práce, odehrával na zimním projektu Prázdninové školy Lipnice, zmíníme stručnou historii zimních projektů v PŠL. Již v experimentálním období (1970 – 1976) se uskutečnily zimní projekty, na jejichž zkušenostech PŠL staví, a ke kterým se hlásí. Zmíníme například Projekt Jeseníky, Projekt Beskydy, Bílý projekt či Zimní (Pohraniční) kalvárie. Můžeme tyto kurzy považovat za průkopníky zimních projektů. Cílem nebylo jen zimní táboření nýbrž zaměření i na osobnostně-sociální rozvoj člověka. Od roku 1989 až do roku 2014 (včetně) se pak pod hlavičkou Prázdninové školy Lipnice realizovalo již 21 zimních projektů. První dva proběhly až 12 let od vzniku organizace, a to roku 1989 (Bílý Projekt a Bílé hranice). Za dobu svého vývoje urazily zimní projekty dlouhou cestu, prošly mnoha obměnami, inovacemi. A i když kurzy pořádané v zimě tvoří jen malé procento z celkového počtu kurzů, tak dnes můžeme s jistotou říci, že si našly své pevné místo v autorských projektech PŠL. Jejich souhrn uvádí přehledně Miroslav Hanuš v závěrečné zprávě kurzu Život je gotickej pes 2011. Seznam je uveden níže doplněný o projekty, které proběhly v letech následujících:

1989 – Bílý Projekt a Bílé hranice	2005 – Zimní Kalvárie, Severské hry
1990 – Bílé hranice	2006 – Život je gotickej pes
1991 – Na 49 rovnoběžce, Bílý Projekt Š+Š	2007 – Život je gotickej pes
1992 – Bílé inspirace	2009 – Život je gotickej pes
1993 – Bílé hranice	2011 – Život je gotickej pes, Wintertouch, Zafúkané
2001 – Život je gotickej pes	2012 – Život je gotickej pes
2003 – Život je gotickej pes	2013 – Zimní instruktorský kurz
2004 – Do Nitra v Zimě	2014 – Expedice Apalucha

Zimní projekty ale nevznikaly pouze v Prázdninové škole Lipnici a jejím experimentálním obdobím. „Historie naší zimní turistiky není dlouhá. Začala se rozvíjet, teprve když turistika přestala být chápána jako odtržená činnost a stala se nedílnou složkou naší tělovýchovné organizace. Od té doby zahrnuje turistika do svého systému mezi přesunové prostředky i lyže, a tím byl dán předpoklad pro rozvoj zimní turistiky“

(Michalička & Satori, 1963, 6). Zimní táboření se začalo objevovat již v padesátých letech minulého století. Filsak a Seliger (1952) se zmiňují, že od roku 1946 se pořádají zimní tábory pro širší okruh táborníků. Zároveň byl v tomto roce pořádán první státní kurz na Bílém Kříži a pak další např. na Šeráku v Jeseníkách, Kralickém Sněžníku, na Švýčárně a na dalších místech. V roce 1960 byl uspořádán I. celostátní zimní sraz na Luční Boudě v Krkonoších a následně mnoho okresních a krajských zimních turistických srazů v rámci ČSTV (později KČT). Jak popisuje Streubel (2002), mnoho turistů tábořilo ve sněhových stavbách. KČT pořádalo tzv. Miniškoly zimního táboření. Dále k rozvoji zimního táboření přispívá Česká tábornická unie, která pořádala zimní tábornické školy s názvem EXZIT. V současnosti pořádá zimní tábornické akce více organizací, například Instruktoři Brno, Junáci, Tomíci a další.

2.3 Zimní instruktorský kurz (ZIK)

„Nechod' tam, kudy vede cesta. Jdi raději necestou a zanech tam svou stopu.“

(R. W. Emerson)

Toto je ústřední motto Zimních instruktorských kurzů. Poukazuje, že projekt není zaměřen jen prožitkově, nýbrž vyžaduje i vlastní aktivitu účastníků směrem k předávání získaných poznatků dále. Celkem již proběhly tři Zimní instruktorské kurzy (ZIKy). Ročník 2009 a 2010 se konal pod hlavičkou Hnutí GO! a ročník 2013 ve spolupráci Hnutí GO! s Prázdninovou školou Lipnicí.

2.3.1 ZIK 2009

První Zimní instruktorský kurz se konal v roce 2009 pod hlavičkou občanského sdružení Hnutí GO!. Přesto ale navazuje na zimní zážitkové projekty konané pod záštitou Prázdninové školy Lipnice, jelikož část týmové základny je spojena s oběma organizacemi. Zimní metodický kurz si kladl za cíl dbát nejen na prožitkovost, ale právě i na předávanou metodiku. Kladl si velké ambice v oblasti vzdělávání a výchovy. Myšlenka vzniku se objevila rok před jeho prvním konáním, kdy se jednalo o spolupráci mezi Gymnáziem Slovanské náměstí a Hnutí GO!. Na základě toho vznikla poptávka po uspořádání „netradičního lyžařského výcvikového kurzu“ a tím potřeba realizovat kurz pro pedagogy, instruktory a elévy.

Základní charakteristika kurzu (Podhadská, 2010):

Termín konání:	3. - 11. ledna 2009
Místo konání:	Hřeben Rychlebských hor, tábořiště Javořina
Délka kurzu/noci venku:	9/8
Počet účastníků:	23 (11 mužů, 12 žen)
Šéfinstruktor projektu:	Radek Kobza

Projekt byl rozdělen na dvě části: putovní (4 dny) a pobytovou. Putovní část sloužila k prvotnímu poznání účastníků navzájem, dále k osvojení si základních dovedností pro pobyt v zimní přírodě a k adaptaci organismu na zimní podmínky. Při pobytové části účastníci spali v indiánských stavbách tee-pee. Jako jídelna, společenská a přednášková místnost sloužil stan mongol. Cílem této části bylo získání dovedností souvisejících s provozem tábora, propojení praktických dovedností s teoretickým základem, „zásobník“ využitelných zimních programů a tvorba návrhu zimního kurzu a týmu pro jeho následnou realizaci.

2.3.2 ZIK 2010

Základní charakteristika kurzu

Termín konání:	9. ledna 2010; 6. 2. – 14. února 2010
Místo konání:	Ramzová (Prolog); Hřeben Rychlebských hor, tábořiště Javořina
Délka kurzu/noci venku:	10/8
Počet účastníků:	28 (21 mužů, 7 žen)
Šéfinstruktor projektu:	Radek Kobza

Hlavní části projektu předcházela jednodenní Prolog, který měl za cíl poznat účastníky, prověřit je, otestovat jejich tábornické a organizační dovednosti, schopnost pracovat v týmových rolích. Dále tam byli účastníci rozděleni do týmů, ve kterých jim byly zadány úkoly. Devítidenní hlavní část byla převážně pobytová (spaní ve stanech) s dvoudenní expedicí. Jelikož to byl náročný metodický kurz, důležitým programem byla „universita“, která prolínala celým kurzem. Program vyvrcholil prezentací vlastních účastnických projektů. Pokud účastník splnil všechny požadované parametry, získal

osvědčení „Instruktor pobytu a výchovy v zimní přírodě“. Počet úspěšných absolventů ZIKu 2010 (i s realizací vlastního projektu) bylo celkem 10.

2.3.3 ZIK 2013

Zimní Instruktorový kurz 2013 je kurzem, kde probíhal náš výzkum. Tento ročník je poprvé realizován ve spolupráci s Prázdninovou školou Lipnicí a zároveň tradičně pod hlavičkou Hnutí GO!. Oproti předešlým dvěma ročníkům byl tento projekt rozdělen do tří částí – úvodní třídenní část, hlavní část (11 dní) a závěrečný víkend (3 dny). Celkem tedy 17 kurzodní.

Základní charakteristika kurzu

Termín konání:	30. 11. – 2. 12. 2012	Úvodní část „PředZIK“
	14. – 24. 2. 2013	Hlavní část, „ZIK“
	26. – 28. 4. 2013	Závěrečná část, „PostZIK“
Místo konání:	Orlické hory; Masiv Králického Sněžníku; Lipnice nad Sázavou	
Délka kurzu/noci venku:	17/14	
Počet účastníků:	22 (12 mužů, 10 žen)	
Šéfinstruktor projektu:	Michal Petr	

Úvodní část sloužila k poznání účastníků navzájem, ale především k přípravě na hlavní část (po technické stránce, materiálové, psychické, tréninkové...) a k nastavení parametrů pro úspěšné absolvování kurzu, jehož výstupem bylo osvědčení „Instruktor pobytu a výchovy v zimní přírodě“. Úvodní část svůj cíl splnila a výrazně tomu pomohlo počasí a teplota, která se pohybovala kolem 0°C. Již tento víkend účastníci měli možnost spát ve stanech na zasněžené louce a otestovat si tak výbavu a teplotní komfort.

Mezidobí trvalo přibližně dva a půl měsíce. Tento čas byl využit na fyzickou, psychickou a materiální přípravu. Účastníci dostali tabulky na každý týden, kde si vybarvovali políčka za studenou sprchu (otužování), pohyb, spaní venku, či jakoukoli pochvalu či radost, kterou si pro sebe dopřáli. Tyto tabulky „Zimní životy“ sloužily nejen k motivaci pro přípravu na kurz, ale také pro udržení „všudypřítomného“ kurzu, vědomí naléhavosti, že se již hlavní část blíží.

Hlavní část začínala cestou na tábořiště Javořina, kde účastníci během dne a půl postavili „stanové městečko“, postavili dvě latríny, velký stan sloužící jako kuchyň a jídelna, mongolskou jurtu, která sloužila jako programová a přednášecí místnost. Program obsahoval jak učení se tábornickým dovednostem, tak teorii a historii zážitkové pedagogiky či zimních kurzů, tak praktické zkoušení všeho naučeného. Z důvodů plnění jednoho z kritérií úspěšného absolvování kurzu, byly průběžně zařazovány hry, které si připravili skupinky účastníků již ve svých domovech. Sedmý a osmý den kurzu bylo zařazeno putování se závěrečným nočním pochodem, kde si účastníci plnili předměty „Vedení skupiny“ a „Orientaci v terénu“. Poslední večer účastníci představovali návrhy vlastních projektů, na kterých pracovali v průběhu celého kurzu a které byly hodnoceny komisí.

Závěrečná část sloužila především k tomu, aby proběhly prezentace již realizovaných projektů účastníků. Byl to jeden z požadavků úspěšného absolvování projektu a získání osvědčení „Instruktor pobytu a výchovy v zimní přírodě“. Zároveň na hlavní části vznikl „Slabikář zimního instruktora“, kde účastníci předali svou osobní zkušenost, zážitky, dojmy a vzpomínky na ZIK 2013. Vše se odehrálo v Lipnici nad Sázavou, u okolních zatopených lomů a na tamním hradě. Podrobnější scénář je k nahlédnutí v příloze 1 této práce.

2.4 Sebepojetí, sebehodnocení

Lidskému Já věnovaly pozornost všechny významné psychologické směry 20. století (s výjimkou behaviorismu). Pro výzkum sebepojetí byl velkým impulsem rozvoj kognitivní vědy v 60. a 70. letech minulého století. Objevovaly se výzkumy spojeny s pojmy jako schéma Já, sebehodnocení, sebemonitorování, seberegulace, sebeobraz a další (Blatný a kol., 2010). Oblast lidského Já je nesmírně široká, my zaměříme svou pozornost v omezené míře na sebepojetí člověka a na jeho sebehodnocení. Ostatními se v této práci zabývat nebudeme, ale širěji je o těchto výzkumech pojednáno například u autorů Bokorová (1988), Nakonečný (1995), Bandura (1997), Říčan (2009), Blatný a kol (2010).

2.4.1 Sebepojetí

Sebepojetí je souhrnem názorů na sebe, na své místo ve světě, je souhrnem pocitů, jimiž prožíváme míru spokojenosti se sebou, sebedůvěru, sebeúctu. V raném dětství,

v období vzniku sociálního já, se postupně vytváří sebepojetí. Nakonečný (1995, 39) uvádí: „z vědomí já vzniká pojetí vlastního já (ego, které není už jen zážitkovou strukturou, ale organizačním a dynamickým činitelem)... Geneze osobnosti je spojena se vznikem já a tento vznik já a jeho vývoj k sebepojetí (egu) jsou základními aspekty fungování osobnosti, jejího dalšího utváření“. Smékal (2002) hovoří o sebeobrazu (též jáství), který je uvědomováním si rysů své osobnosti, ale také jak si každý z nás osobnost uvědomuje a jak ji hodnotí. Je to celostní představa o svém já a zároveň komplexní vztah k sobě samému.

Obrazy o sobě můžeme členit na kategorie:

- Reálné já, které reprezentuje obsah a struktury sebepojetí.
- Vnímané já, které obsahuje pocity v té dané konkrétní situaci.
- Ideální já vyjadřující představu ideálního obrazu sebe.
- Prezentované já obsahující charakteristiky, které jedinec ukazuje druhým.

Historickými kořeny výzkumu sebepojetí i jeho současným pohledem se zabývá např. Blatný a Plhánková (2003).

V rámci sebepojetí je důležitým aspektem sebeuvědomování pocit totožnosti „Kdo jsem“ a „Kam patřím“. Tento pocit je jádrem osobní identity. Tu Smékal (2002, 344) charakterizuje vyjádřením „jak je osobnost 'sžita' se svým tělem“ a „jak se 'zabydlena' v sociálních vztazích“. Základem v tomto směru jsou etapy lidského života dle Eriksona, kdy ve věku dospívání hledá jedinec svou identitu a pokud se v tomto období identita nevytvoří, jedinec se po celý život hledá nebo prožívá pocit nezakotvenosti, nezařazenosti (Blatný et al, 2010).

2.4.2 Sebehodnocení

V minulosti byly v některých případech pojmy sebehodnocení a sebepojetí brány totožně. Jinde se setkáme, že je považováno sebehodnocení jako aspekt sebepojetí. Nakonečný (2004, 169) zase uvádí, že „důležitým zdrojem citů je sebehodnocení, jehož složkami jsou sebepojetí a sebecítění, které může zahrnovat pocity hrdosti nebo studu ze sebe sama“. V této práci vycházíme z názoru Blatného a kol. (2002), který podporuje rozlišování těchto dvou pojmů. „Sebepojetí vedle hodnotící složky obsahuje i pouze deskriptivní znalosti o sobě. Podle obecného předpokladu má každá mentální reprezentace

Já jak kognitivní, tak emoční složku, takže jde spíše o míru vyjádření hodnotícího aspektu sebepojetí“ (Blatný a kol, 2002, 125).

Sebehodnocení je jádrem sebeobrazu (jáství), pokud dochází k oceňování a posuzování svého vlastního já. Na základě sebehodnocení se pohybujeme mezi póly spokojenosti a nespokojenosti se sebou (resp. pozitivita či negativita). To následně souvisí se sebedůvěrou a sebevědomím. Blatný a kol. (2010) považuje sebehodnocení za mentální reprezentaci emočního vztahu, neboli představu sebe z hlediska vlastní hodnoty a kompetence (ať už v oblasti sociální, morální či výkonové). Rozděluje sebehodnocení na „rysové“ (stálé či přetrvávající sebehodnocení) a „stavové“ (situačně podmíněné změny v hodnocení vlastní osoby).

Jako zdroje sebehodnocení můžeme považovat již vývoj v dětství, rodičovskou oporu, vliv vrstevníků, vliv blízkých lidí i okolí (např. kolegové v zaměstnání), posílení od důvěrných přátel či vlastních dětí.

2.5 Shnutí teoretické části

V teoretické části jsme se zabývali konceptem zážitkové pedagogiky v kontextu českého prostředí, jejím širokým výskytem v oblasti neziskové a komerční sféry, ve studentských kvalifikačních pracích i v odborných publikacích, na konferencích, nebo v časopise Gymnasion, který je přímo určen zážitkové pedagogice. Jelikož se naše práce zabývá výchovným působením Zimního instruktorského kurzu, byla popsána historie zimních zážitkově-pedagogických projektů a historie Zimního instruktorského kurzu. Význam pojmu sebehodnocení a sebepojetí zmiňujeme z důvodu zaměření našeho výzkumu na tuto oblast.

3 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Cíle práce, výzkumné otázky a hypotézy, jsou rozděleny dle obsahu do tří částí. V první se věnujeme výchovnému působení na Zimním instruktorském kurzu 2013. Druhá část zkoumá porovnání výsledků ze ZIKu 2013 s výzkumem ze 70. - 80. let 20. století. Třetí část se zabývá použitelností Testu sebehodnocení, který byl využit pro náš výzkum. Ke každé části je uveden cíl, položena výzkumná otázka a související hypotéza.

3.1 Míra výchovného působení na Zimním instruktorském kurzu 2013

3.1.1 Cíl 1

Prvním cílem práce je zjistit míru výchovného působení Zimního instruktorského kurzu 2013 na jeho účastníky za použití Testu sebehodnocení (Smékal) bezprostředně po kurzu a s tříměsíčním odstupem po ukončení akce.

3.1.2 Výzkumná otázka 1

K jakým změnám dochází u účastníků ZIKu 2013 ve výběru položek při druhém měření v čase T2 a při třetím měření v čase T3 oproti prvnímu měření v čase T1?

3.1.3 Hypotéza 1

Předpokládáme, že jako statisticky významně odlišné (ať už bezprostředně po akci, či s odstupem 3 měsíců) se u účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 projeví stejné položky, jako u výsledků celkového souboru porovnávaného výzkumu, z něhož v této práci vycházíme. Mezi tyto položky, které byly v původním výzkumu statisticky významně odlišné na hladině významnosti pod $p = 0,05$ patří:

- Posílení položky 2, která je charakterizována jako sebedůvěra, ochota k náročnosti a soutěživost.
- Posílení kolektivistické orientace v položce 8.
- Pokles potřeby bezkonfliktních vztahů - položky 9.
- Posílení položky 11 vykládané jako houževnatost a potřeba sebeúcty.
- Posílení položky 15 charakterizované jako autoritářství a důrazné sebeprosazování.

- Pokles položky 21 - pokles nedostatku sebedůvěry a strachu riskovat.
- Pokles položky 22 - pokles afiliativního chování.
- Pokles strachu z blamáže - pol. 29.
- Pokles potřeby klidu a nediferencované pasivity - pol. 31.

3.2 Porovnání výsledků s výzkumem ze 70. – 80. let 20. století

3.2.1 Cíl 2

Druhým cílem je zpracované výsledky dat účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 porovnat s výsledky výzkumu, který proběhl na přelomu 70. a 80. let 20. století, a který se zabýval účinností výchovného působení krátkodobých prázdninových akcí Prázdninové školy. Pro výzkum byla použita totožná metodika.

3.2.2 Výzkumná otázka 2

V jakých položkách se výsledky ze ZIKu 2013 statisticky významně odlišují oproti výzkumu, který proběhl před více jak 30 lety?

3.2.3 Hypotéza 2

Vycházíme z předpokladu, že velikost výchovného působení (množství statisticky významně odlišných položek) na účastníky Zimního instruktorského kurzu 2013 bude přinejmenším stejně velké jako alespoň u třech kurzů (tedy alespoň jedné poloviny) z let 1978 – 1980.

3.3 Analýza použitelnosti Testu sebehodnocení

3.3.1 Cíl 3 (dodatečný)

Dodatečným cílem je vyzkoušet použitelnost Testu sebehodnocení (Smékal) a celé metodiky užití před více než třiceti lety, pro případné doporučení dalšího využití na zážitkově-pedagogické projekty či doporučení pro jeho úpravy.

3.3.2 Výzkumná otázka 3

Je Test sebehodnocení reliabilní (respektive odpovídá spolehlivě struktura testu původním třem stanoveným faktorům)?

3.3.3 Hypotéza 3

Předpokládáme, že Test sebehodnocení tak, jak ho Smékal upravil, je reliabilní a spolehlivě shlukuje položky do tří původně stanovených okruhů.

4 METODIKA

V této kapitole objasníme použité metody pro sběr dat i jejich vyhodnocení. Bude popsán design výzkumu, výzkumná skupina i zpracování dat.

4.1 Orientace výzkumu

V našem případě můžeme hovořit o kvantitativně orientovaném pedagogickém výzkumu. Filosofickým základem těchto výzkumů je pozitivismus, resp. novopozitivismus oproti kvalitativnímu výzkumu, který vychází zejména z fenomenologie (Chráska, 2007). „Pokud uvažujeme o vědeckém výzkumu v pedagogice, lze jej vymezit jako záměrnou a systematickou činnost, při které se empirickými metodami zkoumají (ověřují, verifikují, testují) hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy“ (Chráska, 2007, 12).

4.2 Metody

Pro sběr dat byl využit:

- Test sebehodnocení (Smékal) s úpravou ve 4 položkách, s nuceným Q-výběrem 34 položek.

Pro zpracování dat jsme využili:

- párový t-test;
- jednofaktorovou analýzu rozptylu (ANOVA);
- post hoc test (Fišerův LSD);
- výpočet koeficientu reliability (Cronbach α);
- faktorovou analýzu.

4.2.1 Měření sebehodnocení

Pro měření sebehodnocení účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 jsme použili Q-metodologii s nuceným výběrem položek. Jako konkrétní nástroj byl zvolen Test sebehodnocení (Smékal) s Q-výběrem 34 položek.

4.2.1.1 Q-metodologie

Jako Q-metodologie označujeme skupinu psychometrických a statistických procedur, které se pojí se jménem William Stephenson v padesátých letech 20. století. „Metoda je výhodná ve výzkumech, v nichž máme zjistit, jak určitá skupina respondentů hodnotí určitou množinu objektů, přičemž těchto objektů je velký počet“ (Chráska, 2007, 231). Zkoumaným osobám je předložen balíček karet, na nichž jsou uvedeny např. výpovědi, názory, estetické objekty, životní hodnoty apod. Počet karet bývá dosti vysoký (jako optimální se doporučuje 60 – 120). Úkolem je karty roztřídit dle zadaného kritéria do hromádek. Při použití Q-metodologie získáváme poměrně snadno velký počet spolehlivých dat. Je vhodná zejména k intenzivnímu zkoumání malých skupin osob. Výhodou je také, že třídění je možné libovolně a mnohokrát opakovat. Lze tuto metodologii doporučit zvláště pro objevování nových oblastí výzkumu, kdy na základě práce s malým vzorkem můžeme získat první informace, které potom dalšími metodami verifikujeme (Chráska, 2007). Jak uvádí ve svém článku Akhtar-Danesh, Baumann a Cordingley (2008) popisující Q-metodologii, je tato metoda využitelná k výzkumu pocitů, vnímání, hodnot, stejně jako k sebehodnocení, k výzkumu stresu či spokojenosti. Q-metodologie použitá v oblasti výzkumu sebehodnocení byla užita např. v oblasti psychoterapie (Shinebourne & Martin, 2007), v oblasti změny sebehodnocení nastupujících vysokoškolských studentů (Knightley & Whitelock, 2007); nebo identifikace studentů s instruktory na vysokoškolských kurzech (Thomas, 1982).

4.2.1.2 Test sebehodnocení s nuceným Q-výběrem 34 položek

Autorem Testu sebehodnocení je Morris Stein. Smékal tento test přeložil a upravil ve čtyřech položkách. Tento test patřil mezi „standartní diagnostické metody používané v psychologii“ (Holec, 1980). Obsahem testu je 34 tvrzení, resp. popisů různých lidských sklonů, potřeb, zálib a způsobů chování. Účastník výzkumu je po přečtení tvrzení seřadí do pyramidy podle toho, do jaké míry ho tvrzení vystihuje. Jedno tvrzení, které je nejvíce výstižné, přijde do sloupce A. Do sloupce B budou zařazeny tři další, které co do výstižnosti následují. Do sloupce C čtyři další a do sloupce D pět následujících popisů. Pak následuje hledání jednoho popisu, který vůbec daného probanda nevystihuje, a jehož opak je pravdou. Tento pojem přijde do sloupce I. Další tři nejméně charakteristické popisy patří do sloupce H, další čtyři do sloupce G a dalších pět, které následují, do sloupce F. Zbylých

osm popisů, které jsou neutrální budou zařazeny do sloupce prostředního, do sloupce E. Test sebehodnocení, který účastníci ZIKu 2013 dostali k vyplnění, je v příloze 2 této práce.

Jednotlivé položky testu byly Smékalem rozděleny do tří okruhů:

- Vztah k sobě a svému okolí (položky 4 – 9, 12 – 15, 17, 22, 25, 27, 28, 34).
- Tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností (položky 19 – 23, 3, 10, 16, 20, 26).
- Aktivita (položky 1, 2, 11, 18, 21, 24, 29 – 33).

Jelikož ale tyto okruhy nebyly pomocí faktorové analýzy statisticky prokázány (viz pátá kapitola Výsledky), tak zde tyto dimenze neanalyzujeme ani nevyhodnocujeme. Interpretace a zobecnění významů jednotlivých položek testu je uvedena v příloze 3.

4.2.1.3 Párový t-test

Párový t-test je statistickým testem významnosti. Jak uvádí Chráska (2007, 129), tento test je možné použít v případech, „kdy jsme opakovaně (dvakrát) měřili u téže skupiny osob určitou vlastnost (proměnnou) a chceme rozhodnout, zda mezi výsledky těchto dvou měření jsou statisticky významné rozdíly.“

V našem případě se jedná o porovnání výsledků měření na začátku kurzu v čase T1 s výsledky měření na konci kurzu v čase T2. Jako druhý pár k porovnání jsme zvolili porovnání výsledků v čase T1 s výsledky s odstupem 2,5 - 3 měsíců po kurzu v čase T3. Výzkum ve třech měřeních proběhl vždy u stejné skupiny pomocí stejného Testu sebehodnocení výše zmíněného.

4.2.1.4 Jednofaktorová analýza rozptylu

Analýza rozptylu (ANOVA – Analysis of variance) zkoumá vztah mezi závislou intervalovou proměnnou Y a jednou nebo více nominálními proměnnými – faktory (Rimarčík, 2006).

Jednofaktorová (nebo také jednoduchá) analýza rozptylu nám pomáhá řešit otázku, zda mezi zjištěnými průměry naměřených dat jsou, či nejsou významné rozdíly. Pro rozhodnutí, zda rozptyl mezi vybranými skupinami je signifikantně větší než rozptyl uvnitř skupin, musíme stanovit nulovou a alternativní hypotézu. V našem případě zní takto:

H_0 Mezi rozptylem mezi skupinami a rozptylem uvnitř skupin není žádný rozdíl.

H_A Rozptyl mezi skupinami je větší než rozptyl uvnitř skupin.

Testování provádíme na hladině významnosti $p = 0,05$. Pokud je hodnota nižší než 0,05, zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní. „Z tohoto zjištění vyplývá, že skupiny nelze považovat za náhodné výběry z téhož základního souboru“ (Chráska, 2007, 135).

4.2.1.5 Post hoc test

Post hoc testy se používají v případě, že analýza rozptylu zaznamenala významný rozdíl mezi proměnnými na identifikaci skupin, kterých průměry se od sebe liší. Existuje velké množství Post hoc testů, avšak pro náš výzkum je důležitý Fišerův LSD, který je zahrnut do výsledků této práce.

4.2.2 Analýza Testu sebehodnocení

Z výše zmíněných důvodů absence standardizovaných nástrojů určených k měření výchovného vlivu zážitkově-pedagogických projektů, byl stanoven jako dodatečný cíl vyzkoušet a ověřit použitelnost Testu sebehodnocení (Smékal) pro případné využívání na dalších zážitkově-pedagogických projektech, pro dlouhodobý sběr dat a jejich následné porovnávání. Analyzovat test do hloubky a jeho následná úprava však překračuje rámec předkládané práce, tak se omezíme pouze na provedení testu reliability a na faktorovou analýzu.

4.2.2.1 Test reliability

Existuje několik metod hodnocení spolehlivosti škál. Rimarčík (2006) uvádí, že nejpoužívanější je míra vnitřní konzistence škály – Cronbachův alfa koeficient. Hodnotíme korelaci mezi individuálními položkami nebo měřeními ve vztahu k variabilitě položek. Hodnoty Cronbachovi alfy 0,7 a víc znamenají dostatečnou vnitřní konzistenci škály.

4.2.2.2 Faktorová analýza

Cronbachova alfa neukazuje míru jednorozměrnosti položek ve škále. Na tento účel je možné využít právě faktorovou analýzu.

„Faktorová analýza (FA) je prieskumná technika, ktorá hľadá hypotetické, nepozorovateľné, latentné premenné (spoločné faktory), z ktorých boli pozorované premenné teoreticky 'vygenerované'. FA redukuje veľké množstvo pôvodných premenných ako napr. postojových výrokov na menší počet faktorov“ (Rimarčík, 2006).

Faktorová analýza je tedy metódou, ktorá umožňuje určiť základní proměnné - faktory (v našem případě jednotlivé dimenze Testu sebehodnocení), které ovlivňují provedená měření určitého objektu. „Ta měření, která dávají podobné výsledky, je dobré studovat společně, protože vyjadřují něco společného – společný faktor“ (Chráška, 2007, 141). Tato analýza pomáhá rozhodnout, které základní faktory (základní proměnné) se v provedených měřeních projevují.

4.3 Výzkum z přelomu 70. a 80. let 20. století

Ojedinelým počinem na našem území byl výzkum, který proběhl na přelomu 70. a 80. let 20. století a zabýval se účinností výchovného působení krátkodobých prázdninových akcí Prázdninové školy (tehdy v rámci Socialistického svazu mládeže, dnes Prázdninová škola Lipnice). Výzkum byl prováděn pomocí Smékalova Testu sebehodnocení (Holec, 1980) s úpravou ve 4 položkách, s nuceným Q-výběrem 34 položek. Tyto položky obsahují charakteristiku situace nebo chování (viz příloha č. 2). Dále byl použit test sémantického výběru o 41 položkách, Lüscherův test barev, pozorování a řízený rozhovor. Pretest, který byl proveden na kurzu Šance 78, ukázal vhodnost vybraných metod. Výsledkem bylo, že:

Test Sebehodnocení je pro potřeby úkolu dobře použitelný, nepokrývá ale celou zkoumanou problematiku, zejména měření vztahu k organizaci SSM. Test sémantického výběru není vhodné použít jednak pro jeho rozsah (zdlouhavé vyplňování, nezájem až odpor respondentů), jednak pro zkreslení k němuž v některých položkách docházelo. Vyhodnocení pretestu ukázalo značné rozdíly od poznatků získaných pozorováním. Také pracnost zpracování se ukázala být velkým problémem (Holec, 1980, 2).

Jako základního průkazného materiálu bylo využito Testu sebehodnocení. Proto i pro náš výzkum užíváme právě tohoto testu.

4.4 Design výzkumu

Součástí stanoveného cíle bylo, abychom co nejpřesněji zopakovali design výzkumu, který byl nastaven ve výzkumu zabývajícím se účinností výchovného působení krátkodobých prázdninových akcí, s kterým naše výsledky srovnáváme a který byl popsán výše. Sběr dat proběhl ve třech časech:

T1	-	Před hlavní částí kurzu	-	2. 12. – 9. 12. 2012
T2	-	Po hlavní části kurzu	-	24. 2. – 3. 3. 2013
T3	-	S odstupem 2,5 měsíce	-	5. 5. – 12. 5. 2013

Účastníci ZIKu 2013 byli na úvodním přípravném víkendu (30. 11. – 2. 12. 2012) informováni o plánovaném výzkumu, o jeho smyslu i průběhu. Zároveň byli srozuměni, že osobní data budou přístupna pouze řešitelce výzkumu – autorce práce, a že budou použita pouze pro účely této diplomové práce. Výsledky byly přislíbeny k odeslání všem výzkumným osobám.

Původním záměrem bylo, aby první sběr dat v čase T1 proběhl přímo na přípravném víkendu. S týmem bylo ale dohodnuto, že pro vyplnění testu nejsou vhodné podmínky, jelikož venkovní teplota byla kolem 0°C, foukající vítr či praskající oheň by výrazně mohly výsledky ovlivnit. Proto účastníci vyplnili test v klidu ve svých domovech a odpovědi odeslali do jednoho týdne elektronicky řešitelce výzkumu.

Druhý sběr dat v čase T2 proběhl po ukončení desetidenního zimního kurzu. Opět kvůli přírodním podmínkám bez teplého a bezvětrného zázemí bylo odsunuto druhé vyplnění testu až po návratu do domovů účastníků. Výzkumné osoby měly jeden týden na vyplnění testu a zaslání elektronickou poštou řešitelce výzkumu.

Třetí sběr dat v čase T3 proběhl po závěrečném víkendu, což odpovídá dvou a půl měsícům od konce hlavní části. Opět byli účastníci elektronicky obesláni s prosbou o vyplnění testu.

4.4.1 Rozdíly v designech výzkumů

ZIK 2013 byl specifický oproti ostatním kurzům z přelomu 70. a 80. let 20. století tím, že byl součástí úvodní přípravný víkend konaný přibližně dva a půl měsíce před hlavní částí. Jelikož ale tento víkend sloužil především k přípravě účastníků do zimních podmínek

na hlavní části, tak nepředpokládáme, že by již po těchto třech dnech mohly u účastníků nastat jakékoli výchovné změny. Proto byl první Test sebehodnocení předložen až po úvodním víkendu a hodnoty brány jako výchozí pro další měření.

Druhý sběr dat u skupiny ZIKu 2013 neproběhl na konci kurzu tak, jak tomu bylo u předešlého výzkumu ze 70. - 80. let 20. století. Důvodem bylo, že zimní podmínky jsou rozdílné pro sběr dat oproti letním podmínkám, ve kterých byl prováděn předešlý výzkum. Kvůli zkreslení dat z možné nepohody při vyplňování jsme zvolili variantu nechat účastníky vyplnit test až doma.

Třetí sběr dat T3 neproběhl tři měsíce od sběru dat T2 tak, jak tomu bylo u porovnávaných kurzů. Účastníci ZIKu 2013 vyplňovali potřetí Testy sebehodnocení s odstupem bezmála dvou a půl měsíce. Důvodem byla naplánovaná závěrečná část v tomto rozmezí a řešitelka výzkumu chtěla využít společného setkání k připomenutí závěrečné části sběru dat. Tam se účastníci osobně dozvěděli o třetím měření a opět do jednoho týdne odesílali elektronicky své záznamové archy s odpověďmi.

4.5 Výzkumná skupina

Zimního instruktorského kurzu 2013 se zúčastnilo celkem 22 účastníků, z nichž jedno děvče bylo z Taiwanu. Tu jsme do našeho výzkumu nezahrnovali kvůli neporozumění textu v češtině. Všech dvacet jedna potenciálních probandů se zúčastnilo sběru dat, avšak pouze 15 z nich odeslalo všechny tři kompletně vyplněné záznamové archy v pořádku. Ty jsem zahrnula do výzkumné skupiny a v tabulce 1 je uvedena jejich charakteristika.

Z 15 výzkumných osob bylo 7 žen a 8 mužů. 7 z nich bylo v té době zaměstnaných a 8 studentů. Výzkumná skupina byla v rozmezí věku 22 – 40 let. Průměrný věk výzkumné skupiny byl bezmála 27 let.

Tabulka 1. Charakteristika výzkumné skupiny

Účastník	Pohlaví	Věk	Status
1	žena	23	zaměstnaný
2	žena	28	zaměstnaný
3	muž	22	student
4	muž	26	zaměstnaný

5	muž	32	student
6	muž	28	zaměstnaný
7	muž	32	zaměstnaný
8	žena	25	student
9	muž	23	student
10	žena	26	student
11	žena	23	student
12	žena	30	zaměstnaný
13	muž	21	student
14	muž	40	zaměstnaný
15	žena	24	student

Vysvětlivky: Údaje jsou platné k období mezi úvodním víkendem a hlavní částí projektu

Jelikož jsou v této práci uvedeny i výsledky z kurzů ze 70. a 80. let 20. století, tak zde zmíníme i počty účastníků těchto kurzů, kteří se zúčastnili zmíněného výzkumu. Data jsou čerpána ze závěrečné zprávy (Holec, 1980). V tabulce 2 je uveden kompletní vzorek s rozdělením dle pohlaví. Celkem byla analyzována data výzkumného vzorku 130 osob.

Tabulka 2. Kompletní výzkumný vzorek dle kurzů a pohlaví

Název kurzu	Muži	Ženy	Celkem probandů	Zahrnuto do výzkumného vzorku
Šance 77	10	13	23	ne
Hron 78	2	13	15	ano
Akce Šance 78	10	12	22	ano
Akce Orbis Pictus 78	4	9	13	ano
Kurs vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79	8	12	20	ano
Instruktorský kurs Prázdninové školy ČÚV SSM 1979	9	8	17	ano
Letní výcvikový kurs KTV FAST VUT Brno 1980	0	28	28	ano
Zimní instruktorský kurz 2013	8	7	15	ano

4.6 Charakteristika kurzů, jejichž data jsou zahrnuta ve výsledcích

4.6.1 Šance 77

Termín konání / počet dní:	4. - 19. září 1977 / 19 dní
Typ kurzu:	Pilotážní výzkum
Počet účastníků:	24 účastníků (11 mužů a 13 žen)
Charakteristika kurzu:	Šance 77 byla experimentální akcí, kde se účastníci zapojovali do tvorby a přípravy programu. Další záměrem bylo vytvořit příležitost pro vybrané nové absolventy kursu instruktorů KVR SSM Brno, aby se seznámili s tímto typem akcí. Jak se píše v závěrečné zprávě z výzkumu (Holek, 1980), tak oba záměry do jisté míry negativně ovlivnily možnosti výchovného působení.

Jelikož data z kurzu Šance 77 nejsou úplná (4 položky z testu nebyly vůbec vyplněny) a pro odlišný charakter kurzu, jsme se rozhodli data do zpracování výsledků nepoužít.

4.6.2 Kurz Hron 78

Termín konání / počet dní:	12. - 26. srpna 1978 / 15 dní
Typ kurzu:	Letní zážitkový kurz (zahrnut vodácký výcvik a putování)
Počet účastníků:	15 účastníků (2 muži a 13 žen)
Charakteristika kurzu:	Odlišností tohoto kurzu byl zahrnutý vodácký výcvik a putování. Tím byla do značné míry omezena všestrannost programu a tedy i výchovného působení. Dalším specifikem byla různorodá věková úroveň účastnické skupiny, která nebyla složena výhradně z VŠ studentů.

4.6.3 Akce Šance 78

Termín konání / počet dní:	19. srpna - 2. září 1978 / 15 dní
Typ kurzu:	Letní zážitkový kurz
Počet účastníků:	22 účastníků (10 mužů a 12 žen)

Charakteristika kurzu: Akce se konala v tradičním prostředí a byla koncipována přesně ve smyslu typového projektu. To znamená složky sportovní, kulturní a tábornická byly rovnoměrně rozloženy.

4.6.4 Akce Orbis Pictus 78

Termín konání / počet dní: 20. července - 4. srpna 1978 / 16 dní

Typ kurzu: Letní zážitkový kurz

Počet účastníků: 22 účastníků (10 mužů a 12 žen)

Charakteristika kurzu: Účastníci byli ve stanovém táboře. K dispozici měli kola. Skladba programu odpovídala typovému projektu.

4.6.5 Kurz vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79

Termín konání / počet dní: 12. - 20. července 1979 / 9 dní

Typ kurzu: Letní zážitkový kurz

Počet účastníků: 21 účastníků (8 mužů a 13 žen)

Charakteristika kurzu: Program i průběh akce odpovídal typovému projektu. Důležitou proměnnou byla zkrácená doba trvání na 9 dní. Program byl po všech stránkách vysoce náročný, přitom měl převahu složky sportovní a kulturní ve srovnání s tábornickou.

4.6.6 Instruktorový kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 79

Termín konání / počet dní: 12. - 22. června 1979 / 11 dní

Typ kurzu: Letní instruktorový kurz

Počet účastníků: 17 účastníků (9 mužů a 8 žen)

Charakteristika kurzu: Akce nespadá přímo do výzkumného úkolu. Cílem akce bylo připravit instruktory pro vedení právě zkoumaného typu akcí. Část výuky tvoří metodická praxe. Značný rozdíl je v atmosféře. Hodně času bylo věnováno individuální přípravě a chyběla ústřední společná činnost vyžadující spolupráci. Kurz byl mimořádně fyzicky i psychicky náročný.

4.6.7 Letní výcvikový kurz KTV FAST VUT Brno

Termín konání / počet dní:	1. - 10. července 1980 / 10 dní
Typ kurzu:	Letní výcvikový kurz
Počet účastníků:	28 účastníků (0 mužů a 28 žen)
Charakteristika kurzu:	Ve srovnání s typovým projektem chyběly jen kulturní aktivity. Na výjimky akce postrádala fyzicky náročné činnosti. Kolektiv se fakticky v průběhu kurzu nevytvořil. Určitým nedostatkem, znesnadňujícím srovnání, je absence účastníků – mužů.

4.6.8 Zimní instruktorský kurz 2013

Termín konání / počet dní:	30. 11. - 2. 12. 2012; 14. -24. 2. 2013; 26. - 28. 4. 2013 / 17 dní
Typ kurzu:	Zimní instruktorský kurz
Počet účastníků:	22 účastníků (14 mužů a 8 žen)
Charakteristika kurzu:	Největší odlišností od předešlých akcí je zimní prostředí kurzu. Kromě pobytové části byla zahrnuta třídenní putovní část. Jelikož se jednalo o instruktorský kurz, tak kromě sportovních, tábornických a kulturních aktivit byla zařazena i část metodická. Dále byl oproti ostatním kurzům rozdělen na tři části – úvodní víkend, hlavní část a závěrečný víkend.

4.7 Zpracování dat

Data byla zpracována pomocí programu SPSS Statistics (verze 17.0). Tento program patří mezi celosvětově rozšířené statistické a analytické programy pro aplikaci ve vědě, výzkumu, personalistice, marketingu, pro sumarizace dat, pro finanční analýzy, tvorbu rozhodovacích modelů a mnoho dalších možností využití.

Po přepisu všech získaných dat od účastnické skupiny Zimního instruktorského kurzu 2013 do tohoto softwaru, byl pro zjištění míry výchovného působení Zimního instruktorského kurzu 2013 proveden párový t-test. Jelikož druhým z cílů této práce je porovnat výsledky účastnické skupiny ZIKu 2013 s kurzy z let 1978 – 1980, bylo nutné

použít stejného vzorce k výpočtu. Do SPSS jsme taktéž přepsali i všechna data ze všech výzkumných akcí. Akce Šance 77 byla z vyhodnocování vyřazena kvůli nekompletnosti dat. Nakonec byla provedena jednofaktorová analýza rozptylu (ANOVA) a Post hoc test (LSD). Pro analýzu Testu sebehodnocení byla provedena faktorová analýza a test reliability (cronbach α), na základě kterého jsme se rozhodli nepracovat dále s třemi okruhy, které byly Smékalem navrženy v původním výzkumu.

5 VÝSLEDKY

V této kapitole jsou uvedeny výsledky všech provedených testů, které se týkají stanovených okruhů cílů práce. V první části předkládáme výsledky párového t-testu položek ze tří měření týkající se první oblasti cíle: míry výchovného působení na Zimním instruktorském kurzu 2013. Kompletní data byla získána od 15 výzkumných osob.

Druhým cílem je porovnat výsledky s ostatními kurzy ze 70. - 80. let 20. století. Proto uvádíme výsledky párového t-testu za každý kurz zvlášť. Celkem jsme vyhodnotili šest kurzů, z nich se výzkumu účastnilo 115 výzkumných osob. Jeden kurz (Šance 77) byla vyřazena z důvodů zmíněných v předešlé kapitole. Zároveň zde uvádíme výsledky za kompletní výzkumný vzorek (tedy 130 osob). Tento výsledek je dále vyhodnocen dle pohlaví na muže a ženy. Následně zde najdeme výsledky jednofaktorové analýzy rozptylu a Post hoc testu, kterým vysvětlujeme přidružení dat ze Zimního instruktorského kurzu 2013 k datům z kurzů v letech 1978 - 1980.

Dodatečným cílem je vyzkoušet použitelnost Testu sebehodnocení. K tomuto cíli se vztahují výsledky testu reliability (Cronbach alfa), který zkoumá spolehlivost struktury dotazníku. Pomocí faktorové analýzy jsme chtěli ověřit, zdali se velký počet proměnných redukuje do tří skupin, které byly vytvořeny již v původním výzkumu ze 70. – 80. let 20. století.

5.1 Míra výchovného působení na ZIKu 2013

U účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 byly zaznamenány tři změny u položek Testu sebehodnocení. Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování (pol. 20) po absolvování kurzu narůstá a s odstupem času její význam přetrvává. S odstupem po kurzu se významně zvyšuje smyslové zaměření a emotivita účastníků (pol. 26) a klesá konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích (pol. 30). V tabulce 3 jsou uvedeny výsledky párového t-testu týkající se statisticky významně odlišných položek. Kompletní výsledky párového t-testu výzkumných osob Zimního instruktorského kurzu 2013 jsou k nalezení v příloze 13 této práce. Data sesbírána od výzkumných osob jsou uvedena v příloze 4.

Tabulka 3. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku ZIKu 2013

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	-0,73	1,28	15	-2,21	0,044*
		T1 - T3	-0,40	0,63	15	-2,44	0,028*
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,07	1,22	15	-0,21	0,836
		T1 - T3	0,87	1,25	15	2,69	0,017*
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	-0,33	1,23	15	-1,04	0,313
		T1 - T3	-0,73	1,28	15	-2,21	0,044*

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
s - standardní odchylka
n - velikost vzorku
t - testovací kritérium (párový t-test)
p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2 Míra výchovného působení na kurzech ze 70. – 80. let 20. století

V této části práce uvedeme samostatné výsledky jednotlivých kurzů. Opět připomínáme, že nezapočítáváme Kurz Šance 77 z již zmíněných důvodů. Počítáme jako statisticky významnou odlišnost na hodnotách $p = 0,05$ a méně. Tyto položky uvádíme v následujících tabulkách. Kompletní tabulky pro jednotlivé kurzy pak uvádíme v přílohách 7 – 12.

5.2.1 Kurz Hron 78

Na kurzu Hron 78 se jako významná změna ukázala klesající potřeba didaktického působení (pol. 3), která se projevila až s odstupem času po akci. Po návratu domů významně roste sebedůvěra, ochota k náročnosti a soutěživost (pol. 2) spolu s houževnatostí a potřebou sebeúcty (pol. 11), s rostoucí kritičností ve volbě přátel (pol. 25). Naopak po návratu domů se významně projevil pokles potřeby rozptýlení neproduktivní zábavy (pol. 32) a zvýšení všeobecné aktivity (pol. 31).

Tabulka 4. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Hron 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,60	1,40	15	1,66	0,120
		T1 - T3	0,71	1,20	14	2,22	0,045*

3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	-0,40	0,74	15	-2,10	0,054
		T1 - T3	-0,64	1,01	14	-2,39	0,033*
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,07	1,75	15	0,15	0,885
		T1 - T3	0,71	1,14	14	2,35	0,035*
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,53	1,30	15	1,59	0,135
		T1 - T3	1,07	1,21	14	3,32	0,006*
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,33	0,90	15	-1,44	0,173
		T1 - T3	-0,79	1,19	14	-2,47	0,028*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,47	1,30	15	-1,38	0,187
		T1 - T3	-1,07	1,14	14	-3,51	0,004*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.2 Akce Šance 78

Bezprostředně po akci narůstá kolektivistická orientace (pol. 8), jejíž nárůst po návratu domů nesetrvává (avšak hladina statistické významnosti u hranice hladiny statistické významnosti, $p = 0,053$). Dále po akci narůstá potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování (pol. 20), avšak po návratu z kurzu s odstupem času tato změna odeznívá.

S odstupem od kurzu roste hodnotové a teoretické zaměření a zvědavost (pol. 10), stejně jako tvořivý potenciál osobnosti (pol. 16). U těchto položek se změna nezaznamenala na konci kurzu, avšak až při měření v čase T3. Stejně tak tomu bylo u položky 24 a 31, které ale znamenaly zmírnění lehkomyšlnosti a lehkovážnosti (respektive růst cílevědomosti a pasivity) a zvýšení všeobecné aktivity.

Tabulka 5. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Šance 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
8	Kolektivistická orientace	T1 – T2	0,77	1,41	22	2,56	0,018*
		T1 – T3	0,52	1,17	21	2,05	0,053

10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	T1 – T2	0,18	1,10	22	0,77	0,446
		T1 – T3	0,57	1,16	21	2,24	0,036*
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 – T2	0,23	1,51	22	0,70	0,488
		T1 – T3	0,90	1,09	21	3,80	0,001*
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 – T2	0,59	1,14	22	2,43	0,024*
		T1 – T3	0,33	1,53	21	1,00	0,329
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 – T2	-0,73	2,00	22	-1,70	0,104
		T1 – T3	-0,52	0,98	21	-2,44	0,024*
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 – T2	-0,23	1,60	22	-0,66	0,513
		T1 – T3	-1,05	1,47	21	-3,27	0,004*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.3 Akce Orbis Pictus 78

Bezprostředně po akci i s odstupem tří měsíců narůstá kolektivistická orientace (pol. 8) stejně jako se zvyšuje málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti (pol. 17). V obou časech naopak klesá potřeba úcty a uznání okolím (pol. 34). Bezprostředně po akci klesá sebeobranářský postoj (pol. 12), avšak s odstupem tří měsíců se významnost neudržela. Mezi položky, které se bezprostředně po akci statisticky významně nezměnily, ale změnili se až po akci, patří pol. 3 – zvyšující se potřeba didaktického působení; pol. 21 – zvyšující se sebedůvěra a ochota riskovat a konečně pol. 22 – snižující se afiliativní jednání.

Tabulka 6. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Orbis Pictus 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	S	n	t	p
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,38	0,96	13	1,44	0,175
		T1 - T3	1,11	1,17	9	2,85	0,021*
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,85	1,28	13	2,38	0,035*
		T1 - T3	1,44	1,88	9	2,30	0,050*

12	Sebeobranářský postoj a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,54	0,88	13	-2,21	0,047*
		T1 - T3	-0,33	1,12	9	-0,89	0,397
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,69	1,03	13	2,42	0,032*
		T1 - T3	0,89	1,05	9	2,53	0,035*
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,31	1,03	13	-1,07	0,303
		T1 - T3	-0,89	1,05	9	-2,53	0,035*
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,23	0,73	13	-1,14	0,273
		T1 - T3	-1,56	1,67	9	-2,80	0,023*
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,46	0,66	13	-2,52	0,027*
		T1 - T3	-1,33	1,12	9	-3,57	0,007*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.4 Kurz vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79

U účastníků kurzu vysokoškoláků Prázdninové školy došlo ke změnám u šesti položek. Bezprostředně po kurzu vzrůstá kolektivistická orientace (pol. 8). Na konci kurzu výrazně vzrůstá potřeba zklidnění, osamělosti (pol. 13), avšak po návratu z kurzu odeznívá. Snižuje se strach ze zesměšnění (pol. 29), avšak po návratu domů nepřetrvává.

Naopak mezi změny, které se projeví až s odstupem času po kurzu, patří pokles smyslového zaměření a emotivity (pol. 26) stejně jako poklesla orientace na partnerské vztahy (pol. 27). Po návratu domů se zvýšila potřeba úcty a uznání okolím hraničící až se závislostí na okolí (pol. 34).

Tabulka 7. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Kurzu vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	S	n	t	p
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,65	1,27	20	2,29	0,033*
		T1 - T3	0,29	1,38	14	0,77	0,453
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,50	0,61	20	3,68	0,002*
		T1 - T3	0,21	1,12	14	0,71	0,487

26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 – T2	-0,45	1,05	20	-1,91	0,070
		T1 – T3	-0,71	0,83	14	-3,23	0,006*
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 – T2	-0,20	0,62	20	-1,45	0,163
		T1 – T3	-0,71	1,07	14	-2,50	0,027*
29	Strach ze zesměšnění	T1 – T2	-0,70	1,08	20	-2,89	0,009*
		T1 – T3	-0,64	1,22	14	-1,97	0,069
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 – T2	0,25	1,07	20	1,04	0,309
		T1 – T3	0,86	1,29	14	2,48	0,028*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.5 Instruktorový kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 79

Na instruktorském kurzu Prázdninové školy byla zjištěna statisticky významná odlišnost pouze u dvou položek. Bezprostředně po akci klesá u účastníků hodnotové teoretické zaměření a zvědavost (pol. 10). Tato změna po návratu domů odeznívá. S odstupem času po kurzu celkově vzrostla úroveň všeobecné aktivity (pol. 31).

Tabulka 8. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Instruktorového kurzu Prázdninové školy ČÚV SSM

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	T1 – T2	-0,47	0,87	17	-2,21	0,041*
		T1 - T3	-0,33	1,59	15	-0,81	0,430
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,35	1,73	17	-0,84	0,413
		T1 - T3	-0,80	1,15	15	-2,70	0,017*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.6 Letní výcvikový kurz KTV FAST VUT Brno

Test sebehodnocení ukázal na tři významnější změny, které se objevily u účastnic kurzu až po návratu domů. Zvýšila se šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit (pol. 19). Dále byla zaznamenána zvýšená kritičnost ve volbě přátel (pol. 25) a zmírnil se strach ze zesměšnění (pol. 29).

Tabulka 9. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Letního výcvikového kurzu KTV FAST VUT Brno

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit	T1 - T2	0,29	0,94	28	1,61	0,118
		T1 - T3	0,78	1,06	18	3,11	0,006*
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,25	1,35	28	0,97	0,336
		T1 - T3	0,94	1,66	18	2,41	0,027*
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,46	1,37	28	-1,78	0,085
		T1 - T3	-0,56	1,10	18	-2,14	0,046*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
s - standardní odchylka
n - velikost vzorku
t - testovací kritérium (párový t-test)
p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.7 Výsledky kompletního výzkumného vzorku 130 účastníků

Tabulka 10 nám ukazuje výsledky párového t-testu všech 34 položek Testu sebehodnocení sesbíraných vždy ve třech měřeních na sedmi kurzech celkem od 130 účastníků (respektive 106 účastníků, kteří se účastnili i třetího měření). Vždy jsou u každé položky uvedena dvě porovnání. Porovnání položky měřené v čase T1 (před kurzem) s položkou v čase T2 (těsně po kurzu) a porovnání položky měřené v čase T1 s měřením v čase T3 (s odstupem po kurzu). Položky statisticky významně odlišné (ty, které mají hodnotu nižší či rovnou hodnotě 0,05) jsou zvýrazněny a označeny hvězdičkou.

Jako statisticky významně odlišné považujeme u kompletního výzkumného vzorku celkem devět položek, z nichž pět se změnilo těsně po kurzu a následně i zůstalo s odstupem času. Tři položky nebyly statisticky významně odlišné těsně po kurzu, ale staly se významné až s odstupem po kurzu při měření T3. Jedna položka byla významnou

bezprostředně po kurzu při měření T2, ale tato významnost nevydržela s odstupem času v měření T3.

Vycházíme z interpretací položek a výsledků měření tak, jak jsou popsány v závěrečné zprávě z porovnávaného výzkumu (Holec, 1980) ač v diskusi s interpretací významu položek mírně polemizujeme.

Položka 2 je interpretována jako sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost. U této položky dochází k výraznému posílení jak těsně po kurzu, tak v časovém odstupu.

V položce 8 jde o kolektivistickou orientaci. Výrazné posílení přichází jak těsně po kurzu, tak přetrvává (s mírným poklesem) s časovým odstupem po kurzu.

Položka 21 vyjadřuje nedostatek sebedůvěry a strach riskovat. Tento nedostatek sebedůvěry a strach významně poklesly v měření T2 a ještě významněji poklesly s odstupem po kurzu.

Položka 29 charakterizuje strach z blamáže, ze zesměšnění. Hodnota této položky významně poklesla jak u měření těsně po kurzu, tak u měření s odstupem času. Tato položka společně s položkou 31 zaznamenala nejvyšší posun ze všech položek.

Položka 31 ukazuje potřebu klidu a nediferencované pasivity. Objevil se výrazný pokles této potřeby těsně po kurzu i s odstupem času.

Položka 15 (autoritářství a důrazné sebeprosazování) a položka 25 (kritičnost ve volbě přátel) výrazně stouply při třetím měření s odstupem času po kurzu. Těsně po kurzu tato statisticky významná odlišnost neprojevila. Položka 22 (afiliativní jednání či potřeba prestiže a odlišení se) zaznamenala taktéž významnou změnu pouze ve třetím měření, ale směrem ke zmírnění tohoto jednání či potřeby.

Položka 12 (sebeobranářský postoj a exkulpativní tendence) zaznamenala oproti předešlým položkám statisticky významnou odlišnost v měření těsně po kurzu. Tato změna se projevila ve zmírnění tohoto sebeobranářského postoje. Tato významnost se ovšem s odstupem času neudržela.

Tabulka 10. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku ze všech kurzů

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	0,02	1,45	130	0,18	0,857
		T1 - T3	-0,14	1,58	106	-0,92	0,357
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,35	1,52	130	2,59	0,010*
		T1 - T3	0,33	1,31	106	2,60	0,011*
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,06	1,08	130	0,64	0,519
		T1 - T3	0,24	1,33	106	1,82	0,070
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,07	1,14	130	0,69	0,488
		T1 - T3	0,01	1,29	106	0,07	0,940
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,11	1,22	130	1,00	0,317
		T1 - T3	0,03	1,53	106	0,19	0,849
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	-0,07	1,18	130	-0,67	0,503
		T1 - T3	-0,07	1,13	106	-0,60	0,549
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,08	1,63	130	-0,59	0,555
		T1 - T3	-0,09	2,11	106	-0,46	0,647
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,45	1,38	130	3,76	0,000*
		T1 - T3	0,40	1,34	106	3,05	0,003*
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,02	1,27	130	-0,20	0,837
		T1 - T3	-0,02	1,54	106	-0,12	0,900
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	T1 - T2	0,08	1,08	130	0,89	0,373
		T1 - T3	0,20	1,30	106	1,57	0,119
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,10	1,41	130	0,81	0,420
		T1 - T3	0,21	1,35	106	1,58	0,117
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,26	1,43	130	-2,08	0,039*
		T1 - T3	-0,06	1,52	106	-0,38	0,702
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,09	1,17	130	0,89	0,370
		T1 - T3	0,07	1,36	106	0,50	0,618
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,15	1,34	130	1,24	0,215
		T1 - T3	0,07	1,54	106	0,44	0,659
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,13	1,25	130	1,20	0,232
		T1 - T3	0,40	1,33	106	3,07	0,003*
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,05	1,19	130	0,51	0,605
		T1 - T3	0,23	1,33	106	1,75	0,082

Pokračování tabulky 10

17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,12	1,38	130	1,02	0,310
		T1 - T3	0,22	1,51	106	1,48	0,141
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,04	1,15	130	-0,38	0,704
		T1 - T3	-0,18	1,53	106	-1,20	0,230
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit	T1 - T2	0,02	1,09	130	0,16	0,873
		T1 - T3	0,04	1,29	106	0,30	0,765
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,01	1,25	130	0,07	0,944
		T1 - T3	-0,02	1,31	106	-0,14	0,882
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,26	1,37	130	-2,17	0,032*
		T1 - T3	-0,36	1,33	106	-2,78	0,006*
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,07	1,19	130	-0,66	0,508
		T1 - T3	-0,33	1,39	106	-2,44	0,016*
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,09	1,10	130	-0,96	0,339
		T1 - T3	0,08	1,21	106	0,72	0,472
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,18	1,38	130	-1,52	0,130
		T1 - T3	-0,19	1,41	106	-1,37	0,171
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,03	1,56	130	0,22	0,822
		T1 - T3	0,33	1,49	106	2,28	0,025*
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,08	1,14	130	-0,77	0,443
		T1 - T3	0,03	1,34	106	0,21	0,828
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	0,05	1,04	130	0,50	0,614
		T1 - T3	-0,03	1,38	106	-0,21	0,833
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,16	1,36	130	1,35	0,179
		T1 - T3	-0,13	1,38	106	-0,98	0,327
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,44	1,48	130	-3,36	0,001*
		T1 - T3	-0,53	1,48	106	-3,67	0,000*
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,02	1,27	130	0,13	0,890
		T1 - T3	-0,13	1,60	106	-0,84	0,399
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,38	1,31	130	-3,33	0,001*
		T1 - T3	-0,56	1,35	106	-4,23	0,000*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,04	1,22	130	-0,36	0,719
		T1 - T3	-0,06	1,42	106	-0,41	0,682

33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	T1 - T2	0,19	1,30	130	1,68	0,094
		T1 - T3	0,02	1,54	106	0,12	0,900
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,14	1,13	130	-1,39	0,166
		T1 - T3	-0,08	1,47	106	-0,53	0,597

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.7.1 Výsledek muži a ženy

U mužů se statisticky významná odlišnost projevila u šesti položek, oproti ženám, u nichž jsme zaznamenali významnou změnu u devíti položek Testu sebehodnocení. U obou pohlaví se zmírnil strach ze zesměšnění (pol. 29), který se projevil při měření jak na konci kurzu, tak s odstupem času. Stejnou tendenci jsme zaznamenali u položky 31, která vypovídá o nárůstu všeobecné aktivity. Kolektivistická orientace (pol. 8) po kurzu roste. S odstupem času tato změna přetrvává jen u mužů, u žen se změna neudržela.

U mužů bezprostředně po akci narostla potřeba didaktického působení (pol. 3), avšak s postupem času odeznívá. Stejně je tomu tak u zvyšující se sebedůvěry prosazené agresivitou (pol. 5). Naopak změna projevená až s odstupem po kurzu je snížení poraženectví, pasivity a nedostatku sebedůvěry (pol. 1).

Tabulka 11. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku mužů

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,39	1,63	41	-1,53	0,132
		T1 - T3	-0,67	1,47	36	-2,71	0,010*
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,44	1,16	41	2,41	0,020*
		T1 - T3	0,22	1,38	36	0,96	0,339
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,56	1,69	41	2,12	0,040*
		T1 - T3	0,08	1,63	36	0,30	0,761
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,59	1,34	41	2,79	0,008*
		T1 - T3	0,72	1,41	36	3,08	0,004*

29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,63	1,65	41	-2,45	0,019*
		T1 - T3	-0,83	1,50	36	-3,32	0,002*
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,63	1,48	41	-2,74	0,009*
		T1 - T3	-0,72	1,32	36	-3,27	0,002*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Z výsledků u žen je patrné, že s odstupem času po kurzu významně sílí sebedůvěra a ochota k náročnosti a soutěživosti (pol. 2), roste autoritářství a důrazné sebeprosazování (pol. 15), stejně jako se zvyšuje kritičnost ve volbě přátel (pol. 25). Snižuje se afiliativní jednání, potřeba prestiže či potřeba odlišit se (pol. 2) a taktéž se zmírňuje lehkomyšlnost a lehkovážnost (pol. 24).

Tabulka 12. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku žen

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,25	1,35	89	1,72	0,088
		T1 - T3	0,36	1,40	70	2,12	0,037*
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,39	1,39	89	2,66	0,009*
		T1 - T3	0,23	1,28	70	1,49	0,139
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,12	1,26	89	0,92	0,357
		T1 - T3	0,40	1,41	70	2,37	0,020*
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,21	1,35	89	-1,48	0,140
		T1 - T3	-0,31	1,22	70	-2,15	0,035*
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,09	1,06	89	-0,79	0,427
		T1 - T3	-0,34	1,34	70	-2,14	0,036*
24	Lehkomyšlnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,21	1,26	89	-1,60	0,113
		T1 - T3	-0,37	1,35	70	-2,29	0,025*
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,15	1,30	89	1,05	0,293
		T1 - T3	0,36	1,45	70	2,05	0,044*

29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,35	1,40	89	-2,34	0,021*
		T1 - T3	-0,37	1,46	70	-2,13	0,036*
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,27	1,22	89	-2,08	0,040*
		T1 - T3	-0,47	1,37	70	-2,88	0,005*

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.2.8 Výsledky jednofaktorové analýzy rozptylu a Post hoc testu

Níže jsou patrné položky, u kterých analýza rozptylu zaznamenala významný rozdíl mezi proměnnými. Post hoc nám identifikuje skupiny (dle ročníků kurzů), u kterých se průměry od sebe významně liší. Z výsledků vyplývá, že se statisticky významně odlišuje v roce 2013 oproti všem třem ostatním rokům pol. 3 (potřeba didaktického působení) a stejně tak položka 17 (málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou). Dále u pol. 20 (potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování) a 26 (smyslové zaměření a emotivita) je statisticky významná odlišnost v roce 2013 oproti rokům 1978 a 1980. Položka 32 je pak významně odlišná v roce 2013 pouze s jedním z roků (a to s rokem 1980).

Tabulka 13. Výsledek jednofaktorové analýzy rozptylu a Post hoc testu kompletního výzkumného vzorku ze všech kurzů za jednotlivé roky

Číslo položky	Interpretace položky		1978	1979	1980	2013	F	p	Post hoc
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	n	50	37	28	15	1,08	0,360	
		x	6,32	6,65	6,54	7,20			
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	n	50	37	28	15	2,01	0,116	
		x	4,64	4,08	4,86	4,00			
3	Potřeba didaktického působení	n	50	37	28	15	2,63	0,053*	1978>2013; 1979>2013; 1980>2013
		x	4,78	4,73	5,11	3,73			
4	Konformně-kooperativní postoj	n	50	37	28	15	0,50	0,686	
		x	3,20	2,89	3,21	3,33			

5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	n	50	37	28	15	0,52	0,671	
		x	7,38	6,95	7,14	7,33			
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	n	50	37	28	15	1,43	0,238	
		x	5,44	5,27	5,61	4,80			
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	n	50	37	28	15	1,84	0,143	
		x	3,72	3,49	3,07	4,27			
8	Kolektivistická orientace	n	50	37	28	15	1,21	0,310	
		x	4,22	3,70	4,18	4,40			
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	n	50	37	28	15	0,30	0,826	
		x	5,50	5,68	5,71	5,87			
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	n	50	37	28	15	2,25	0,085	
		x	3,94	3,30	3,89	3,07			
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	n	50	37	28	15	0,97	0,410	
		x	4,44	4,54	4,04	4,07			
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	n	50	37	28	15	0,82	0,484	
		x	6,04	5,86	6,29	6,47			
13	Uzavřenost a útěk od lidí	n	50	37	28	15	0,94	0,423	
		x	6,60	6,89	6,86	7,40			
14	Submisivita a nedostatek důvěry	n	50	37	28	15	1,23	0,302	
		x	6,26	6,22	5,75	6,67			
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	n	50	36	28	15	1,05	0,371	
		x	6,86	6,58	6,46	6,07			
16	Tvořivý potenciál osobnosti	n	50	36	28	15	0,48	0,700	
		x	4,06	3,83	4,29	4,27			
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	n	50	36	28	15	2,88	0,039*	1978>2013; 1979>2013; 1980>2013
		x	5,26	5,72	5,32	4,27			
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	n	50	37	28	15	0,73	0,536	
		x	6,02	6,32	6,11	6,60			
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit	n	50	37	28	15	1,89	0,134	
		x	5,98	6,46	6,68	5,80			
20	Potřeba sebevýchovy a sebedokonalování	n	50	37	28	15	3,18	0,027*	1978>2013; 1980>2013
		x	3,56	3,22	3,79	2,33			

Pokračování tabulky 13

21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	n	50	37	28	15	1,67	0,176	
		x	5,72	6,16	6,07	6,53			
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	n	50	37	28	15	0,77	0,514	
		x	4,42	4,70	4,82	4,33			
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	n	50	37	28	15	0,55	0,648	
		x	4,44	4,65	4,64	5,07			
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	n	50	37	28	15	0,23	0,877	
		x	3,98	4,14	3,93	4,33			
25	Kritičnost ve volbě přátel	n	50	37	28	15	0,73	0,539	
		x	4,90	4,59	4,96	5,33			
26	Smyslové zaměření a emotivita	n	50	37	28	15	2,63	0,053*	2013>1978; 2013>1980
		x	3,62	3,76	3,39	4,53			
27	Orientace na partnerské	n	50	37	28	15	0,88	0,456	
		x	4,28	4,24	3,75	3,93			
28	Potřeba opory, vedení	n	50	37	28	15	2,26	0,084	
		x	4,08	4,59	3,61	4,20			
29	Strach ze zesměšnění	n	50	37	28	15	0,30	0,826	
		x	5,20	5,49	5,32	5,53			
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	n	50	37	28	15	0,40	0,756	
		x	6,44	6,19	6,07	6,00			
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	n	50	37	28	15	1,22	0,305	
		x	6,46	6,70	6,46	5,87			
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	n	50	37	28	15	2,71	0,048*	1980>1978; 2013>1978
		x	3,40	3,92	4,07	4,33			
33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	n	50	37	28	15	1,47	0,227	
		x	5,48	4,84	4,64	4,87			
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	n	50	37	28	15	0,63	0,594	
		x	3,18	3,57	3,46	3,47			

Vysvětlivky: *n* - velikost vzorku
x - jednotlivé naměřené hodnoty
F - rozptyl
p - hladina statistické významnosti (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

5.3 Analýza použitelnosti Testu sebehodnocení

5.3.1 Výsledky testu reliability (Cronbach α)

Hodnoty Cronbachovi alfy 0,7 a víc znamenají dostatečnou vnitřní konzistenci škály. Ani jedna z původně stanovených dimenzí není vyšší, než hodnota 0,7. Hodnoty Cronbachovi alfy jednotlivých dimenzí se nachází mezi 0,125 a 0,389.

Tabulka 14. Výsledek testování reliability – vnitřní konzistence

Číslo dimenze	Dimenze	Cronbach α
1	Vztah k sobě a okolí	0,389
2	Tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností	0,125
3	Aktivita	0,243

5.3.2 Výsledky faktorové analýzy

Pomocí faktorové analýzy provedené v programu SPSS Statistics jsme zjistili, že se z položek testu přirozeně nevytváří pouze tři dimenze, které byly zvoleny ve výzkumu ze 70. - 80. let. Celkem se tedy ukazuje dimenzí pět, jak znázorňuje tabulka 15. Z tohoto důvodu se interpretací a porovnáváním tří dimenzí (vztah k sobě a svému okolí; tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností; aktivita) vůbec v této práci nezabýváme.

Tabulka 15. Výsledek explorativní faktorové analýzy – faktorové zátěže

Číslo položky	Interpretace položky	Komponent*				
		1	2	3	4	5
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	-0,622				
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	-0,517				
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	0,503				
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	0,535				
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	0,577				
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	0,608				
33	Cílevědomost a přítomnost ideálu		-0,552			
13	Uzavřenost a útěk od lidí		-0,544			
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů			0,583		

Pokračování tabulky 15

25	Kritičnost ve volbě přátel	-0,501
4	Konformně-kooperativní postoj	0,517
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	0,593
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	0,620
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	0,714
14	Submisivita a nedostatek důvěry	-0,562
8	Kolektivistická orientace	-0,502
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit	0,615
3	Potřeba didaktického působení	
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	
16	Tvořivý potenciál osobnosti	
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	
26	Smyslové zaměření a emotivita	
27	Orientace na partnerské vztahy	
28	Potřeba opory, vedení	
29	Strach ze zesměšnění	
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	

Vysvětlivky: * faktorové zátěže nad 0,5
Metoda extrakce: Metoda hlavních komponent
Rotace: Varimax

6 DISKUSE

V této kapitole bychom se rádi věnovali širším souvislostem uváděných výsledků. Podíváme se postupně na tři oblasti cílů, které jsme stanovili na začátku práce.

6.1 Diskuse nad výsledky Zimního instruktorského kurzu 2013

Z výsledků Zimního instruktorského kurzu 2013 vyplývají jako statisticky významně odlišné položky cekem tři. Mimo očekávání je pokles položky 20 – potřeby sebevýchovy a sebezdokonalování. Klesá tato potřeba bezprostředně po kurzu i s odstupem času. Můžeme to přikládat vysoké náročnosti kurzu, kdy účastníci museli plnit mnoho předmětů, aby získali akreditované osvědčení. To mělo pravděpodobně za následek tento významný pokles potřeby sebevýchovy a sebezdokonalování, nebo také, že původní potřeba byla v rámci kurzu naplněna a zapříčinila její pokles po návratu domů.

S odstupem času v měření T3 se významně zvýšilo smyslové zaměření a emotivita. To nemusí být až tak překvapující, vezmeme-li v úvahu prostředí konání zimní části kurzu (zasněžená planina, jurta, praskající oheň, putování zimní krajinou...). To jistě mohlo mít vliv na zvýšené smyslové zaměření a emotivitu, která se mohla projevit o to více až s odstupem po kurzu.

Poslední významnou změnou byl pokles konformního postoje a nejistoty v málo strukturovaných situacích. (pol. 30). Zvýšila se tedy jistota účastníků, což můžeme přisuzovat úspěšným absolvováním 17 denního kurzu v náročných podmínkách zimy a ve vysokých nárocích na plnění jednotlivých předmětů a zároveň vyšší orientaci v této oblasti.

6.2 Diskuse nad porovnání výsledků s výzkumem ze 70. – 80. let 20. století

Přirozenou otázkou by mohlo být, proč se snažíme srovnat výsledky z kurzu, který proběhl v roce 2013 s výsledky kurzů konaných více než před třiceti lety? Navíc ještě, že se snažíme srovnat výsledky ze zimního kurzu. Zimní projekty byly záměrně v původním výzkumu vynechány: „proti původnímu záměru byly z výzkumu vypuštěny zimní akce. Předně, metodika zimních akcí je o něco hůře zpracovaná, než metodika vedení akcí letních. Zimní akce navíc trvají tradičně týden, zatímco letní akce dva týdny. Rozdíl v době působení je značný a vzájemné porovnání zimních a letních akcí není možné“ (Holec,

1980, 4). A do třetice byl náš výzkum zaměřený pro budoucí instruktory, tudíž byla náplň nejen zážitková, ale řekněme z poloviny i metodická, což mohlo ukázat také jistou odlišnost od ostatních kurzů (vyjma Instruktorského kurzu Prázdninové školy ČÚV SSM 79).

Jak jsme zmínili v úvodu této práce, porovnání si dovoluujeme učinit, jelikož metodika zimních akcí se stále rozšiřuje a doplňuje (čemuž odpovídá stoupající počet zimních projektů konaných pod hlavičkou nejen Prázdninové školy Lipnice) a délka konkrétně Zimního instruktorského kurzu 2013 byla celkem 17 dní, což se vyrovnává délce letních akcí, kde proběhl zmiňovaný výzkum. Zároveň v původním výzkumu ze 70. – 80. let 20. století byl mezi ostatní kurzy zahrnut i letní instruktorský kurz Prázdninové školy, který ve své náplni také zahrnuje významnou metodickou část určenou budoucím instruktorům. K tomu, abychom si dovoluovali hodnotit všechna data dohromady (z kurzů 1978 - 1980 a 2013) nám pomohly výsledky Post hoc testu, který jsme provedli v porovnání jednotlivých ročníků kurzů. Z výsledků vyplývá, že se statisticky významně odlišuje v roce 2013 oproti všem třem ostatním ročům pol. 3 (potřeba didaktického působení) a stejně tak položka 17 (málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou). Dále u pol. 20 (potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování) a 26 (smyslové zaměření a emotivita) je statisticky významná odlišnost v roce 2013 oproti ročům 1978 a 1980. Jedna položka je pak významně odlišná v roce 2013 pouze s jedním z ročů (32). Jelikož pouze u dvou položek dochází k odlišnosti ročníku 2013 oproti všem třem dalším ročům, tak si dovoluujeme data ze ZIKu 2013 sloučit s daty ostatních kurzů a vyvozovat výsledky z celkového souboru.

Na ZIKu 2013 se významný posun objevil pouze u tří položek, oproti kurzu Orbis Pictus 78 (posun u sedmi položek); kurzu Hron 78 (posun u šesti položek); kurzu Šance 78 (posun u šesti položek) a oproti Kurzu vysokoškoláků Prázdninové školy 79 (posun u šesti položek). Tento nízký počet položek přikládáme tomu, že ZIK byl metodickým kurzem, čímž se vymyká čistě zážitkově-pedagogickým projektům, kde míra výchovného působení může být vyšší. Stejně tak to dokládá Instruktorský kurz Prázdninové školy 79, kdy dochází k významnému posunu dokonce jen u dvou položek. Posun pouze ve třech položkách měl také Letní výcvikový kurz KTV FAST VUT Brno 78, který také nebyl tradičním zážitkově-pedagogickým kurzem.

Překvapivým zjištěním je, že některé položky se z výsledků jednotlivých kurzů nejevily jako statisticky významně odlišné a projevíly se až při vyhodnocování celkového souboru (n=130). Z toho vyvozujeme, že větší vzorek se ukazuje jako průkaznější. Za celkový soubor můžeme říci, že zmíněné kurzy obecně zvyšují sebedůvěru účastníků a jejich ochotu k náročnosti (pol. 2). Jak uvádí Hanuš a Chytilová (2009), tak zážitková pedagogika Prázdninové školy Lipnice působí například rozvojem sebedůvěry, zlepšením sebepojetí. Působí také vytvářením neobvyklých, často náročných a problémových situací, rozvojem fantazie a tvořivosti nebo také skupinovým prožíváním. Právě kolektivistická orientace významně stoupá a taktéž přetrvává jak bezprostředně po kurzu, tak i po návratu domů (pol. 8). Jedním ze znaků zážitkové pedagogiky je právě orientace na spolupráci v kolektivu. Oproti tradiční pedagogice je kladen důraz na společné překonávání úkolů místo principu konkurence a soutěživosti (Vážanský, 1992). Smékal (1986) dokonce učení se kolektivistické orientaci považuje za jeden z nejdůležitějších cílů, kdy se účastníci učí ochotně si vycházet vstříc, spolupracovat nebo pomáhat druhým. V obou měřeních také klesá nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat (pol. 21), což doplňuje výše zmíněnou položku 2. Významně také klesá bezprostředně po kurzu a po návratu domů setrvává strach ze zesměšnění (pol. 29). Významně klesá v obou měřeních potřeba klidu a nediferencované pasivity (pol. 31), což souvisí s nárůstem aktivity. Jak píše Vážanský (1992): „zážitkově pedagogické zásahy se pokoušejí vytvořit struktury, které napomáhají budování aktivního základního postoje, čímž je míněna pohotovost pouštět se do aktivního prožívání“.

Některé položky doznaly významných změn pouze bezprostředně po kurzu a dále se neudržely. V celkovém souboru se tak projevila pouze položka 12 (poklesl sebeobranářský postoj a exkulpativní tendence). U jednotlivých kurzů se tak položky projevovaly častěji. To může souviset s mírou emocí, které kurz dokáže aktuálně vyvolat. Proto například i závěrečné hodnotící dotazníky odesíláme účastníkům až například měsíc i dva po kurzu, kdy zjišťujeme, co po odeznění emocí po kurzu „zbylo“ a v účastnících „zůstalo“. To je pro naše zjištění podstatnější. Položky, které se u celkového souboru projevíly až po návratu domů, jsou tři – položka 15 – zvýšení autoritářství a důrazného sebezprosování; položka 22 – snížení afiliativního jednání a položka 25 – vyšší kritičnost ve volbě přátel. Samozřejmě, že nedokážeme odhadnout, zdali posun těchto položek přímo souvisí s působením kurzu a už vůbec nedokážeme odhadnout, zdali tento významný posun jednotlivých položek zůstává i déle než tři měsíce po akci (například rok). To by si

zasluhovalo ještě například čtvrté měření s delším časovým odstupem, než tři měsíce a zároveň takové měření doplnit kvantitativním výzkumem.

Zajímavé je, že u žen a mužů je rozdíl hned v několika položkách. Kolektivistická orientace (pol. 8) narůstá těsně po kurzu u obou pohlaví, ovšem přetrvává i po návratu domů významně u mužů. Sebedůvěra narůstá u obou pohlaví, avšak u každého se projevuje v odlišných položkách. U mužů se významně posílila těsně po kurzu pol. 5 – sebedůvěra prosazená agresivitou, která se u žen vůbec neprojevila. U žen se zase s odstupem času zvýšila položka 15 – autoritářství a důrazné sebeprosazování a s ní související položka 2 – vyšší sebedůvěra a ochota k náročnosti a soutěživost a položka 24 – zvýšení cílevědomosti. Je možné, že kurzy ženám vytvořily příležitost k sebeprosazení, kterému se nedostávalo v jejich běžných životech (berme v úvahu roli žen před více než třiceti lety, dnes by se tyto položky jako významné ukázat nemusely).

6.3 Diskuse nad použitelností Testu sebehodnocení

Výzkum provedený na přelomu 70. a 80. let 20. století byl bezpochyby ojedinělým počinem u nás. Jak jeho rozsahem (sběr dat vždy ve třech měřeních na sedmi kurzech od celkem 138 respondentů), tak použitými metodami (Test sebehodnocení, ale i další, které se neukázaly jako příliš vhodné). Od té doby nebyl výzkum v takovém měřítku zopakován a ani Test sebehodnocení se nestal standardním používaným nástrojem pro výzkumy na zážitkově-pedagogických akcích. Dohledali jsme nanejvýš dílčí práce, které Test sebehodnocení používají při svém výzkumu (např. Kirchner, 2001). Důvodem může být to, že Test sebehodnocení není uceleně popsán, včetně způsobu jeho vyhodnocení a včetně původního zdroje odkud byl test převzat a následně upraven a přeložen. Po několikeré diskusi s Prof. PhDr. Vladimírem Smékalem, CSc, který test přeložil a upravil, jsme zjistili, že nebyl test přejet od Bergera, ale od Morrise Steina. V této práci proto nenazýváme test jako Berger – Smékal, jako to uvádí ostatní zdroje (Holec, 1982; Smékal, 1986; Kirchner, 2001), ale pouze Smékalův Test sebehodnocení, který ho přeložil a upravil. Určitě doporučujeme v navazující práci všechna fakta k Testu sebehodnocení nashromáždit, aby mohl být případně častěji využíván.

Potýkali jsme se také s nejasným způsobem vyhodnocování dat. V původním výzkumu byla data počítána párovým t-testem bez použití jakéhokoli počítače či statistického softwaru. Nám se nepodařilo najít totožný vzorec, proto jsme vyhodnotili

zvoleným párovým t-testem ve statistickém softwaru SPSS znovu všechna data z kurzů z let 1977 – 1980 a porovnali se ZIKem 2013. Kirchner (2001) ve své diplomové práci využil k vyhodnocení McNamarova testu. Avšak použitý párový t-test se nám jeví jako vhodný nástroj pro vyhodnocení dat.

Součástí původního výzkumu bylo rozdělení položek testu do tří dimenzí (Vztah k sobě a svému okolí; Tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností; Aktivita). Po provedení faktorové analýzy jsme ale zjistili, že se položky přirozeně neshlukují pouze do tří skupin, ale do pěti. Po tomto zjištění jsme vůbec s navrhovanými dimenzemi nepracovali a posuny v rámci dimenzí nevyhodnocovali.

Každý jednotlivý výrok má svou přidruženou interpretaci – zobecnění položky (viz příloha 3). Po konzultaci s vedoucím práce i se samotným Vladimírem Smékalem jsme došli k závěru, že některé položky jsou interpretované příliš radikálně, a že je potřeba provést revizi vzhledem k současné době. V této práci jsme ovšem vycházeli z původní interpretace položek, jelikož porovnáваме současný výzkum s původním. Součástí revize testu bychom ještě navrhli eliminovat položky, které nejsou vypovídající a zároveň přidat položky, které by mohly mít potenciál být ovlivněny na našem typu zážitkově-pedagogických projektů. Tedy navrhujeme sestavit nový test vycházející z původního Testu sebehodnocení od Morrise Steina a zároveň od Smékala.

Co se týká sběru dat, tak podoba testu, kde je 34 položek vytištěných pod sebou, není příliš vhodná. Jak uvádí Chráska (2007, 231) v popisu Q-metodologie: „zkoumaným osobám se předkládá soubor (balíček) karet, na nichž jsou uvedeny objekty, které se mají hodnotit (např. výpovědi, názory, estetické objekty, životní hodnoty apod.) s tím, že je mají rozřadit podle určitého kritéria“. V našem případě mohla podoba testu zkoumaným osobám dosti ztěžovat výběr a třídění položek do pyramidy. Jedna z účastnic dokonce sdělila, že si jednotlivé položky testu nastříhala na proužky, aby se jí lépe výroky řadily. Dodala, že by se to mělo stát standardní součástí testu a my se k tomu přikláníme. Pokud by se do budoucna podařilo vytvořit on-line verzi testu, tak doporučujeme provést měření vstupních hodnot těsně před příjezdem na kurz, druhé měření (T2) těsně po ukončení kurzu a třetí měření s odstupem tří měsíců ponechat. Takto bychom zpřístupnili a zjednodušili sběr dat a hlavně nenarušili testováním atmosféru kurzu.

V zážitkové pedagogice stále hledáme vhodné nástroje pro zkoumání účinku působení zážitkově-pedagogických akcí, ale jak vyplývá z právě prováděného výzkumu na

Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého, tak zájem široké neodborné veřejnosti stoupá, avšak jak jsme již v úvodu naznačili, odborná veřejnost to nereflektuje.

6.4 Limity práce

Naprosto jsme si vědomi, že do výsledků (kromě výše zmíněných mezer v metodice či radikální interpretace položek) může zasahovat i tříměsíční odstup po kurzu, kdy se zkoumaným osobám v mezidobí mohla odehrát jiná významná událost či změna (či jakékoli vnější působení mimo kurz), a ta mohla zapříčinit statisticky významný posun položky při měření T3. Zároveň na třídění položek může mít do jisté míry vliv i aktuální rozpoložení účastníků ať už při měření T1, T2 nebo T3.

Dále jsme v rámci předkládané práce nedohledali zdroj původního Testu sebehodnocení od Morisse Steina a nemohli jsme tedy vyhledat zahraniční výzkumy, které by tento nástroj užívali. Rozhodně doporučujeme před dalším užitím Testu sebehodnocení vyhledat všechny možné informace a zaměřit se na jeho inovaci. Toto doporučujeme pro další navazující práci. V této práci již hloubková analýza testu překračovala stanovené cíle.

Zároveň jsme si vědomi, že nám pro tento výzkum chyběla kontrolní skupina, která v původním výzkumu byla.

6.5 Silné stránky práce

Jako silnou stránku práce považujeme opětovné využití výzkumného nástroje, který byl použit před více než třiceti lety pro výzkum zaměřený přímo na zážitkově-pedagogické kurzy. Test sebehodnocení využívající Q-metodologii se jeví jako potenciálně využitelný pro naši praxi a zde popisujeme doporučení pro jeho úpravy a také možný způsob vyhodnocování získaných dat. Jako přínosné vidíme také to, že byla opětovně vyhodnocena data z původního výzkumu a obohacena o výzkum provedený na Zimním instruktorském kurzu 2013.

7 ZÁVĚRY

V této kapitole ještě jednou uvedeme tři cílové oblasti práce, stanovené výzkumné otázky a hypotézy, které doplníme o dosažené výsledky. Vyvodíme, zdali byly cíle splněny, bylo-li odpovězeno na výzkumné otázky a zdali stanovené hypotézy byly potvrzeny či vyvráceny.

7.1 Míra výchovného působení na ZIKu 2013

Prvním cílem práce bylo *zjistit míru výchovného působení Zimního instruktorského kurzu 2013 na jeho účastníky za použití Testu sebehodnocení (Smékal) bezprostředně po kurzu a s tříměsíčním odstupem po ukončení akce*. Tento cíl byl naplněn, o konkrétních výsledcích výchovného působení je rozepsáno níže. Pouze doba odstupu pro třetí sběr dat byla 2,5 měsíce (namísto tříměsíčního odstupu jako tomu bylo v porovnávaném výzkumu).

V související výzkumné otázce se ptáme, *k jakým změnám dochází u účastníků ZIKu 2013 ve výběru položek při druhém měření v čase T2 a při třetím měření v čase T3 oproti prvnímu měření v čase T1?* Na tomto kurzu došlo ke statisticky významným změnám v následujících třech položkách:

- Pokles potřeby sebevýchovy a sebezdokonalování (pol. 20) a to jak bezprostředně po kurzu ($p=0,044$), tak ještě silněji s odstupem po návratu domů ($p=0,028$).
- Posílení smyslového zaměření a emotivity (pol. 26). Tato změna není statisticky významná v měření T1 – T2, ale s odstupem času v měření T1 – T3 je tato položka na hladině $p=0,044$.
- Pokles konformního postoje a nejistoty v málo strukturovaných situacích (pol. 30). Opět se změna této položky ukázala jako statisticky významná v měření po návratu domů (T1 – T3) na hladině $p=0,044$.

Předpokládali jsme, že *jako statisticky významně odlišné (ať už bezprostředně po akci, či s odstupem 3 měsíců) se u účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 projeví stejné položky, jako u výsledků celkového souboru výzkumu ze 70. - 80. let 20. století. Mezi tyto položky, které byly v původním výzkumu statisticky odlišné na hladině pod 0,05, patří:*

- *Posílení položky 2, která je charakterizována jako sebedůvěra, ochota k náročnosti a soutěživost.*
- *Posílení kolektivistické orientace v položce 8.*
- *Pokles potřeby bezkonfliktních vztahů - položky 9.*
- *Posílení položky 11 vykládané jako houževnatost a potřeba sebeúcty.*
- *Posílení položky 15 charakterizované jako autoritářství a důrazné sebeprosazování.*
- *Pokles položky 21 – pokles nedostatku sebedůvěry a strachu riskovat.*
- *Pokles položky 22, pokles afiliativního chování.*
- *Pokles strachu z blamáže (pol. 29).*
- *Pokles potřeby klidu a nediferencované pasivity (pol. 31).*

Výsledkem je, že po provedeném testování ani v jedné z uvedených položek nedošlo k očekávanému nárůstu či poklesu u účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 oproti celkovému souboru ze sedmi kurzů z let 1977 – 1980. Hypotéza se tedy nepotvrdila.

7.2 Porovnání výsledků s výzkumem ze 70. - 80. let 20. století

Druhým cílem bylo zpracované výsledky dat účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 porovnat s výsledky výzkumu, který proběhl na přelomu 70. a 80. let 20. století a zabýval se účinností výchovného působení krátkodobých prázdninových akcí Prázdninové školy. I tento cíl se nám podařilo naplnit. Porovnání výsledků bylo provedeno se šesti kurzy z let 1978 – 1980. Sedmý kurz – Šanci 77 – jsme se rozhodli do porovnávání nezahrnout, jelikož data z tohoto kurzu nejsou úplná (4 položky z testu nebyly vůbec vyplněny).

Druhou výzkumnou otázku jsme si položili: *V jakých položkách se výsledky ze ZIKu 2013 statisticky významně odlišují oproti výzkumu, který proběhl před více jak 30 lety?* Jak vyplývá z výše uvedeného, statisticky významně odlišné položky z dat ZIKu 2013 se neshodují v ani jednom případě s výsledky celkového souboru z výzkumu ze 70. - 80. let 20. století. Tedy všechny tři výše zmíněné položky se odlišují od výsledků s porovnání s celkovým souborem původního výzkumu. Pokud ale porovnáme jednotlivé dílčí kurzy mezi sebou, zjistíme, že se shoduje posun položky 20 s výsledky kurzu Šance 88 a posun položky 26 s výsledky Kurzu vysokoškoláků Prázdninové školy ČÚV SSM 79.

Pouze tedy položka 30 je svým poklesem konformního postoje a nejistoty v málo strukturovaných situacích naprosto ojedinělá.

Související hypotéza vychází z předpokladu, že *velikost výchovného působení (množství statisticky významně odlišných položek) na účastníky Zimního instruktorského kurzu 2013 bude přinejmenším stejně velké jako alespoň u tří kurzů z let 1978 – 1980*. Tato hypotéza se nepotvrdila. U účastníků Zimního instruktorského kurzu 2013 se prokázaly tři statisticky významně odlišné položky. Tři a méně statisticky významně odlišných položek se objevilo přesně u dvou kurzů z let 1978 – 1980 (konkrétně u Letního výcvikového kurzu KTV FAST VUT Brno 78 a u Instruktorského kurzu Prázdninové školy ČÚV SSM 79).

7.3 Použitelnost Testu sebehodnocení

Dodatečným cílem bylo *vyzkoušet použitelnost Testu sebehodnocení (Smékal) a celé metodiky užité před více než třiceti lety, pro případné doporučení dalšího užití na zážitkově-pedagogické projekty či doporučení pro jeho úpravy*. Test sebehodnocení byl pro výzkum této práce použit, data byla vyhodnocena a porovnána se zmiňovaným výzkumem, který proběhl před více než třiceti lety. Použitá Q-metodologie (resp. nucené třídění položek dle významnosti) se jeví jako vhodná a dobře použitelná pro tento typ akcí. U sběru dat bychom navrhovali přijatelnější formu a to v podobě karet, kde budou popisy zaznamenány, aby zkoumaná osoba mohla jednoduše s kartami manipulovat dle preferencí. Pro úplné usnadnění a reakci na aktuální dobu by stálo za to vytvořit i elektronickou on-line podobu Testu sebehodnocení. U jednotlivých popisů položek a jejich zobecnění navrhujeme hloubkovou analýzu a opětovnou interpretaci. Domníváme se, že u některých položek jsou zobecnění příliš radikální a neaktuální k dnešní době. Taktéž by stálo za úvahu protřídit výběr položek a vyřadit položky ukazující se jako nedůležité a naopak dle stanovených kritérií jiné položky přidat.

Třetí výzkumná otázka se ptá, *zdali je Test sebehodnocení reliabilní (respektive odpovídá spolehlivě struktura testu původním třem stanoveným faktorům)*. Z testu reliability vyplývá, že test spolehlivý není. Původní tři dimenze (vztah k sobě a svému okolí; tvořivost, vzdělávání se, uplatnění získaných schopností; aktivita) nebyly faktorovou analýzou prokázány, a právě z tohoto důvodu neprůkaznosti stanovených dimenzí je v této práci ani nevyhodnocujeme.

Poslední hypotéza, že test bude reliabilní a bude spolehlivě shlukovat položky do tří původně stanovených okruhů, byla tedy vyvrácena.

Vyplývající doporučení před dalším užitím testu, je jeho hloubková restrukturalizace a inovace za pomoci moderních testovacích statistických softwarů a za pomoci odborníků v této oblasti. Hlubší analýza testu, jeho inovace a adaptace ovšem daleko překračuje stanovené cíle práce a je pro případnou navazující disertační práci.

8 SOUHRN

V předkládané práci zjišťujeme míru výchovného působení Zimního instruktorského kurzu 2013 na jeho účastníky prostřednictvím Testu sebehodnocení, což bylo prvním z cílů této práce. Výsledky jsou posléze porovnávány s daty ze šesti kurzů z let 1978 – 1980, které byly sesbírány a hodnoceny v rámci výzkumu (ojedinělého počínu u nás), který proběhl na přelomu 70. a 80. let 20. století a zabýval se účinností výchovného působení krátkodobých prázdninových akcí Prázdninové školy (tehdy v rámci Socialistického svazu mládeže, dnes Prázdninová škola Lipnice). Pro oba výzkumy byla použita totožná metodika, což nám umožnilo výzkumy porovnat. Tím jsme naplnily druhý ze stanovených cílů. Jako nástroj byl použit Test sebehodnocení (Smékal) s úpravou ve 4 položkách, s nuceným Q-výběrem 34 položek, který zkoumané osoby vyplňovali ve třech měřeních - na začátku kurzu, po jeho skončení a s odstupem tří měsíců.

Na Zimním instruktorském kurzu 2013 jsme zjistili statisticky významnou změnu u tří položek. Klesá potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování, s odstupem po kurzu zesiluje smyslové zaměření a emotivita a klesá konformní postoj v málo-strukturovaných situacích. Tyto tři zjištěné položky jsou odlišné oproti výsledkům z celkového souboru z výzkumu ze 70. - 80. let 20. století.

Jelikož zážitková pedagogika stále hledá nástroje pro měření vlivu zážitkově-pedagogických kurzů na jejich účastníky, chtěli jsme v rámci dodatečného cíle ověřit použitelnost a případně navrhnout úpravy pro následné využití pro měření na dalších podobných akcích. Z výsledků práce vyplývá, že test má potenciál být využit na takovýchto akcích, ale je nutná jeho úprava v obsahu, v interpretaci i ve způsobu sběru dat. Metody použité pro vyhodnocení dat a prověření struktur testu byly použity: párový t-test, jednofaktorová analýza rozptylu, Post hoc test, test reliability a faktorová analýza.

9 SUMMARY

The first aim of the presented thesis was to measure the educational impact of a Winter instructor course in 2013 on participants using a Test of self-esteem (Smékal). The second aim was to compare the results from this study to the results from six courses conducted from 1977-1980 that also measured the educational impact of experiential courses. The methodological structure for both studies was the same.

The results from this research show that upon completing the Winter instructor course, several changes occurred included a decreasing need for self-education, an increasing sensory orientation and emotionality, and a decreasing conformist attitude in low-structured situations. Using a paired t-test, one-way ANOVA, and Post hoc test we compared the results for this study with research conducted in the 1970's and 1980's.

In experiential pedagogy tools that can adequately and accurately measure the impact of courses on participants are still being developed. Because of this, the third aim of this thesis was to test the applicability of this assessment for self-esteem. A factor analysis and test of reliability suggest the need to upgrade and restructure this test before further use.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Akhtar-Danesh, N., Baumann, A. & Cordingley, L. (2008). Q-methodology in nursing research: a promising method for the study of subjectivity. *Western Journal Of Nursing Research*, 30(6), 759-73.
- Ballard, A. Shellman, A., & Hayashi, A. (2006). Collective meanings of an outdoor leadership program experience as lived by participants. *Research in Outdoor Education*, (8), 1-22.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy*. New York: W. H. Freeman.
- Blatný, M. a kol. (2010). *Psychologie osobnosti. Hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada.
- Blatný, M., Plháková, A. (2003). *Temperament, inteligence, sebepojetí. Nové pohledy na tradiční témata psychologického výzkumu*. Brno: Psychologický ústav akademie věd ČR.
- Bokorová, V. (1988). *Význam ego-struktur v psychické a sociální regulaci*. *Československá psychologie*, 32, 132 – 141.
- Brtník, J. & Neuman, J. (1999). *Zimní hry na sněhu i bez něj*. Praha: Portál.
- Filsak, J. & Seliger, V. (1952). *Působení chladu na lidský organismus* Praha: Zdravotnické nakladatelství.
- Franc, D, Zounková, D. & Martin, D. (2007). *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka pro instruktora*. Brno: Computer Press
- Gintel, A. (1986). Moderní formy výchovy v přírodě. Teorie a praxe tělesné výchovy 34(9), 518-520.
- Hanuš, R. & Chytilová, L. (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada.
- Hanuš, Mirek. (2011). Závěrečná zpráva z kurzu Život je gotickej pes 2011, Prázdninová škola Lipnice.
- Holec, O. a kol. (1994). *Instruktorský slabikář*. PŠL.
- Holec, P. (1978). *Dobrovolné prázdninové aktivity Socialistického svazu mládeže a komunistická výchova na vysokých školách. Závěrečná zpráva*. Praha: VUT .
- Holec, P. (1982). Výchovná hlediska řízené rekreační činnosti. Teorie a praxe tělesné výchovy 30(5), 272-277.
- Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada.
- Jirásek I. (2004). *Vymezení pojmu zážitková pedagogika*. *Gymnasion*, 1, 6-16.

- Kirchner, J. (2001). *Hry, cvičení v přírodě a lanové dráhy v terapii drogově závislých*. Diplomová práce. Praha: Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Knightley, W. & Whitelock, D. M. (2007). Assessing the Self-Esteem of Female Undergraduate Students: An Issue of Methodology. *Educational Studies*. 33(2), 217-231.
- Krul, T. (2011). *Teoretické zázemí návrhu gymnaziálního předmětu „Zážitková pedagogika“*. Diplomová práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Michalička, V. & Satori, M. (1963). *Zimní turistika*. Praha: Sportovní a turistické nakladatelství.
- Nakonečný, M. (1995). *Psychologie osobnosti*. Praha: ACADEMIA.
- Nakonečný, M. (2004). *Psychologie téměř pro každého*. Praha: ACADEMIA.
- Neumann, J. a kol. (1999). *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál.
- Neumann, J. (1998). *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál.
- Pelánek, R. (2008). *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál.
- Podhadská, D. (2010). *Projekt Zimního instruktorského kurzu*. Diplomová práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (1998). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- Rimarčík, M. (2006). *Základy statistiky* [Vysokoškolské skriptá]. Prešov: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžběty, n. o., Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce bl. P.P. Gojdiča.
- Říčan, P. (2009). *Psychologie*. Praha: Portál.
- Shinebourne, P. & Martin A. (2007) Therapists' understandings and experiences of working with clients with problems of addiction: A pilot study using Q methodology. *Counselling*, 7(4), 211-219.
- Smékal, V. (1986). *Výchova a pobyt v přírodě. Teorie a praxe tělesné výchovy* 34(6), 358-362.
- Smékal, V. (2002). *Pozvání do psychologie osobnosti. Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal.
- Snopek, V. a kol. (1969). *Tábornická škola*. Praha, Mladá fronta.
- Stárek, M. (1974). *Tábornické školy jak byly, jak jsou a jak by měly být. Metodické listy pro pobyt v přírodě a turistiku* 4(3), 15.

- Streubel, G. (2002). *40 let zimního táboření pro veřejnost v České republice 1962 -2001*. Sborník KČT.
- Šulcová, M. (2012). *Významné osobnosti současné české pedagogiky zážitku*. Diplomová práce. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské Univerzity.
- Thomas, D. (1982). The Relationship Between Psychological Identification with Instructors and Student Ratings of College Courses. *Instructional Science*. 11(2), 139-54.
- Vážanský, M. (1992). *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: Nakladatelství Masarykovy univerzity.
- Vážanský, M., & Smékal, V. (1995). *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido.

11 PŘÍLOHY

Příloha 1. Reálný scénář Zimního instruktorského kurzu 2013 – hlavní část

Příloha 2. Test sebehodnocení s nuceným Q-výběrem 34 položek

Příloha 3. Interpretace položek Testu sebehodnocení (Smékal)

Příloha 4. Data respondentů Zimního instruktorského kurzu 2013 (34 položek testu)

Příloha 5. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku mužů

Příloha 6. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku žen

Příloha 7. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Hron 78

Příloha 8. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Šance 78

Příloha 9. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Orbis Pictus 78

Příloha 10. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu vysokoškoláků Prázdňinové školy ČÚV SSM 79

Příloha 11. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Instruktorského kurzu Prázdňinové školy ČÚV SSM 79

Příloha 12. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Letního výcvikového kurzu KTV FAST VUT Brno 1980

Příloha 13. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Zimního instruktorského kurzu 2013

Příloha 1. Reálný scénář Zimního instruktorského kurzu 2013 – hlavní část

Den	Roz cvič ka	Snída ně+ info	Dopoledne I.	Dopoledne II.	Oběd	Odpoledne I.	Odpoledne II.	Sváča	Večer I.	Večeře	Večer II.
	6:45-7:45	7:45-8:45	9:00- 10.30	11.00-12.30	12.00-13.30	13.30 - 15.00	15.00- 16.00	16.00-16.30	16.30- 18.30	18.30-19.30	19.30- 22.00
14. 2. čt			přivítání ve Starém městě, pochod na Javořinu, chůze na sněžnicích		oběd + stany	stavba kuchyně a táborových staveb	stavba kuchyně a táborových staveb		stavba kuchyně a táborových staveb		do 20:30 stavíme, 21:00 TV Vločka
15. 2. pá			stavba jurty, mazlení mongolu, věci z auta			stále dostavujeme	naše hra - Gurale, nezlob se		WS hra		Mirda - smysl zimních projektů
16. 2. so			9:00 - 10:00 dřevo, 10:00 - 12:00 dílny (orientace a vedení skupiny; oheň a nástroje)			účastnická hra - běhací na sněžnicích + ZV			Mirek - WS dramaturgie		19:30 - TV Vločka, 20:30 - 23:00 Čarodějka
17. 2. ne			9:00 - 10:15 dřevo + příprava quinzee, 10:30 - 12:45 dílny (orientace a vedení skupiny; oheň a nástroje)			stavění staveb			17:30-19:30 Johariho okénko		20:30 TV Vločka, účastnická hra strategická
18. 2. po			účast.hra tvořivá	Záchranná akce		14:00 - 16:30 WS ZDRSEM			16:45 - 17:45 dřevo, 17:45-18:00 ZV účast.hry, 18:00-18:30 zadání pro přípravu putovní části		TV Vločka, 21:30 prezentace úkolů putovní části
19. 2. út			do 9:30 balení, rituál v jurtě před odchodem	putování		putování			16:00 táboříme pod smrkem		TV Vločka, Pavel Němčík-filosofie
20. 2. st			9:30 odchod směr Sedlo Peklo			putujeme, účastnická hra putovní	15:00 příchod na tábořiště, soutěž o nejlepší kuchyňku				TV Vločka, rozbor hry putovní, účast.hra o empatii (k ohni), rozdělení skupin na další den
21. 2. čt			9:00 odchod všech tří skupinek, 21:00 sraz na Polské hoře			putujeme			Oheň, ZV v malé skupince		21:00 sraz na Polské hoře, noční pochod, v tábořišti svařák, kytary, tanec - do 4:00
22. 2. pá			10:00 budíček do 11:30 snídaně + ranní servis, 11:45-14:45 stavba sauny/dřevo				ZV hry od ohně, ZV putovní části projektu		16:15 - 18:45 Radek Kobza - řízení rizika		19:00-22:00 saunování, 22:00 TV Vločka, 22:30-23:15 účast.hra sociodrama
23. 2. so			9:00-9:30 rozbor hry sociodrama, do 11 volno	11:00 - 12:30 zkoušky ohně		práce na projektech			17:30-18:30 večeře	18:00-21:00 prezentace projektů, 21:30-23:00 raut + hodnocení osobnosti, 22:00-23:00 tv vločka	
24. 2. ne			9:00 první rolba odváží jurty	11:00 druhá rolba veze zbytek		12:30 ukončení u ohně					

Příloha 2. Test sebehodnocení s nuceným Q-výběrem 34 položek

Milí účastníci

Dostáváte do rukou test sebehodnocení (Berger-Smékál), který popisuje 34 různých lidských sklonů, potřeb, zálib a způsobů chování. Přečtěte si prosím pozorně všechny popisy a zamyslete se nad tím, do jaké míry Vás vystihují. Může se stát, že v některých případech Vás některý detail vystihuje lépe než jiný. V takovém případě se řiďte celkovým vyzněním popisu, nikoliv jednotlivostmi.

Vaším úkolem bude posoudit, jak Vás který popis charakterizuje, a sestavit je do pořadí předepsaným způsobem. Výsledkem má být pyramida, jejíž schéma je zakresleno na záznamovém archu.

*Až se seznámíte se všemi popisy, najděte **jeden**, který Vás nejvíce vystihuje. Položte jej do sloupce A. Do sloupce B zařaďte **tři** další, které co do výstižnosti následují. Do sloupce C **čtyři** další a do sloupce D **pět** následujících popisů.*

Nyní najděte jeden popis, který Vás vůbec nevystihuje, a jehož opak je pravdou. Zařaďte jej do sloupce I. Další tři nejméně charakteristické popisy položte do sloupce H, další čtyři patří do sloupce G, a dalších pět, které následují, do sloupce F. Zbývajících osm popisů, které jsou jaksi neutrální, patří do sloupce E.

Projděte ještě jednou pořadí popisů a proveďte případné změny tak, aby Vás pořadí charakterizovalo co nejlépe. Čísla uvedená u jednotlivých popisů prosím nyní poznamenejte do příslušných sloupců. (Na pořadí popisů uvnitř sloupce nezáleží). Vyplňte rovněž Vaše jméno a rok narození prosím. Mohu Vás ujistit, že testy nebudou poskytnuty nikomu mimo okruh řešitelů výzkumného úkolu.

Prosíme Vás, abyste si nedělali poznámky na lístečky s jednotlivými popisy a po ukončení testu je všechny pořádku vrátili administrátorovi.

Testy jsou určeny ke statistickému zpracování. Cílem úkolu je porovnat výsledek této skupiny s výsledkem výzkumu, který probíhal před více než třiceti lety pod vedením Ing. Petra Holce s cílem ověřit některé hypotézy o vztazích mezi prázdninovými činnostmi a zájmy a postoji studentů.

Děkuji za pochopení a spolupráci.

Za výzkumný tým, Adéla Dvořáčková, katedra Rekreatologie Univerzity Palackého v Olomouci.

JEDNOTLIVÉ POPISY LIDSKÝCH SKLONŮ, POTŘEB, ZÁLIB, ZPŮSOBU CHOVÁNÍ

1. Když se dostanu do nesnází, vzdávám se, smírůuji se s osudem. Mám sklon se obviňovat za neúspěchy. Ochotně se přiznávám k chybám a omylům, přestupkům i pokleskům. Bez odporu přijímám výtky, kritiku a trest.
2. Pouštím se s chutí do obtížných záležitostí. Snažím se překonávat překážky a dosahovat vyšších cílů. Rád soutěžím a rád vyhrávám. Pořád o něco usiluju.
3. Rád informuju, vysvětluju, ukazuju, vykládám, charakterizuju, co je třeba. Baví mě, když mohu jiné lidi učít, nebo jim něco objasňovat.
4. Jsem k lidem přátelský a rád s nimi spolupracuju. Chci získávat sympatie těch, k nimž mám kladný vztah. Mám k lidem důvěru.
5. Přemáhám odpor silou. V případě konfliktu neb sporu prosazuju rázně svoje stanovisko i za cenu toho, že třeba snížím, či zesměšním druhé. Vyžaduje-li to situace, chovám se k lidem spíše drsně.
6. Jsem rád chválen. Záleží mi na uznáních, poctách a vyznamenáních. Dělá mi dobře, když lidé vědí o mých činech a mluví o nich s uznáním.
7. Mám odpor proti nátlaku a omezování. Stavím se proti příliš direktivnímu vedení. Jsem rád, když mohu dělat to, co chci. Cítím potřebu být nezávislý.
8. Považuju ve svém životě za důležité mít svůj kolektiv (partu, v němž se člověk cítí dobře. Jsem ochotný pro něj obětovat své soukromí a dávám přednost jeho zájmům před zájmy vlastními.
9. Vyhýbám se situacím, ve kterých bych mohl ztratit sympatie lidí, nebo ve kterých bych mohl být odsuzovaný za svoje jednání.
10. Toužím po věděni, hlavně abych uspokojil svou zvědavost. Rád zkoumám a kladu otázky. Chci rozumět světu a lidem. Zajímají mě souvislosti mezi jevy a teoretický výklad dění.
11. Když se mi něco nepodaří, snažím se ještě jednou. Přemáhám své slabé stránky a potlačuju své obavy. Děláám některé věci jen proto, abych dokázal, že to dovedu. Jsem rozhodný a vytrvalý.
12. Bráním se kritice, výtkám a úkolům. Ospravedlňuju své nezdary, chyby, omyly a opomenutí. Dovedu najít omluvu pro své činy. Se svými slabými stránkami se nikomu nesvěřuju.
13. Cítím se nejlépe, když jsem sám. Dovedu se obejít bez důvěrných přátel, a většinou ani nepocitůuji potřebu bližšího styku s druhými.

14. Obdivuji se lidem, kteří nade mnou mají převahu, a podporuji je. Soudím, že je třeba podřídit se jejich vůli. Jsem ochotný splnit jejich nároky. Jsem vůči nim úslužný, prokazují jim svou úctu a mluvím o nich s uznáním.

15. Ovládám své okolí. Mám vliv na druhé. Jednám s důrazem. Mám autoritu a dovedu druhé přinutit, aby mne poslouchali. Rád uplatňuji svůj vliv.

16. Rád vymýšlím něco nového. Snažím se ke všemu přistupovat tvůrčím způsobem, původně. Baví mě vymýšlet nové cesty uskutečnění známých věcí nebo hledání nových vysvětlení. Rád vyjadřuji novým způsobem svoje myšlenky.

17. Těší mě, když jsem pro druhé lidi přitažlivý a zajímavý. Rád upoutávám na sebe pozornost, okouzluji a uchvacuji. Jsem rád viděn, slyšen a obdivován, snažím se na jiné udělat dojem.

18. Vyhýbám se nebezpečným situacím, bojím se bolesti, poranění a nemocí. Jsem opatrný.

19. Rád vydělávám peníze. Jsem šetrný, vyhýbám se zbytečným vydáním a půjčováním peněz. Jsem rád, když mi přibývá osobních věcí.

20. Záleží mi na tom, abych se stále v něčem zdokonaloval. Přemýšlím o tom, jaký chci být, co mám udělat, jak mám jednat. Snažím se dosáhnout vytčeného cíle sebevýchovou.

21. Vyhýbám se situacím, které jsou pro mne příliš náročné. Nerad se pouštím do riskantních činností, které by pro mne mohly skončit neúspěchem.

22. Jsem ochotný. Rád pomáhám „uraženým a poníženým“, prostě těm, kteří radu a pomoc potřebují. Zastávám se druhých. Rád poskytuji útěchu. Úzkostlivě se snažím, abych druhým neškodil.

23. Mám rád kolem sebe pořádek a rád jej udržuji. Je pro mne důležité žít v čistém a uspořádaném prostředí. Snažím se být pořádný a přesný.

24. Dělán hodně věcí a jen tak pro potěšení a bez nějakého určitého cíle. Rád se bavím a odpočívám, rád se směji a žertuji. Jsme bezstarostný a veselý. Rád se uvolním.

25. Jsem kritický a vybíravý ve volbě přátel. Vyhýbám se lidem, které nemám rád, neuznávám lidi, kteří mi jsou lhostejní nebo kteří mne nezajímají.

26. Vyhledávám dojmy a silně jej prožívám. Mám rád hezké věci. Skoro ve všem dovedu najít něco příjemného. Rád poslouchám hudbu, dívám se na obrazy, jím chutná a pěkně upravená jídla, atp.

27. Rád se stýkám s osobami opačného pohlaví a těší mě, když jsem pro ně přitažlivý. Rád prožívám lásku. Nebojím se svých milostných tužeb.

28. Přitahuje mne to k lidem, kteří mi prokazují přízeň. Hledám lidi, kteří mi mohou poradit a vést mne, a kteří mi dovedou poskytnout citovou oporu, bezpečí. Hledám u druhých cit a něhu.

29. Bojím se situací, ve kterých bych se mohl zesměšnit. Vyhýbám se ponižujícím situacím. Trapné momenty mě zahanbují a pokořují.

30. Mám potřebu dělat vždy to, co se sluší. Cítím se dobře, když přesně vím, co je dovoleno a co zakázáno. Snažím se vždy přesně dodržovat všechny předpisy a respektovat psané i nepsané zásady.

31. Nade vše mám rád klid a pokoj. Toužím po tom, abych nebyl nikým a ničím rušen a mohl klidně odpočívat nebo snít. Každé vyrušování a rušivá aktivita jsou mi nepříjemné.

32. Jsem rád v prostředí, které mě příjemně rozptyluje a baví. Mám rád vše zvláštní a nezvyklé.

33. Mám jasnou vůdčí ideu, podle níž hodnotím životní situace, a která mi umožňuje s jistotou volit správná životní rozhodnutí. Jsem pro ni ochoten obětovat své pohodlí a osobní zájmy.

34. Jsem šťastný, když si mne druzí váží a když jsem uznávaným členem své skupiny a svého okolí.

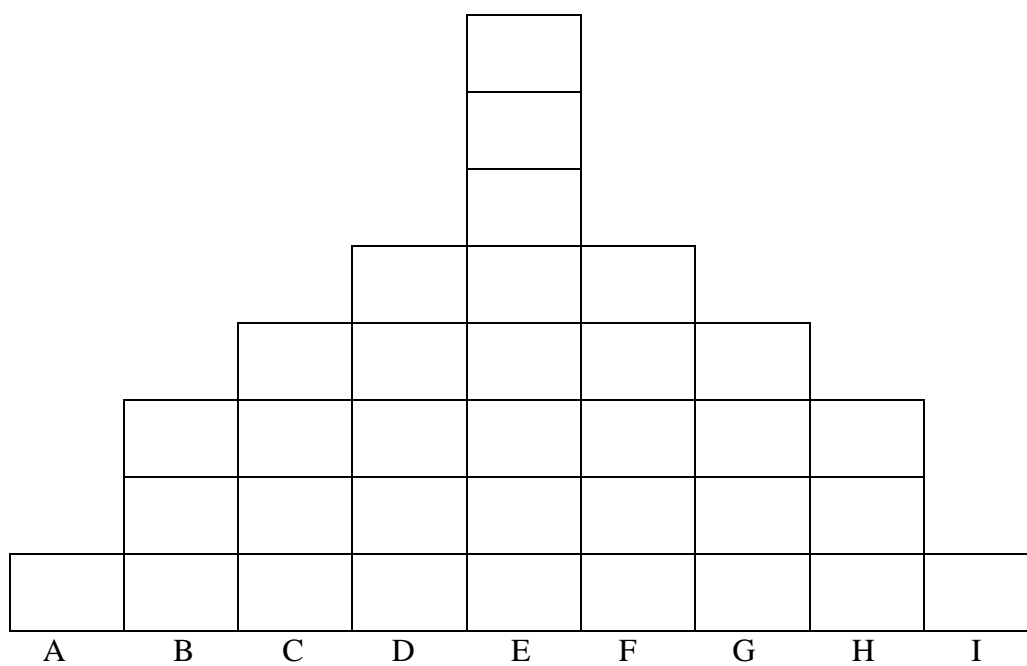
ZÁZNAMOVÝ ARCH

Jméno a příjmení:

Rok narození:

Akce: Zimní instruktorský kurz 2013

Datum výzkumu:



Příloha 3. Interpretace položek Testu sebehodnocení (Smékal)

1. Když se dostanu do nesnáží, vzdávám se, smírůj se s osudem. Mám sklon se obviňovat za neúspěchy. Ochotně se přiznávám k chybám a omylům, přestupkům i pokleskům. Bez odporu přijímám výtky, kritiku a trest.

Tato položka je charakterizována jako poraženectví, pasivita, nedostatek sebedůvěry.

2. Pouštím se s chutí do obtížných záležitostí. Snažím se překonávat překážky a dosahovat vyšších cílů. Rád soutěžím a rád vyhrávám. Pořád o něco usiluji.

Položka 2 je brána jako sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost.

3. Rád informuji, vysvětluji, ukazuji, vykládám, charakterizuji, co je třeba. Baví mě, když mohu jiné lidi učít, nebo jim něco objasňovat.

Položku 3 vnímáme jako potřebu didaktického působení.

4. Jsem k lidem přátelský a rád s nimi spolupracuji. Chci získávat sympatie těch, k nimž mám kladný vztah. Mám k lidem důvěru.

Položka 4 je charakterizována jako konformně – kooperativní postoj.

5. Přemáhám odpor silou. V případě konfliktu neb sporu prosazuji rázně svoje stanovisko i za cenu toho, že třeba snížím, či zesměšním druhé. Vyžaduje-li to situace, chovám se k lidem spíše drsně.

Položku 5 vnímáme jako sebedůvěru prosazovanou agresivitou.

6. Jsem rád chválen. Záleží mi na uznáních, poctách a vyznamenáních. Dělá mi dobře, když lidé vědí o mých činech a mluví o nich s uznáním.

Položku vnímáme jako touhu po uznání, vyvolanou pravděpodobně potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu.

7. Mám odpor proti nátlaku a omezování. Stavím se proti příliš direktivnímu vedení. Jsem rád, když mohu dělat to, co chci. Cítím potřebu být nezávislý.

Položka 7 je brána jako potřeba nezávislosti za každou cenu.

8. Považuji ve svém životě za důležité mít svůj kolektiv (partu, v němž se člověk cítí dobře. Jsem ochotný pro něj obětovat své soukromí a dávám přednost jeho zájmům před zájmy vlastními.

Zde vnímáme kolektivistickou orientaci.

9. Vyhýbám se situacím, ve kterých bych mohl ztratit sympatie lidí, nebo ve kterých bych mohl být odsuzovaný za svoje jednání.

Položka 9 je charakterizována jako potřeba bezkonfliktních vztahů.

10. Touží po věděni, hlavně abych uspokojil svou zvědavost. Rád zkoumám a kladu otázky. Chci rozumět světu a lidem. Zajímají mě souvislosti mezi jevy a teoretický výklad dění.

Zde předpokládáme, že jde o hodnotové teoretické zaměření a zvědavost.

11. Když se mi něco nepodaří, snažím se ještě jednou. Přemáhám své slabé stránky a potlačuji své obavy. Dělán některé věci jen proto, abych dokázal, že to dovedu. Jsem rozhodný a vytrvalý.

Položka 11 je brána jako houževnatost a potřeba sebeúcty.

12. Bráním se kritice, výtkám a úkolům. Ospravedlňuji své nezdary, chyby, omyly a opomenutí. Dovedu najít omluvu pro své činy. Se svými slabými stránkami se nikomu nesvěřuji.

Položku 12 charakterizujeme jako sebeobranářský postoj a exkulpativní tendence.

13. Cítím se nejlépe, když jsem sám. Dovedu se obejít bez důvěrných přátel, a většinou ani nepocit'uji potřebu bližšího styku s druhými.

Položka 13 je charakterizována jako uzavřenost a útěk od lidí.

14. Obdivuji se lidem, kteří nade mnou mají převahu, a podporuji je. Soudím, že je třeba podřít se jejich vůli. Jsem ochotný splnit jejich nároky. Jsem vůči nim úslužný, prokazují jim svou úctu a mluvím o nich s uznáním.

Položku lze charakterizovat jako submitivitu a nedostatek sebedůvěry.

15. Ovládám své okolí. Mám vliv na druhé. Jednám s důrazem. Mám autoritu a dovedu druhé přinutit, aby mne poslouchali. Rád uplatňuji svůj vliv.

Položka 15 vyjadřuje autoritářství a důrazné sebeprosazování.

16. Rád vymýšlím něco nového. Snažím se ke všemu přistupovat tvůrčím způsobem, původně. Baví mě vymýšlet nové cesty uskutečnění známých věcí nebo hledání nových vysvětlení. Rád vyjadřuji novým způsobem svoje myšlenky.

Zde předpokládáme tvořivý potenciál osobnosti.

17. Těší mě, když jsem pro druhé lidi přitažlivý a zajímavý. Rád upoutávám na sebe pozornost, okouzluji a uchvacuji. Jsem rád viděn, slyšen a obdivován, snažím se na jiné udělat dojem.

Položka 17 je vyjádřena jako málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou.

18. Vyhýbám se nebezpečným situacím, bojím se bolesti, poranění a nemoci. Jsem opatrný.

V položce 18 je viděna opatrnost a nedostatek sebedůvěry.

19. Rád vydělávám peníze. Jsem šetrný, vyhýbám se zbytečným vydáním a půjčováním peněz. Jsem rád, když mi přibývá osobních věcí.

V položce 19 jde o šetrnost, potřebu vlastnit a hromadit.

20. Záleží mi na tom, abych se stále v něčem zdokonaloval. Přemýšlím o tom, jaký chci být, co mám udělat, jak mám jednat. Snažím se dosáhnout vytčeného cíle sebevýchovou.

Zde mluvíme o potřebě sebevýchovy a sebezdokonalování.

21. Vyhýbám se situacím, které jsou pro mne příliš náročné. Nerad se pouštím do riskantních činností, které by pro mne mohly skončit neúspěchem.

Položka 21 vyjadřuje nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat.

22. Jsem ochotný. Rád pomáhám „uraženým a poníženým“, prostě těm, kteří radu a pomoc potřebují. Zastávám se druhých. Rád poskytuji útěchu. Úzkostlivě se snažím, abych druhým neškodil.

Položka 22 je charakterizována jako afiliativní jednání. Je však možné, že zejména u mladých lidí jde o potřebu prestiže, potřebu odlišit se, která v některých případech může vyústit až do pózy „jediného spravedlivého“, pózy svědčící o nezralém chápání svých možností.

23. Mám rád kolem sebe pořádek a rád jej udržuji. Je pro mne důležité žít v čistém a uspořádaném prostředí. Snažím se být pořádný a přesný.

V položce 23 je předpokládáno, že jde o pořádkumilovnost a puntičkářství, které může být někdy symptomem vnitřní úzkosti.

24. Dělán hodně věcí a jen tak pro potěšení a bez nějakého určitého cíle. Rád se bavím a odpočívám, rád se směji a žertuji. Jsme bezstarostný a veselý. Rád se uvolním.

Položka 24 je charakterizována jako lehkomyšlnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti, i když může být vykládána jako schopnost se uvolnit.

25. Jsem kritický a vybíravý ve volbě přátel. Vyhýbám se lidem, které nemám rád, neuznávám lidi, kteří mi jsou lhostejní nebo kteří mne nezajímají.

Tato položka je vyjádřena jako kritičnost ve volbě přátel. Může svědčit o jisté cílevědomosti.

26. Vyhledávám dojmy a silně jej prožívám. Mám rád hezké věci. Skoro ve všem dovedu najít něco příjemného. Rád poslouchám hudbu, dívám se na obrazy, jím chutná a pěkně upravená jídla, atp.

V položce 26 jde o smyslové zaměření a emotivita.

27. Rád se stýkám s osobami opačného pohlaví a těší mě, když jsem pro ně přitažlivý. Rád prožívám lásku. Nebojím se svých milostných tužeb.

Položka 27 vyjadřuje orientaci na partnerské vztahy, podmíněnou sebedůvěrou v této oblasti.

28. Přitahuje mne to k lidem, kteří mi prokazují přízeň. Hledám lidi, kteří mi mohou poradit a vést mne, a kteří mi dovedou poskytnout citovou oporu, bezpečí. Hledám u druhých cit a něhu.

Položka 28 je charakterizována jako potřeba opory, vedení, která může svědčit o nedostatku sebedůvěry.

29. Bojím se situací, ve kterých bych se mohl zesměšnit. Vyhýbám se ponižujícím situacím. Trapné momenty mě zahanbují a pokořují.

Položka 29 vyjadřuje strach z blamáže.

30. Mám potřebu dělat vždy to, co se sluší. Cítím se dobře, když přesně vím, co je dovoleno a co zakázáno. Snažím se vždy přesně dodržovat všechny předpisy a respektovat psané i nepsané zásady.

Položka 30 charakterizuje konformní postoj a nejistotu v málo strukturovaných situacích.

31. Nade vše mám rád klid a pokoj. Toužím po tom, abych nebyl nikým a ničím rušen a mohl klidně odpočívat nebo snít. Každé vyrušování a rušivá aktivita jsou mi nepříjemné.

V položce 31 se jedná o potřebu klidu a nediferencované pasivity.

32. Jsem rád v prostředí, které mě příjemně rozptyluje a baví. Mám rád vše zvláštní a nezvyklé.

Položku 32 charakterizujeme jako potřebu zábavy a rozptýlení, nasvědčující nedostatku cílevědomosti.

33. Mám jasnou vůdčí ideu, podle níž hodnotím životní situace, a která mi umožňuje s jistotou volit správná životní rozhodnutí. Jsem pro ni ochoten obětovat své pohodlí a osobní zájmy.

Položka 33 vyjadřuje cílevědomost a přítomnost ideálu.

34. Jsem šťastný, když si mne druzí váží a když jsem uznávaným členem své skupiny a svého okolí.

V položce 34 je viděna potřeba uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí.

Příloha 4. Data respondentů Zimního instruktorského kurzu 2013 (34 položek testu)

Resp.	Pohl	p1.1	p1.2	p1.3	p2.1	p2.2	p2.3	p3.1	p3.2	p3.3	p4.1	p4.2	p4.3	p5.1	p5.2	p5.3	p6.1	p6.2	p6.3	p7.1	p7.2	p7.3	p8.1	p8.2	p8.3	p9.1	p9.2	p9.3
1	z	9.00	8.00	9.00	2.00	3.00	2.00	3.00	2.00	2.00	5.00	5.00	4.00	6.00	6.00	6.00	6.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.00	5.00	3.00	5.00	8.00	8.00	7.00
2	z	9.00	4.00	7.00	2.00	7.00	2.00	3.00	4.00	3.00	3.00	2.00	2.00	5.00	5.00	3.00	6.00	6.00	8.00	8.00	2.00	1.00	3.00	4.00	4.00	7.00	6.00	8.00
3	m	8.00	8.00	8.00	5.00	4.00	5.00	4.00	4.00	2.00	3.00	4.00	3.00	7.00	8.00	7.00	4.00	5.00	5.00	2.00	3.00	3.00	7.00	6.00	6.00	5.00	6.00	5.00
4	m	5.00	5.00	6.00	7.00	6.00	7.00	1.00	1.00	2.00	2.00	2.00	2.00	9.00	8.00	9.00	3.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.00	3.00	3.00	5.00	5.00	5.00
5	m	5.00	7.00	7.00	4.00	2.00	2.00	3.00	2.00	1.00	5.00	4.00	4.00	5.00	5.00	7.00	4.00	4.00	4.00	6.00	8.00	6.00	5.00	3.00	4.00	4.00	7.00	5.00
6	m	9.00	9.00	8.00	3.00	1.00	2.00	2.00	3.00	4.00	4.00	4.00	2.00	8.00	4.00	6.00	5.00	4.00	6.00	5.00	6.00	5.00	4.00	5.00	4.00	7.00	6.00	7.00
7	m	7.00	8.00	7.00	5.00	3.00	4.00	6.00	4.00	5.00	4.00	3.00	5.00	8.00	9.00	8.00	6.00	8.00	5.00	2.00	1.00	1.00	5.00	8.00	6.00	5.00	5.00	6.00
8	z	8.00	8.00	6.00	4.00	3.00	5.00	3.00	1.00	1.00	2.00	3.00	3.00	8.00	8.00	5.00	2.00	2.00	2.00	5.00	6.00	5.00	5.00	4.00	4.00	6.00	5.00	6.00
9	m	8.00	6.00	8.00	2.00	3.00	2.00	4.00	4.00	3.00	3.00	2.00	1.00	9.00	7.00	9.00	3.00	5.00	3.00	3.00	3.00	4.00	6.00	6.00	5.00	5.00	4.00	6.00
10	z	6.00	6.00	6.00	3.00	3.00	3.00	4.00	4.00	4.00	3.00	3.00	3.00	8.00	7.00	8.00	6.00	5.00	6.00	3.00	5.00	3.00	5.00	4.00	5.00	7.00	7.00	7.00
11	z	6.00	4.00	7.00	2.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	2.00	2.00	3.00	9.00	9.00	9.00	5.00	6.00	4.00	4.00	5.00	7.00	3.00	1.00	2.00	6.00	3.00	8.00
12	z	9.00	8.00	8.00	5.00	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00	6.00	7.00	7.00	5.00	6.00	5.00	7.00	6.00	5.00	4.00	3.00	3.00	6.00	4.00	5.00
13	m	7.00	6.00	8.00	5.00	5.00	4.00	3.00	2.00	2.00	2.00	2.00	4.00	5.00	5.00	7.00	4.00	4.00	5.00	3.00	2.00	4.00	4.00	3.00	3.00	4.00	5.00	6.00
14	m	7.00	7.00	8.00	3.00	4.00	4.00	3.00	3.00	3.00	4.00	3.00	2.00	9.00	9.00	9.00	8.00	8.00	8.00	3.00	3.00	2.00	5.00	4.00	4.00	6.00	5.00	5.00
15	z	5.00	4.00	5.00	8.00	6.00	5.00	7.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00	8.00	7.00	5.00	5.00	3.00	5.00	5.00	1.00	5.00	2.00	5.00	4.00	7.00	7.00	6.00

Resp.	p10.1	p10.2	p10.3	p11.1	p11.2	p11.3	p12.1	p12.2	p12.3	p13.1	p13.2	p13.3	p14.1	p14.2	p14.3	p15.1	p15.2	p15.3	p16.1	p16.2	p16.3	p17.1	p17.2	p17.3	p18.1
1	2.00	2.00	2.00	4.00	5.00	4.00	5.00	7.00	5.00	8.00	9.00	8.00	6.00	5.00	6.00	5.00	5.00	6.00	4.00	4.00	3.00	2.00	2.00	3.00	7.00
2	5.00	7.00	7.00	2.00	5.00	5.00	5.00	3.00	3.00	7.00	5.00	6.00	5.00	5.00	5.00	4.00	3.00	3.00	3.00	1.00	5.00	5.00	4.00	5.00	6.00
3	2.00	1.00	2.00	6.00	5.00	6.00	8.00	7.00	7.00	9.00	9.00	8.00	8.00	8.00	5.00	5.00	5.00	3.00	3.00	4.00	1.00	3.00	3.00	5.00	
4	4.00	4.00	3.00	7.00	7.00	7.00	6.00	7.00	7.00	8.00	6.00	8.00	8.00	9.00	8.00	8.00	8.00	7.00	7.00	8.00	6.00	2.00	4.00	3.00	5.00
5	4.00	4.00	2.00	4.00	4.00	5.00	6.00	6.00	6.00	8.00	6.00	8.00	7.00	5.00	5.00	6.00	7.00	6.00	8.00	5.00	5.00	5.00	4.00	4.00	6.00
6	4.00	5.00	4.00	2.00	2.00	3.00	7.00	7.00	8.00	6.00	7.00	7.00	5.00	7.00	5.00	6.00	5.00	7.00	5.00	6.00	5.00	5.00	5.00	3.00	7.00
7	1.00	2.00	4.00	3.00	3.00	3.00	8.00	6.00	7.00	5.00	5.00	5.00	8.00	7.00	9.00	9.00	7.00	8.00	3.00	2.00	2.00	4.00	5.00	5.00	6.00
8	5.00	4.00	5.00	5.00	3.00	3.00	7.00	9.00	7.00	8.00	6.00	8.00	8.00	8.00	6.00	5.00	5.00	4.00	6.00	6.00	6.00	6.00	5.00	4.00	9.00
9	5.00	5.00	5.00	2.00	4.00	2.00	7.00	7.00	5.00	7.00	8.00	7.00	8.00	9.00	8.00	6.00	5.00	6.00	5.00	4.00	3.00	4.00	3.00	4.00	8.00
10	2.00	3.00	2.00	2.00	2.00	2.00	5.00	8.00	5.00	6.00	6.00	6.00	7.00	5.00	7.00	8.00	6.00	9.00	4.00	3.00	4.00	5.00	5.00	5.00	9.00
11	3.00	2.00	3.00	5.00	3.00	4.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	8.00	6.00	6.00	7.00	7.00	8.00	6.00	5.00	4.00	1.00	5.00	6.00	5.00	5.00
12	1.00	1.00	1.00	5.00	5.00	5.00	8.00	6.00	6.00	8.00	9.00	9.00	7.00	8.00	8.00	7.00	8.00	5.00	2.00	2.00	2.00	3.00	3.00	4.00	7.00
13	1.00	1.00	1.00	5.00	5.00	5.00	4.00	5.00	5.00	9.00	9.00	9.00	5.00	5.00	3.00	5.00	8.00	7.00	5.00	7.00	5.00	6.00	5.00	6.00	8.00
14	1.00	1.00	1.00	4.00	4.00	4.00	8.00	8.00	7.00	6.00	5.00	5.00	8.00	8.00	8.00	7.00	7.00	6.00	2.00	2.00	3.00	7.00	7.00	7.00	6.00
15	6.00	6.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	3.00	7.00	8.00	7.00	7.00	4.00	8.00	6.00	3.00	4.00	3.00	2.00	5.00	2.00	4.00	4.00	4.00	5.00

Pokračování tabulky

Resp.	p18.2	p18.3	p19.1	p19.2	p19.3	p20.1	p20.2	p20.3	p21.1	p21.2	p21.3	p22.1	p22.2	p22.3	p23.1	p23.2	p23.3	p24.1	p24.2	p24.3	p25.1	p25.2	p25.3	p26.1	p26.2
1	7.00	7.00	5.00	7.00	7.00	1.00	1.00	1.00	7.00	7.00	8.00	6.00	5.00	5.00	4.00	4.00	4.00	6.00	6.00	6.00	5.00	5.00	5.00	5.00	3.00
2	5.00	7.00	8.00	8.00	8.00	4.00	4.00	5.00	6.00	8.00	6.00	5.00	5.00	4.00	5.00	7.00	5.00	7.00	8.00	6.00	8.00	6.00	7.00	6.00	6.00
3	6.00	7.00	7.00	7.00	8.00	3.00	2.00	2.00	6.00	6.00	5.00	3.00	5.00	4.00	5.00	5.00	6.00	6.00	6.00	5.00	5.00	5.00	5.00	4.00	2.00
4	5.00	5.00	5.00	6.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.00	4.00	3.00	4.00	4.00	3.00	4.00	6.00	6.00	4.00	6.00	6.00	6.00	5.00	5.00
5	6.00	5.00	5.00	6.00	5.00	2.00	1.00	3.00	9.00	8.00	9.00	1.00	2.00	2.00	3.00	5.00	3.00	8.00	5.00	8.00	5.00	5.00	4.00	5.00	7.00
6	6.00	6.00	4.00	5.00	5.00	2.00	5.00	2.00	7.00	8.00	9.00	5.00	4.00	5.00	3.00	4.00	4.00	1.00	2.00	1.00	8.00	5.00	5.00	4.00	3.00
7	5.00	7.00	5.00	4.00	3.00	2.00	2.00	2.00	6.00	6.00	6.00	6.00	7.00	6.00	7.00	7.00	7.00	2.00	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.00
8	7.00	9.00	4.00	6.00	8.00	1.00	4.00	2.00	6.00	7.00	8.00	5.00	6.00	6.00	6.00	5.00	5.00	3.00	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	2.00	4.00
9	7.00	7.00	5.00	5.00	5.00	1.00	1.00	2.00	5.00	8.00	8.00	4.00	5.00	4.00	5.00	6.00	5.00	3.00	5.00	6.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.00
10	9.00	8.00	7.00	6.00	7.00	1.00	1.00	1.00	8.00	8.00	8.00	4.00	6.00	4.00	5.00	4.00	5.00	3.00	2.00	3.00	6.00	7.00	6.00	4.00	5.00
11	7.00	6.00	7.00	5.00	5.00	1.00	3.00	2.00	7.00	7.00	6.00	4.00	5.00	4.00	4.00	4.00	4.00	2.00	2.00	2.00	8.00	7.00	6.00	3.00	3.00
12	7.00	6.00	6.00	7.00	7.00	3.00	5.00	3.00	8.00	4.00	8.00	2.00	3.00	3.00	5.00	5.00	6.00	4.00	4.00	4.00	6.00	5.00	7.00	5.00	5.00
13	7.00	8.00	5.00	5.00	5.00	2.00	3.00	2.00	7.00	6.00	6.00	7.00	4.00	3.00	6.00	7.00	7.00	8.00	6.00	7.00	2.00	3.00	2.00	8.00	8.00
14	5.00	5.00	7.00	7.00	7.00	3.00	3.00	3.00	5.00	5.00	5.00	2.00	2.00	2.00	5.00	5.00	6.00	2.00	4.00	5.00	4.00	2.00	3.00	4.00	4.00
15	7.00	7.00	7.00	9.00	8.00	5.00	6.00	6.00	6.00	5.00	6.00	7.00	5.00	4.00	9.00	8.00	8.00	4.00	2.00	2.00	2.00	5.00	3.00	3.00	2.00

Resp.	p26.3	p27.1	p27.2	p27.3	p28.1	p28.2	p28.3	p29.1	p29.2	p29.3	p30.1	p30.2	p30.3	p31.1	p31.2	p31.3	p32.1	p32.2	p32.3	p33.1	p33.2	p33.3	p34.1	p34.2	p34.3
1	3.00	4.00	3.00	4.00	3.00	4.00	5.00	8.00	6.00	8.00	7.00	6.00	7.00	5.00	8.00	6.00	3.00	5.00	5.00	7.00	6.00	5.00	3.00	5.00	5.00
2	4.00	2.00	6.00	2.00	4.00	3.00	4.00	5.00	3.00	5.00	7.00	7.00	9.00	6.00	9.00	6.00	4.00	5.00	5.00	1.00	2.00	4.00	4.00	5.00	6.00
3	1.00	2.00	2.00	3.00	4.00	3.00	4.00	5.00	7.00	6.00	6.00	7.00	7.00	5.00	5.00	6.00	6.00	5.00	4.00	7.00	4.00	7.00	4.00	4.00	4.00
4	5.00	3.00	2.00	3.00	3.00	3.00	2.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.00	7.00	6.00	6.00	4.00	5.00	7.00	7.00	8.00	2.00	2.00	1.00
5	6.00	7.00	9.00	8.00	3.00	3.00	5.00	6.00	8.00	7.00	3.00	6.00	7.00	7.00	5.00	6.00	7.00	5.00	5.00	2.00	3.00	3.00	2.00	3.00	3.00
6	3.00	3.00	2.00	4.00	6.00	3.00	5.00	6.00	8.00	8.00	6.00	7.00	6.00	8.00	8.00	7.00	5.00	5.00	6.00	5.00	6.00	5.00	3.00	3.00	2.00
7	2.00	3.00	4.00	3.00	4.00	6.00	5.00	4.00	3.00	4.00	7.00	5.00	6.00	3.00	6.00	3.00	4.00	5.00	4.00	7.00	5.00	8.00	5.00	4.00	5.00
8	2.00	3.00	5.00	3.00	4.00	3.00	5.00	7.00	7.00	7.00	5.00	5.00	7.00	7.00	7.00	7.00	4.00	5.00	5.00	4.00	2.00	4.00	3.00	2.00	3.00
9	5.00	6.00	2.00	5.00	7.00	5.00	7.00	6.00	7.00	6.00	7.00	8.00	7.00	6.00	6.00	6.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.00	3.00	2.00	2.00	4.00
10	4.00	4.00	5.00	4.00	5.00	5.00	5.00	6.00	8.00	6.00	7.00	7.00	7.00	5.00	5.00	5.00	2.00	2.00	2.00	5.00	4.00	5.00	5.00	4.00	5.00
11	3.00	5.00	6.00	5.00	4.00	5.00	5.00	6.00	6.00	7.00	6.00	5.00	5.00	7.00	7.00	6.00	4.00	5.00	4.00	3.00	5.00	5.00	5.00	4.00	3.00
12	5.00	4.00	5.00	4.00	4.00	5.00	6.00	2.00	2.00	2.00	5.00	7.00	6.00	6.00	6.00	7.00	3.00	3.00	3.00	5.00	6.00	5.00	3.00	2.00	2.00
13	6.00	6.00	4.00	4.00	3.00	4.00	3.00	6.00	4.00	5.00	7.00	8.00	8.00	6.00	7.00	6.00	7.00	6.00	5.00	5.00	6.00	5.00	3.00	3.00	4.00
14	4.00	4.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.00	6.00	6.00	6.00	7.00	6.00	6.00	6.00	5.00	5.00	4.00	5.00	6.00	5.00	5.00	6.00	6.00
15	2.00	3.00	3.00	3.00	4.00	3.00	3.00	6.00	5.00	6.00	6.00	6.00	7.00	5.00	8.00	8.00	1.00	2.00	1.00	6.00	6.00	9.00	3.00	4.00	4.00

Příloha 5. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku mužů

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,39	1,63	41	-1,53	0,132
		T1 - T3	-0,67	1,47	36	-2,71	0,010*
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,56	1,83	41	1,96	0,057
		T1 - T3	0,28	1,11	36	1,50	0,143
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,44	1,16	41	2,41	0,020*
		T1 - T3	0,22	1,38	36	0,96	0,339
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,05	1,40	41	0,22	0,824
		T1 - T3	0,03	1,40	36	0,11	0,906
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,56	1,69	41	2,12	0,040*
		T1 - T3	0,08	1,63	36	0,30	0,761
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	0,10	1,34	41	0,46	0,643
		T1 - T3	0,00	1,22	36	0,00	1,000
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,07	1,72	41	-0,27	0,787
		T1 - T3	-0,11	1,95	36	-0,34	0,735
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,59	1,34	41	2,79	0,008*
		T1 - T3	0,72	1,41	36	3,08	0,004*
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,29	1,49	41	-1,26	0,215
		T1 - T3	-0,11	1,60	36	-0,41	0,679
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	0,07	1,10	41	0,42	0,674
		T1 - T3	0,08	1,40	36	0,35	0,723
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,37	1,59	41	1,47	0,149
		T1 - T3	0,14	1,46	36	0,57	0,571
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,29	1,33	41	-1,41	0,166
		T1 - T3	0,14	1,87	36	0,44	0,658
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,07	1,08	41	0,43	0,667
		T1 - T3	-0,22	1,27	36	-1,05	0,300
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,05	1,45	41	0,21	0,830
		T1 - T3	0,11	1,94	36	0,34	0,733
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,15	1,23	40	0,77	0,446
		T1 - T3	0,39	1,18	36	1,98	0,055
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,20	1,29	40	0,98	0,331
		T1 - T3	0,33	1,15	36	1,74	0,090

17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,40	1,77	40	1,43	0,160
		T1 - T3	0,22	1,68	36	0,79	0,431
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,05	1,24	41	-0,25	0,803
		T1 - T3	0,00	1,64	36	0,00	1,000
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a hromadit	T1 - T2	-0,05	1,12	41	-0,28	0,781
		T1 - T3	0,00	1,22	36	0,00	1,000
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,05	1,56	41	0,20	0,843
		T1 - T3	-0,08	1,32	36	-0,38	0,707
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,37	1,43	41	-1,64	0,109
		T1 - T3	-0,44	1,52	36	-1,75	0,088
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,02	1,44	41	-0,10	0,914
		T1 - T3	-0,31	1,51	36	-1,21	0,232
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,15	1,04	41	-0,90	0,372
		T1 - T3	-0,06	1,15	36	-0,29	0,773
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,12	1,63	41	-0,47	0,635
		T1 - T3	0,17	1,46	36	0,68	0,499
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	-0,22	2,01	41	-0,70	0,488
		T1 - T3	0,28	1,58	36	1,05	0,298
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	0,07	1,25	41	0,37	0,710
		T1 - T3	0,36	1,36	36	1,59	0,119
27	Orientace na partnerské	T1 - T2	0,34	1,09	41	2,01	0,051
		T1 - T3	0,11	1,24	36	0,53	0,593
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	-0,07	1,40	41	-0,33	0,740
		T1 - T3	-0,11	1,24	36	-0,53	0,593
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,63	1,65	41	-2,45	0,019*
		T1 - T3	-0,83	1,50	36	-3,32	0,002*
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	-0,15	1,54	41	-0,60	0,547
		T1 - T3	-0,36	1,85	36	-1,16	0,250
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,63	1,48	41	-2,74	0,009*
		T1 - T3	-0,72	1,32	36	-3,27	0,002*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,12	1,31	41	-0,59	0,554
		T1 - T3	0,06	1,47	36	0,22	0,822
33	Cílevědomost a přítomnost	T1 - T2	0,10	1,55	41	0,40	0,688

	ideálu	T1 - T3	-0,06	1,35	36	-0,24	0,807
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,15	1,26	41	-0,74	0,460
		T1 - T3	0,06	1,35	36	0,24	0,807

Vysvětlivky: \bar{x}_1, \bar{x}_2 - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 6. Výsledek párového t-testu kompletního výzkumného vzorku žen

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	0,21	1,34	89	1,50	0,135
		T1 - T3	0,13	1,57	70	0,68	0,495
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,25	1,35	89	1,72	0,088
		T1 - T3	0,36	1,40	70	2,12	0,037*
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	-0,11	1,00	89	-1,05	0,294
		T1 - T3	0,24	1,31	70	1,54	0,126
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,08	1,00	89	0,74	0,461
		T1 - T3	0,00	1,24	70	0,00	1,000
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	-0,10	0,87	89	-1,10	0,274
		T1 - T3	0,00	1,48	70	0,00	1,000
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	-0,15	1,09	89	-1,26	0,211
		T1 - T3	-0,10	1,09	70	-0,76	0,446
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,09	1,59	89	-0,53	0,596
		T1 - T3	-0,09	2,21	70	-0,32	0,746
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,39	1,39	89	2,66	0,009*
		T1 - T3	0,23	1,28	70	1,49	0,139
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	0,10	1,15	89	0,83	0,408
		T1 - T3	0,03	1,52	70	0,15	0,876
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	0,09	1,07	89	0,79	0,431
		T1 - T3	0,26	1,25	70	1,72	0,089
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	-0,02	1,31	89	-0,16	0,871
		T1 - T3	0,24	1,30	70	1,56	0,123
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,25	1,49	89	-1,56	0,120
		T1 - T3	-0,16	1,30	70	-1,00	0,317
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,10	1,22	89	0,78	0,435
		T1 - T3	0,21	1,39	70	1,28	0,202
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,19	1,29	89	1,40	0,165
		T1 - T3	0,04	1,30	70	0,27	0,784
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,12	1,26	89	0,92	0,357
		T1 - T3	0,40	1,41	70	2,37	0,020*
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	-0,01	1,14	89	-0,09	0,926

		T1 - T3	0,17	1,41	70	1,01	0,314
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,00	1,16	89	0,00	1,000
		T1 - T3	0,21	1,42	70	1,26	0,212
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,03	1,11	89	-0,28	0,776
		T1 - T3	-0,27	1,47	70	-1,54	0,128
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,04	1,09	89	0,39	0,697
		T1 - T3	0,06	1,34	70	0,35	0,722
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	-0,01	1,08	89	-0,09	0,922
		T1 - T3	0,01	1,31	70	0,09	0,928
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,21	1,35	89	-1,48	0,140
		T1 - T3	-0,31	1,22	70	-2,15	0,035*
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,09	1,06	89	-0,79	0,427
		T1 - T3	-0,34	1,34	70	-2,14	0,036*
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,07	1,13	89	-0,56	0,574
		T1 - T3	0,16	1,25	70	1,05	0,295
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,21	1,26	89	-1,60	0,113
		T1 - T3	-0,37	1,35	70	-2,29	0,025*
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,15	1,30	89	1,05	0,293
		T1 - T3	0,36	1,45	70	2,05	0,044*
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,15	1,08	89	-1,27	0,206
		T1 - T3	-0,14	1,31	70	-0,91	0,365
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	-0,09	1,00	89	-0,85	0,397
		T1 - T3	-0,10	1,45	70	-0,57	0,565
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,27	1,34	89	1,90	0,061
		T1 - T3	-0,14	1,46	70	-0,82	0,415
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,35	1,40	89	-2,34	0,021*
		T1 - T3	-0,37	1,46	70	-2,13	0,036*
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,09	1,12	89	0,75	0,453
		T1 - T3	-0,01	1,46	70	-0,08	0,935
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,27	1,22	89	-2,08	0,040*
		T1 - T3	-0,47	1,37	70	-2,88	0,005*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	0,00	1,18	89	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,11	1,40	70	-0,68	0,497
33	Cílevědomost a přítomnost	T1 - T2	0,24	1,18	89	1,89	0,062

	ideálu	T1 - T3	0,06	1,63	70	0,29	0,770
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,13	1,08	89	-1,17	0,241
		T1 - T3	-0,14	1,53	70	-0,78	0,436

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 7. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Hron 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	P
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	0,40	1,12	15	1,38	0,189
		T1 - T3	-0,07	2,20	14	-0,12	0,905
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,60	1,40	15	1,65	0,120
		T1 - T3	0,71	1,20	14	2,21	0,045*
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	-0,40	0,74	15	-2,10	0,054
		T1 - T3	-0,64	1,01	14	-2,38	0,033*
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,07	1,53	15	0,16	0,869
		T1 - T3	0,29	1,54	14	0,69	0,500
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,20	0,68	15	1,14	0,271
		T1 - T3	0,43	1,09	14	1,47	0,165
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	0,27	1,03	15	1,00	0,334
		T1 - T3	0,14	1,03	14	0,52	0,612
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,20	2,37	15	-0,32	0,748
		T1 - T3	0,57	2,14	14	1,00	0,336
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,67	1,29	15	2,00	0,065
		T1 - T3	0,29	1,38	14	0,77	0,453
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,13	1,64	15	-0,31	0,758
		T1 - T3	-0,43	1,87	14	-0,85	0,407
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	0,67	1,23	15	2,09	0,055
		T1 - T3	0,71	1,54	14	1,73	0,106
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,07	1,75	15	0,14	0,885
		T1 - T3	0,71	1,14	14	2,34	0,035*
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,53	1,88	15	-1,09	0,292
		T1 - T3	0,00	1,41	14	0,00	1,000
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	-0,27	1,58	15	-0,65	0,524
		T1 - T3	-0,43	1,16	14	-1,38	0,189
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,00	1,36	15	0,00	1,000
		T1 - T3	0,00	1,41	14	0,00	1,000
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,53	1,06	15	1,94	0,072
		T1 - T3	0,64	1,22	14	1,97	0,069
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	-0,07	1,10	15	-0,23	0,818

		T1 - T3	-0,14	1,10	14	-0,48	0,635
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	-0,33	1,45	15	-0,89	0,388
		T1 - T3	-0,21	1,48	14	-0,54	0,596
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,07	1,39	15	-0,18	0,855
		T1 - T3	-0,21	1,76	14	-0,45	0,657
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,00	1,07	15	0,00	1,000
		T1 - T3	0,00	0,96	14	0,00	1,000
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,00	1,20	15	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,29	0,91	14	-1,17	0,263
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,40	1,12	15	-1,38	0,189
		T1 - T3	-0,50	1,45	14	-1,28	0,221
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,27	1,16	15	-0,88	0,389
		T1 - T3	-0,50	1,74	14	-1,07	0,303
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,27	0,88	15	-1,16	0,262
		T1 - T3	-0,07	1,38	14	-0,19	0,850
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,07	1,44	15	-0,18	0,860
		T1 - T3	0,50	1,65	14	1,13	0,278
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,53	1,30	15	1,58	0,135
		T1 - T3	1,07	1,21	14	3,32	0,006*
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	0,07	1,03	15	0,25	0,806
		T1 - T3	0,00	1,47	14	0,00	1,000
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	-0,13	1,13	15	-0,45	0,653
		T1 - T3	0,14	1,79	14	0,29	0,770
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,20	1,57	15	0,49	0,629
		T1 - T3	-0,57	1,34	14	-1,59	0,135
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,20	0,94	15	-0,82	0,424
		T1 - T3	-0,57	1,34	14	-1,59	0,135
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,13	1,25	15	0,41	0,685
		T1 - T3	0,36	1,39	14	0,96	0,355
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,33	0,90	15	-1,43	0,173
		T1 - T3	-0,79	1,19	14	-2,47	0,028*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,47	1,30	15	-1,38	0,187
		T1 - T3	-1,07	1,14	14	-3,51	0,004*
33	Cílevědomost a přítomnost	T1 - T2	0,60	1,12	15	2,07	0,057

	ideálu	T1 - T3	0,57	1,74	14	1,22	0,241
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,33	1,40	15	-0,92	0,371
		T1 - T3	-0,43	1,74	14	-0,92	0,374

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 8. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Šance 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	P
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,09	1,66	22	-0,25	0,800
		T1 - T3	-0,14	1,59	21	-0,41	0,685
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,55	1,26	22	2,02	0,056
		T1 - T3	0,43	1,08	21	1,82	0,083
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,05	1,33	22	0,16	0,874
		T1 - T3	0,29	1,42	21	0,92	0,367
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,18	1,47	22	0,58	0,568
		T1 - T3	0,10	1,18	21	0,37	0,715
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,18	1,40	22	0,60	0,550
		T1 - T3	0,05	1,72	21	0,12	0,900
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	-0,45	1,53	22	-1,38	0,179
		T1 - T3	-0,29	1,10	21	-1,18	0,249
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,09	1,54	22	-0,27	0,785
		T1 - T3	-0,10	2,49	21	-0,17	0,863
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,77	1,41	22	2,56	0,018*
		T1 - T3	0,52	1,17	21	2,05	0,053
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,18	1,01	22	-0,84	0,406
		T1 - T3	0,14	1,59	21	0,41	0,685
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	0,18	1,10	22	0,77	0,446
		T1 - T3	0,57	1,16	21	2,24	0,036*
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,50	1,68	22	1,39	0,178
		T1 - T3	0,43	1,21	21	1,62	0,119
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,14	1,28	22	-0,49	0,623
		T1 - T3	0,33	1,93	21	0,79	0,438
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	-0,05	1,25	22	-0,17	0,866
		T1 - T3	-0,33	1,39	21	-1,09	0,285
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,32	1,43	22	1,04	0,308
		T1 - T3	-0,14	1,62	21	-0,40	0,691
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,45	1,26	22	1,68	0,106
		T1 - T3	0,67	1,49	21	2,04	0,054
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,23	1,51	22	0,70	0,488

		T1 - T3	0,90	1,09	21	3,80	0,001*
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,05	1,84	22	0,11	0,909
		T1 - T3	0,10	1,55	21	0,28	0,781
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	0,14	1,17	22	0,54	0,589
		T1 - T3	-0,33	1,06	21	-1,43	0,167
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	-0,18	1,18	22	-0,72	0,478
		T1 - T3	-0,10	1,14	21	-0,38	0,705
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,59	1,14	22	2,43	0,024*
		T1 - T3	0,33	1,53	21	1,00	0,329
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,36	1,29	22	-1,31	0,201
		T1 - T3	-0,24	1,51	21	-0,72	0,479
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	0,14	1,55	22	0,41	0,684
		T1 - T3	-0,38	1,36	21	-1,28	0,214
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,27	1,24	22	-1,03	0,315
		T1 - T3	0,10	1,67	21	0,26	0,797
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,73	2,00	22	-1,70	0,104
		T1 - T3	-0,52	0,98	21	-2,44	0,024*
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	-0,23	1,72	22	-0,62	0,541
		T1 - T3	0,00	1,34	21	0,00	1,000
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,14	1,36	22	-0,47	0,642
		T1 - T3	0,29	1,49	21	0,88	0,389
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	0,23	1,02	22	1,04	0,308
		T1 - T3	0,24	1,22	21	0,89	0,382
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,14	1,04	22	0,61	0,544
		T1 - T3	0,10	1,55	21	0,28	0,781
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,77	2,02	22	-1,79	0,087
		T1 - T3	-0,86	2,10	21	-1,86	0,077
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	-0,05	1,50	22	-0,14	0,888
		T1 - T3	-0,81	2,06	21	-1,79	0,087
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,23	1,60	22	-0,66	0,513
		T1 - T3	-1,05	1,47	21	-3,27	0,004*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,18	1,05	22	-0,81	0,427
		T1 - T3	-0,24	1,48	21	-0,73	0,470
33	Cílevědomost a přítomnost	T1 - T2	0,00	1,72	22	0,00	1,000

	ideálu	T1 - T3	-0,24	1,92	21	-0,56	0,576
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,45	1,60	22	-1,33	0,196
		T1 - T3	-0,57	1,50	21	-1,74	0,097

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Príloha 9. Výsledok párového t-testu výzkumného vzorku kurzu Orbis Pictus 78

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	P
1	Interpretace položky Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,15	0,99	13	-0,56	0,584
		T1 - T3	0,56	1,81	9	0,92	0,384
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,62	2,14	13	1,03	0,321
		T1 - T3	1,00	2,00	9	1,50	0,172
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,38	0,96	13	1,44	0,175
		T1 - T3	1,11	1,17	9	2,85	0,021*
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,08	0,86	13	0,32	0,753
		T1 - T3	0,11	1,27	9	0,26	0,799
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,08	1,26	13	0,22	0,829
		T1 - T3	0,33	1,58	9	0,63	0,545
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	0,15	1,14	13	0,48	0,636
		T1 - T3	0,67	1,32	9	1,51	0,169
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,15	1,14	13	-0,48	0,636
		T1 - T3	0,11	1,05	9	0,31	0,760
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,85	1,28	13	2,38	0,035*
		T1 - T3	1,44	1,88	9	2,30	0,050*
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,31	1,25	13	-0,88	0,392
		T1 - T3	0,22	1,30	9	0,51	0,622
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	-0,15	0,69	13	-0,80	0,436
		T1 - T3	0,00	1,32	9	0,00	1,000
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,08	0,95	13	0,29	0,776
		T1 - T3	-0,44	1,24	9	-1,07	0,312
12	Sebeobranářský postoj a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,54	0,88	13	-2,21	0,047*
		T1 - T3	-0,33	1,12	9	-0,89	0,397
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	-0,23	0,83	13	-1,00	0,337
		T1 - T3	0,44	2,13	9	0,62	0,548
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,00	1,08	13	0,00	1,000
		T1 - T3	0,56	1,67	9	1,00	0,347
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	-0,08	0,86	13	-0,32	0,753
		T1 - T3	0,89	1,27	9	2,10	0,069
16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,00	0,71	13	0,00	1,000

		T1 - T3	-0,22	1,20	9	-0,55	0,594
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,69	1,03	13	2,42	0,032*
		T1 - T3	0,89	1,05	9	2,53	0,035*
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	0,15	0,55	13	1,00	0,337
		T1 - T3	-0,89	1,45	9	-1,83	0,104
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,15	0,99	13	0,56	0,584
		T1 - T3	-0,67	1,58	9	-1,26	0,242
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	-0,31	1,65	13	-0,67	0,515
		T1 - T3	-0,33	1,87	9	-0,53	0,608
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,31	1,03	13	-1,07	0,303
		T1 - T3	-0,89	1,05	9	-2,53	0,035*
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,23	0,73	13	-1,14	0,273
		T1 - T3	-1,56	1,67	9	-2,80	0,023*
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	0,00	0,58	13	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,22	0,97	9	-0,68	0,512
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	0,08	1,26	13	0,22	0,829
		T1 - T3	-0,33	1,41	9	-0,70	0,500
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,23	2,31	13	0,35	0,726
		T1 - T3	0,22	1,09	9	0,61	0,559
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	0,31	0,75	13	1,47	0,165
		T1 - T3	-0,22	1,56	9	-0,42	0,681
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	0,15	0,69	13	0,80	0,436
		T1 - T3	-0,11	1,17	9	-0,28	0,782
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	-0,23	1,30	13	-0,64	0,534
		T1 - T3	-0,11	1,83	9	-0,18	0,860
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,23	1,17	13	-0,71	0,489
		T1 - T3	0,22	1,56	9	0,42	0,681
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,00	1,08	13	0,00	1,000
		T1 - T3	0,44	1,24	9	1,07	0,312
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,77	1,30	13	-2,13	0,054
		T1 - T3	-0,67	2,06	9	-0,97	0,360
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,08	0,64	13	-0,43	0,673
		T1 - T3	-0,33	1,50	9	-0,66	0,524
33	Cílevědomost a přítomnost	T1 - T2	0,15	0,99	13	0,56	0,584

	ideálu	T1 - T3	0,00	1,58	9	0,00	1,000
34	Potřeba úcty a uznání	T1 - T2	-0,46	0,66	13	-2,52	0,027*
	okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T3	-1,33	1,12	9	-3,57	0,007*

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 10. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku kurzu vysokoškoláků Prázdňinové školy ČÚV SSM 79

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	P
1	Interpretace položky Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,20	1,28	20	-0,69	0,494
		T1 - T3	-0,71	1,27	14	-2,11	0,055
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,70	1,56	20	2,00	0,059
		T1 - T3	0,43	1,70	14	0,94	0,362
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	-0,05	1,28	20	-0,17	0,863
		T1 - T3	0,71	1,38	14	1,93	0,075
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,15	1,09	20	0,61	0,545
		T1 - T3	-0,14	0,86	14	-0,61	0,547
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,20	1,11	20	0,80	0,428
		T1 - T3	0,00	1,62	14	0,00	1,000
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	0,10	1,12	20	0,40	0,694
		T1 - T3	-0,14	0,86	14	-0,61	0,547
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,10	0,91	20	-0,49	0,629
		T1 - T3	-0,43	1,09	14	-1,47	0,165
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,65	1,27	20	2,29	0,033*
		T1 - T3	0,29	1,38	14	0,77	0,453
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	-0,45	1,23	20	-1,63	0,119
		T1 - T3	-0,14	1,83	14	-0,29	0,775
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvědavost	T1 - T2	0,35	1,31	20	1,19	0,246
		T1 - T3	0,14	1,46	14	0,36	0,720
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,50	1,67	20	1,33	0,196
		T1 - T3	0,64	1,45	14	1,66	0,120
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,30	1,13	20	-1,18	0,249
		T1 - T3	-0,29	1,33	14	-0,80	0,435
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,50	0,61	20	3,68	0,002*
		T1 - T3	0,21	1,12	14	0,71	0,487
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,40	1,10	20	1,63	0,119
		T1 - T3	-0,29	1,64	14	-0,65	0,525
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,26	1,66	19	0,69	0,499
		T1 - T3	0,57	1,50	14	1,42	0,179

16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,05	0,62	19	0,36	0,716
		T1 - T3	0,43	1,55	14	1,03	0,321
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,21	1,32	19	0,69	0,494
		T1 - T3	0,36	1,60	14	0,83	0,418
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,50	1,15	20	-1,94	0,066
		T1 - T3	0,00	1,41	14	0,00	1,000
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,05	0,83	20	0,27	0,789
		T1 - T3	0,36	1,28	14	1,04	0,315
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,20	0,70	20	1,28	0,214
		T1 - T3	0,14	1,03	14	0,52	0,612
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,65	1,42	20	-2,04	0,055
		T1 - T3	-0,50	1,74	14	-1,07	0,303
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,35	1,04	20	-1,50	0,149
		T1 - T3	-0,43	1,09	14	-1,47	0,165
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,20	0,62	20	-1,45	0,163
		T1 - T3	0,07	0,83	14	0,32	0,752
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,35	0,88	20	-1,78	0,090
		T1 - T3	-0,57	1,22	14	-1,74	0,104
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	-0,15	1,18	20	-0,56	0,577
		T1 - T3	-0,50	1,40	14	-1,33	0,205
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,45	1,05	20	-1,91	0,070
		T1 - T3	-0,71	0,83	14	-3,2	0,006*
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	-0,20	0,62	20	-1,45	0,163
		T1 - T3	-0,71	1,07	14	-2,50	0,027*
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,25	1,41	20	0,79	0,437
		T1 - T3	-0,14	1,56	14	-0,34	0,738
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,70	1,08	20	-2,89	0,009*
		T1 - T3	-0,64	1,22	14	-1,97	0,069
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,10	0,97	20	0,46	0,649
		T1 - T3	0,14	0,95	14	0,56	0,583
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,25	0,97	20	-1,15	0,262
		T1 - T3	-0,29	0,99	14	-1,07	0,302
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,30	1,13	20	-1,18	0,249
		T1 - T3	0,29	1,44	14	0,74	0,470

33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	T1 - T2	0,45	1,47	20	1,37	0,186
		T1 - T3	0,57	1,60	14	1,33	0,205
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	0,25	1,07	20	1,04	0,309
		T1 - T3	0,86	1,29	14	2,48	0,028*

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 11. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Instruktorského kurzu
Prázdninové školy ČÚV SSM 79

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,29	1,99	17	-0,60	0,551
		T1 - T3	-0,27	1,44	15	-0,71	0,484
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	-0,18	1,55	17	-0,46	0,645
		T1 - T3	0,00	0,85	15	0,00	1,000
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,18	1,01	17	0,71	0,484
		T1 - T3	-0,07	0,80	15	-0,32	0,751
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,06	1,30	17	0,18	0,854
		T1 - T3	-0,33	1,59	15	-0,81	0,430
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,18	1,78	17	0,41	0,687
		T1 - T3	-0,20	1,52	15	-0,50	0,619
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	0,12	1,05	17	0,46	0,651
		T1 - T3	-0,20	1,57	15	-0,49	0,629
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,24	2,19	17	-0,44	0,664
		T1 - T3	-0,27	1,91	15	-0,54	0,597
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,12	1,05	17	0,46	0,651
		T1 - T3	0,40	1,18	15	1,30	0,212
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	0,47	1,50	17	1,28	0,216
		T1 - T3	0,33	1,59	15	0,81	0,430
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	-0,47	0,87	17	-2,21	0,041*
		T1 - T3	-0,33	1,59	15	-0,81	0,430
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	0,00	1,37	17	0,00	1,000
		T1 - T3	0,27	1,75	15	0,59	0,565
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,41	1,54	17	-1,10	0,288
		T1 - T3	-0,67	1,72	15	-1,50	0,155
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,18	1,13	17	0,64	0,529
		T1 - T3	0,20	1,15	15	0,67	0,510
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,12	1,27	17	0,38	0,707
		T1 - T3	0,07	1,83	15	0,14	0,890
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	-0,35	1,27	17	-1,14	0,269
		T1 - T3	0,13	1,13	15	0,45	0,653

16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,12	1,45	17	0,33	0,743
		T1 - T3	0,00	1,13	15	0,00	1,000
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	0,53	1,81	17	1,20	0,245
		T1 - T3	0,40	1,96	15	0,79	0,442
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	-0,18	1,29	17	-0,56	0,579
		T1 - T3	0,33	1,88	15	0,68	0,503
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,06	1,48	17	0,16	0,872
		T1 - T3	-0,07	1,44	15	-0,18	0,860
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	-0,18	1,42	17	-0,51	0,616
		T1 - T3	0,00	1,51	15	0,00	1,000
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	0,06	1,82	17	0,13	0,896
		T1 - T3	0,07	1,10	15	0,23	0,818
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	0,35	1,22	17	1,19	0,251
		T1 - T3	-0,13	1,13	15	-0,45	0,653
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	0,12	1,80	17	0,27	0,791
		T1 - T3	0,33	1,45	15	0,89	0,388
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	0,00	1,32	17	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,07	1,71	15	-0,15	0,882
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	-0,59	1,66	17	-1,46	0,163
		T1 - T3	0,13	1,96	15	0,26	0,796
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	0,29	1,40	17	0,86	0,400
		T1 - T3	-0,20	0,86	15	-0,89	0,384
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	0,24	0,90	17	1,07	0,299
		T1 - T3	0,47	1,41	15	1,28	0,220
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,00	1,54	17	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,27	1,44	15	-0,71	0,484
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,29	1,90	17	-0,64	0,532
		T1 - T3	-0,53	1,77	15	-1,16	0,262
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,24	1,82	17	0,53	0,602
		T1 - T3	0,00	2,07	15	0,00	1,000
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,35	1,73	17	-0,84	0,413
		T1 - T3	-0,80	1,15	15	-2,70	0,017*
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	0,06	1,25	17	0,19	0,848
		T1 - T3	0,07	1,28	15	0,20	0,843

33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	T1 - T2	-0,18	0,81	17	-0,89	0,382
		T1 - T3	0,07	0,88	15	0,29	0,774
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	0,12	0,93	17	0,52	0,608
		T1 - T3	0,60	1,18	15	1,96	0,070

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 12. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Letního výcvikového kurzu KTV
FAST VUT Brno 1980

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	0,00	1,28	28	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,11	1,60	18	-0,29	0,772
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,11	1,10	28	0,51	0,611
		T1 - T3	-0,17	1,04	18	-0,67	0,507
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	-0,04	1,00	28	-0,18	0,851
		T1 - T3	0,00	1,57	18	0,00	1,000
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	-0,14	0,89	28	-0,84	0,404
		T1 - T3	-0,17	1,38	18	-0,51	0,616
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	-0,25	0,93	28	-1,42	0,165
		T1 - T3	-0,50	1,54	18	-1,37	0,187
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	-0,25	1,00	28	-1,31	0,199
		T1 - T3	-0,11	1,02	18	-0,46	0,651
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	-0,11	1,17	28	-0,48	0,631
		T1 - T3	-0,72	2,72	18	-1,12	0,275
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,07	1,51	28	0,25	0,805
		T1 - T3	0,00	1,46	18	0,00	1,000
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	0,11	0,99	28	0,57	0,573
		T1 - T3	0,00	1,53	18	0,00	1,000
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	0,07	1,05	28	0,35	0,722
		T1 - T3	0,17	0,79	18	0,90	0,381
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	-0,32	0,94	28	-1,80	0,083
		T1 - T3	-0,22	1,35	18	-0,69	0,495
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	-0,11	1,59	28	-0,35	0,725
		T1 - T3	0,00	1,41	18	0,00	1,000
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,04	1,29	28	0,14	0,885
		T1 - T3	0,44	1,72	18	1,09	0,289
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	0,18	1,52	28	0,62	0,538
		T1 - T3	0,22	1,40	18	0,67	0,508
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,04	1,07	28	0,17	0,861
		T1 - T3	-0,11	1,41	18	-0,33	0,742

16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	-0,07	1,15	28	-0,32	0,745
		T1 - T3	-0,28	1,32	18	-0,89	0,384
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	-0,04	0,88	28	-0,21	0,832
		T1 - T3	0,33	1,53	18	0,92	0,369
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	0,04	1,14	28	0,16	0,869
		T1 - T3	-0,28	1,93	18	-0,60	0,550
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	0,29	0,94	28	1,61	0,118
		T1 - T3	0,78	1,06	18	3,11	0,006*
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	0,07	1,18	28	0,31	0,752
		T1 - T3	0,11	1,45	18	0,32	0,749
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	-0,14	1,30	28	-0,58	0,565
		T1 - T3	-0,33	1,08	18	-1,30	0,210
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,07	0,98	28	-0,38	0,702
		T1 - T3	-0,17	1,10	18	-0,64	0,528
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	0,11	1,07	28	0,53	0,599
		T1 - T3	0,39	0,98	18	1,68	0,110
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	0,00	1,02	28	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,11	1,37	18	-0,34	0,734
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,25	1,35	28	0,97	0,336
		T1 - T3	0,94	1,66	18	2,41	0,027*
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,25	0,97	28	-1,36	0,183
		T1 - T3	-0,06	1,43	18	-0,16	0,871
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	0,18	0,82	28	1,15	0,259
		T1 - T3	-0,28	1,74	18	-0,67	0,508
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,36	1,47	28	1,28	0,210
		T1 - T3	0,28	1,02	18	1,15	0,263
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,46	1,37	28	-1,78	0,085
		T1 - T3	-0,56	1,10	18	-2,14	0,046*
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	0,00	1,05	28	0,00	1,000
		T1 - T3	0,17	1,29	18	0,54	0,592
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,25	1,11	28	-1,19	0,244
		T1 - T3	-0,06	1,47	18	-0,16	0,875
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	0,46	1,48	28	1,66	0,108
		T1 - T3	0,50	1,50	18	1,41	0,177

33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	T1 - T2	0,21	1,20	28	0,94	0,352
		T1 - T3	-0,11	1,32	18	-0,35	0,726
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,11	0,92	28	-0,61	0,541
		T1 - T3	0,33	1,19	18	1,19	0,250

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)

Příloha 13. Výsledek párového t-testu výzkumného vzorku Zimního instruktorského kurzu
2013

Číslo položky	Interpretace položky	Měření	$\bar{x}_1 - \bar{x}_2$	s	n	t	p
1	Poraženectví, pasivita, nedostatek důvěry	T1 - T2	0,67	1,59	15	1,62	0,126
		T1 - T3	0,00	1,13	15	0,00	1,000
2	Sebedůvěra, ochota k náročnosti, soutěživost	T1 - T2	0,13	1,92	15	0,26	0,792
		T1 - T3	0,27	1,39	15	0,74	0,469
3	Potřeba didaktického působení	T1 - T2	0,47	0,99	15	1,82	0,089
		T1 - T3	0,60	1,18	15	1,96	0,070
4	Konformně-kooperativní postoj	T1 - T2	0,20	0,68	15	1,14	0,271
		T1 - T3	0,27	1,22	15	0,84	0,413
5	Sebedůvěra prosazená agresivitou	T1 - T2	0,40	1,30	15	1,19	0,253
		T1 - T3	0,33	1,54	15	0,83	0,417
6	Touha po uznání vyvolaná potřebou kompenzovat vnitřní nejistotu	T1 - T2	-0,13	1,25	15	-0,41	0,685
		T1 - T3	-0,13	0,99	15	-0,52	0,610
7	Potřeba nezávislosti za každou cenu	T1 - T2	0,33	2,16	15	0,59	0,560
		T1 - T3	0,40	2,16	15	0,71	0,486
8	Kolektivistická orientace	T1 - T2	0,27	1,62	15	0,63	0,535
		T1 - T3	0,27	0,96	15	1,07	0,301
9	Potřeba bezkonfliktních vztahů	T1 - T2	0,33	1,40	15	0,92	0,371
		T1 - T3	-0,27	1,03	15	-1,00	0,334
10	Hodnotové teoretické zaměření a zvidavost	T1 - T2	-0,13	0,83	15	-0,61	0,546
		T1 - T3	-0,07	1,16	15	-0,22	0,827
11	Houževnatost a potřeba sebeúcty	T1 - T2	-0,07	1,28	15	-0,20	0,843
		T1 - T3	-0,13	1,06	15	-0,48	0,634
12	Pokles sebeobranářského postoje a exkulpativní tendence	T1 - T2	0,00	1,60	15	0,00	1,000
		T1 - T3	0,27	1,22	15	0,84	0,413
13	Uzavřenost a útěk od lidí	T1 - T2	0,40	1,18	15	1,30	0,212
		T1 - T3	0,13	0,64	15	0,80	0,433
14	Submisivita a nedostatek důvěry	T1 - T2	-0,20	1,52	15	-0,50	0,619
		T1 - T3	0,27	1,39	15	0,74	0,469
15	Autoritářství a důrazné sebeprosazování	T1 - T2	0,00	1,31	15	0,00	1,000
		T1 - T3	0,20	1,08	15	0,71	0,486

16	Tvořivý potenciál osobnosti	T1 - T2	0,13	1,51	15	0,34	0,737
		T1 - T3	0,53	1,55	15	1,33	0,205
17	Málo diferencovaná potřeba být středem pozornosti, hraničící až s pózou	T1 - T2	-0,07	1,03	15	-0,25	0,806
		T1 - T3	-0,07	1,10	15	-0,23	0,818
18	Opatrnost a nedostatek sebedůvěry	T1 - T2	0,20	1,15	15	0,67	0,510
		T1 - T3	-0,07	1,10	15	-0,23	0,818
19	Šetrnost, potřeba vlastnit a	T1 - T2	-0,40	1,18	15	-1,30	0,212
		T1 - T3	-0,40	1,45	15	-1,06	0,305
20	Potřeba sebevýchovy a sebezdokonalování	T1 - T2	-0,73	1,28	15	-2,21	0,044*
		T1 - T3	-0,40	0,63	15	-2,44	0,028*
21	Nedostatek sebedůvěry a strachu riskovat	T1 - T2	0,00	1,56	15	0,00	1,000
		T1 - T3	-0,40	1,18	15	-1,30	0,212
22	Afiliativní jednání/potřeba prestiže, odlišit se. Nezralé chápání svých možností	T1 - T2	-0,13	1,46	15	-0,35	0,728
		T1 - T3	0,33	1,45	15	0,89	0,388
23	Pořádkumilovnost a puntičkářství	T1 - T2	-0,20	1,01	15	-0,76	0,458
		T1 - T3	-0,20	0,68	15	-1,14	0,271
24	Lehkomyslnost a lehkovážnost a opak cílevědomosti	T1 - T2	-0,07	1,53	15	-0,16	0,869
		T1 - T3	-0,13	1,55	15	-0,33	0,744
25	Kritičnost ve volbě přátel	T1 - T2	0,27	1,44	15	0,71	0,484
		T1 - T3	0,40	1,06	15	1,46	0,164
26	Smyslové zaměření a emotivita	T1 - T2	-0,07	1,22	15	-0,21	0,836
		T1 - T3	0,87	1,25	15	2,69	0,017*
27	Orientace na partnerské vztahy	T1 - T2	-0,27	1,91	15	-0,54	0,597
		T1 - T3	-0,07	0,80	15	-0,32	0,751
28	Potřeba opory, vedení	T1 - T2	0,20	1,32	15	0,58	0,567
		T1 - T3	-0,40	1,06	15	-1,46	0,164
29	Strach ze zesměšnění	T1 - T2	-0,13	1,51	15	-0,34	0,737
		T1 - T3	-0,33	0,72	15	-1,78	0,096
30	Konformní postoj a nejistota v málo strukturovaných situacích	T1 - T2	-0,33	1,23	15	-1,04	0,313
		T1 - T3	-0,73	1,28	15	-2,21	0,044*
31	Potřeba klidu a nediferencované pasivity	T1 - T2	-0,80	1,52	15	-2,03	0,061
		T1 - T3	-0,20	1,01	15	-0,76	0,458
32	Potřeba zábavy a rozptýlení	T1 - T2	-0,07	1,16	15	-0,22	0,827
		T1 - T3	0,20	1,21	15	0,64	0,531

33	Cílevědomost a přítomnost ideálu	T1 - T2	0,13	1,46	15	0,35	0,728
		T1 - T3	-0,53	1,36	15	-1,52	0,150
34	Potřeba úcty a uznání okolím, hraničící až se závislostí na okolí	T1 - T2	-0,07	0,96	15	-0,26	0,792
		T1 - T3	-0,33	1,23	15	-1,04	0,313

Vysvětlivky: $\bar{x}_1 - \bar{x}_2$ - rozdíl průměru
 s - standardní odchylka
 n - velikost vzorku
 t - testovací kritérium (párový t-test)
 p - pravděpodobnost chyby I. typu (zvýrazněno * $p \leq 0,05$)